

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal
BUDAPEST, I. KER.,
BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 21

Megjelenik
minden hó
1-én és 15-én

Előfizetési ára:
Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Telefon:
1-501-90

Postatakarékpénzt: ri
csekk számla:
25.342

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Példa a szomszédból.

Németország a szervezés fellekvára, hatalmas szomszédaink ebben legyőzhetetlenek. Hihetetlen alaposággal és részletességgel tudják ezt csinálni az élet minden apró kérdésében is. Hallottuk például, hogy ami ennivalót a német a tányérjára kiszedett, az utolsó atomig meg is kell ennie, beleszámítva a kenyérdarabkával történő utolsó törölmozdulatot, mert a tányéron hagyott étel is elveszett darabkája a nemzeti vagyonnak. Valaki, aki nemrégiben átutazott Németországon, többek között azzal jellemezte azt a szervezőkészséget, hogy az egész, végtelennek látszó úton egyetlen embert látott, aki nem egyenruhát viselt, hanem egyszerű polgári ruhát s nem volt rajta sem vállöv, sem pártjelvény, sem semmiféle más jelvény, nem voltak rajta mutatószínek, csatok, nem volt rajta a valamiféle szervezethez tartozás semmi jele és ez az egyetlen ember is — külföldi volt. Vagyis: nincs német, aki valamilyen részlet-szervezethez ne tartoznék és ennek látható jelét ne viselné.

Ez persze túlzás, de jellemző. A németek minden embernek, tárgynak és pernek pontosan megszabják a maga feladatát s a feladatok elől kitérés nincs. Nem kell bizonyítani, hogy ebben hallatlan, mérhetetlen erő van, ami a búzával, benzinnel és gyarmatokkal vetekszik s világfélelmetessé tud tenni egy népet még akkor is, ha a gazdasági erőforrásai aránylag igen mérsékelték. A szervezetségnek ezt a bámulatos eredményű példáját botorság lenne bárkinek is csak nézni, tudomásul venni tétlenül, minden okos közönség megpróbálja beszorítani a maga portáján a példából azt, — amit lehet.

Ennél a lehetnél kezd ezután számunkra érdekesebb lenni a kérdés. Mert nem mindent lehet. A legesodálatosabb a németeknél az, hogy ők ezt a lélekzetremenő szervezetséget nem érzik tehernek. Akárhány más nemzetfia van, aki a német példa láttára megborzong s azt mondja: ez maga a megbilincseltség. Itt van a nagy különbség nemzet és nemzet, ember és ember között. Ami a németnek természetes, ugyanez például a franciának borzalmas nyűg, teher. És ha megnézzük magunkat mi magyarok, mi is meglehetősen hajla-

mosak vagyunk arra, hogy a német létrendszerben az élet, az egyéni emberi élet bilincsbeverését lássuk. Így messziről nálunk is az a kép a németekről, hogy odaát sokmillió ember komor, ünnepi rendben és csendben, de mosolytalanul masíroz a messzi nemzeti célok felé, de ha a maga szemével keresi az ember odaát ezt a komor menetelést, életörömtől harsogó, lármásan vidám, csupa egyéni, tetterős embert talál helyette, akiken nyoma sincs semmiféle korlátozásnak, semmiféle bilincsnek. A kötelességeket, a jogok határait, az apróramenő rendszerességet a német természetesen látja, mert ezzel ő veleszületik. S hogy félreértés ne legyen: semmi köze ehhez a mai politikai német rendszernek és egyáltalában mindenféle politikának. Maga a német örök-természet ilyen.

Látjuk azonban jeleit annak is, hogy ez a veleszületettség egymagában nem elég az üdvösséghez, marad még a nevelésnek elég tennivalója nálunk is. Ebben azután közös nevezőn vannak minden másfajtajú emberrel és ezen a ponton lehet nekünk is hozzáférköznünk ahhoz, ami a német példában a mi számunkra is jó. Hogy erre van lehetőség, arra szerénytelenség nélkül állíthatjuk bizonyítéknak és példának a magyar csendőrséget. Nálunk is megvan minden embernek, tárgynak és pernek a maga pontosan megszabott feladata, de ha bepillantunk a csendőr emberi életébe, savanyú ízű és sötét színek helyett megtaláljuk a piros, egészséges életörömet. Van egy elmélet, amely szerint minden szervezet eljut az idők során egyszer a túlszervezettség állapotába s némelyek szerint a félév századot túlélt csendőrségünkönél is ilyen jelek láthatók. Azt mondják, hogy ilyenkor ki kell nyitni az ablakot, hadd jöjjön be megint egy kis friss levegő. Megint csak a német példa hatása alatt mondjuk, hogy ez az elmélet csakugyan inkább csak elmélet, elég tetszetős, de éppen olyan üres szó csupán. Nincs nálunk túlszervezettség, hanem csak rend és pontosság. Részletekben is világosság és határozottság. Bár az egész magyar élet szervezete ilyen lenne, jobbat nem kívánhatunk a nemzetünknek.

Nem áll tehát, hogy a rendszeresség bilincsbe veri az életet. Aki nem hiszi, ismételjük: nézze meg közelebbről az óriás szomszédnépet, vagy nézze meg igazán látószemmel ezt a néhány ezer magyar embert, akik a csendőrség keretében a rend és rendszer tiszta, gazdaságos, okos életét élik. Ellenben igaz az, hogy az emberek maguk verik bilincsbe akár a maguk, akár embertársaik életét akkor, ha a rendszerben csak a gépet s az emberben csak a csavart látják. Ez a hiba, sőt több annál: a bűn.

Razzia-módszerekről.

Írta: BENEDEK MIHÁLY százados.

Minden szolgálatnak csak abban az esetben van létjogosultsága, ha a kívánt célt elérjük vele. Így is figyelembe kell még vennünk az eredmény biztosítása végett telhasznalandó erőt és időt is, mert nem lehet közömbös a sokféle ágazó csendőri szolgálat el- látását irányító s ezért teletelős parancsnok előtt, hogy egy bizonyos szolgálatra mennyi erőt és időt fordít s hogy nem esik-e az erő- és időkifejtés a többi — esetleg fontosabb szolgálat — rovására.

Vizsgáljuk meg ebből a szemszögből nézve a csendőrség működési területén lezajló razziaikat, amire évtizedek bőséges tapasztalata áll rendelkezésünkre.

Akadnak emlékezetes, szép eredmények, de jóval több az eredménytelen, vagy csak igen kis eredménnyel járó razziaik száma. Nézzük csak az egyes vármegyék területén évenként többször is lezajló ú. n. cigányrazziaikat. Ezeknek az eredménye bizony csaknem a semmivel egyenlő, pedig ilyenkor egy-egy osztály örseinek legénysége napestig kint mozog. Vagy nézzük a vadász- és halászterületeken tartott razziaikat. Az eredmények általában itt is igen gyengék, pedig nyomós ok nélkül ilyen helyeken razzia nem tartanak. Kétségtelen, hogy haszna az ilyen razziaiknak is van, mert a bűnözők óvatosabb részét legalább egyidőre visszavonulásra kényszeríti. De milyen erő- és időkifejtéssel! A cigány, csavargó, orvvadász és egyéb hasonló népség tudja, hogy mindennap nincs razzia, mert a csendőrségnek más dolga is

akad. Így azután rövidesen visszasüllyed minden a régi kerékvágásba s legteljebb elővigyázatosabb lesz a razziaik keresett népe.

Mondhatjuk hát, hogy a sablonos, szokásos razziaikkal általában alig, vagy sehogyan sem érünk el megfelelő eredményt. Mindenesetre az igénybevett erő és idő — amiről pedig tudjuk, hogy pénzt is jelent — ritkán áll arányban az eredménnyel.

Hogy miért van ez így? Azért, mert a razziaikat túlságosan egy kaptafára szabva, az esetek külön- féleségével nem számolva, tartják meg. Pedig rossz orvos az, aki minden betegségre egyazon receptet írja s nem tudja, hogy ami Péternek orvosság, az Pálnak halál. De menjünk tovább, teregezzük ki a razzia minden betegségét.

A Szut. 80. §. „Átkutatás“ elnevezés alatt tárgyalja a razziait. A szó a jelenleg követett eljárásra találó, mert fedi azt: a keresést, kutatást valami után, amit ügyszólván mindig nagyarányú mozgással oldunk meg. Én szándékosan használom inkább az arab eredetű „razzia“ elnevezést, mert ez viszont inkább ki- fejezi azt a fogalmat, amit ennek a szolgálatnak adni óhajtok. A „razzia“ szó arabul rablóbandát, zsák- mányyszerzést, ebből a célból való portyázást, úton- állást jelent. Tehát nem feltétlenül azt, hogy moz- gással, kereséssel, kutatással igyekezzem megoldani a feladatot, mint ahogyan a vadászás sem csupán a hajtást, keresést jelenti, hanem a vadra való lest is, ami a terepen való észszerű elhelyezkedésben áll.

A mi viszonyainknak megfelelően talán legta- lálóbban így határozhatnám meg a razziait: várat- lan, sőt rajtaütésszerű működésbelépés olyan helye-

Pálfordulás.

Írta: DIENES ANDOR g. főhadnagy.

Hol vagy István király?...

I.

A Horka hadából való fiatalok — számszerint mintegy harmincan — holdjötté előtt átgázoltak a folyón, hogy hirt vigyenek az újhitűek erejéről, kik- ről tudták, hogy a monostor melletti páston gyűlnék indulásra. A kapaszkodóban. — mikor már csak tér- dig jártak a lovak a vízben, — egyszerre bagoly- madár huhukolását hallották a setétségben, de nem volt idejük megfordulni, mert nyomban a jel után nyilat kaptak a partról. Ráhajtottak a nádasra, ahol az ijátszok rejtezk, de nagy erővel voltak az újhitű katonák s a víznek nyomták őket: sokan elhullottak a parton, mások a folyóba haltak, mint Bátor Tur, Godisa fia és a Lél nemzetségbeli Szalók, első lovon ülő legények. Kilencet megfogtak elevenen, de mély sebekkel; köztük volt Zompa, Szernye fia, Koppány úr rokona és Félsemű Vécs, aki énekmondó volt.

Kápához kötve vitték őket a monostorig s bár kö- zel éjjel volt, mire a kapuhoz értek, látták, hogy fényesek még a ház szemei: a papok várában tartott az éjjel tanácsot ispánjaival, udvarszolgáival, vaj- dáival és vitézeivel Géza fia Vojk, akit az újhitűek Istvánnak is neveztek.

II.

Másnap lejött a monostor udvarába — ahol egy nagy szílla alatt őrizték őket a fegyveresek más ra- bokkal együtt — egy katona s kérdezte:

— Hol vannak azok a kilenc pogányok, akiket Simon kómesz fogott meg a szegi gázlónál?

S mikor felálltak a földről, a katona megszá- málta őket s azt mondta:

— A tanácsházba gyertek, mert beszélni akarnak vételek az urak...

A tanácsházban homály feküdt és hűvösség, a reggeli nap vékonyan tűzött be az ablakokon, me- lyekre szentek képei voltak írva és földszagúak vol- tak még a nehéz falak, mert alig egy tél, egy nyár ideje annak, hogy felverette István a papok várát kőből és sárból. A ház közepén asztal állt és urak ülték körül; mind papok voltak és katonák, ki díszes köntösben, ki csuhában, egyik német ruhában, má- sik magyarban, de mind komoran, sötét arccal.

Megálltak az asztal előtt hátrakötött kézzel s egy ember hozzájuk szólt az asztal végéről:

— Ki a fej köztetek?...

S ők mondták valahányan:

— Zompa a fej közöttünk, mert Bátor Tur, Go- disa fia meghalt a szegi gázlónál...

— Lépjél elő, Zompa! — mondta egy szökesza-

ken, területeken, melyeken nem kívánatos elemek ártalmatlanná tévése szükséges.

A „felkutatás“, „átkutatás“ szavakat itt kerülm, mert ezek okozhatják azt a félreértést, hogy a razzia nem más, mint kutató csendőri erőknek fel-, illetve átvonulása nagykiterjedésű területeken.

Nos, itt meg is találtuk a razziáknak azt a két főhibáját, melyek az eredménytelenség legfőbb okozói. Ezek: a csendőrök áruló mozgása a terepen és a túlságosan nagykiterjedésű területen való fellépés. Mert itt is beválik az a mondás, hogy aki nagyot markol, keveset fog. Erre még visszatérünk.

A terepen való nagyobb mérvű mozgás néha bizony nem kerülhető el, de sokszor igen. Mégis görcsösen ragaszkodunk hozzá, a terep átkutatásához, átfűrésztetéshez. A fűrésztető csendőrök persze már messziről feltűnnek a terepen, mert nagy területen mindvégig rejtve mozogni nem lehet. Ennek folyománya azután, hogy a csendőrtől valamiért tartó jómadarak eltűnnek. Csak az ügyetlenebb, vagy gyakorlatlanabb része kerül így is horogra, az pedig kevés. Egész kivételes esetektől eltekintve, annyi csendőr természetesen nem áll rendelkezésre, hogy zárt gyűrű, vagyis olyan szűkfogú fésű lenne alkotható, hogy a hézagok közötti kisiklás, vagy az ügyes meglapulás megakadályozható legyen.

Csupán az átkutatásban tehát nem merülhet ki ennek az igen fontos szolgálati eljárásunknak a lényege. Új életet, nagyobb eredményre képesítő lehetőségeket kell belevinnünk.

Szükségünk van azonban az átkutatásra is s ezért azt is be kell sorolnunk razziamódszereink

közé, melyeket az adott helyzethez képest esetenként úgy alkalmazunk, hogy a sikert biztosíthassuk.

Négy razziamódszert ismertetek, melyekről megjegyzem, hogy nem elmélet, hanem a gyakorlatban is kipróbált eljárási módok. Ezek:

1. álló razzia,
2. mozgó razzia (átkutatás),
3. az 1. és 2. alatti módszer együttes alkalmazása,
4. az átkutatandó terület néhány pontján elhelyezett, részben gyorsan mozgó (kerékpáros) járőrök, akik jól megszervezett figyelés és hírszolgálat alapján kapott értesülésekre csapnak le a keresett személyekre.

Az élet s az esetek sokfélesége a közbiztonsági szolgálatban pontosan körülhatárolt eljárási szabályokat, ú. n. sablont nem sok esetben tűrnek meg. Csak vezérelveket lehet biztosan megállapítani, melyeknek az előre nem látható helyzetekhez való helyes, ruganyos alkalmazása, kiegészítése, változtatása a parancsnok — sőt a magára maradt csendőrnek is — feladata. Ezért csak útmutatásnak szánom a négy razziamódszerről elmondandókat, nevezetesen, hogy melyiket milyen esetben és nagyjában hogyan alkalmazzuk.

ad 1. A hétköznapi kis bűnözői, a szabálytalanságok közlekedők, csavargók, cigányok stb. nemigen számítanak razziára, legkevésbé arra, hogy mikor éri őket. Így hát gyanútlanul mozognak, jönnek-mennek. Ez nagyon megkönnyíti ellenőrzésüket, mert hiszen a csendőr jól tudja, hogy milyen utakon mozognak ezek. Milyen rosszul tennénk, ha most már mi is elkezdénénk járni-kelni, amivel úgy el

kállú lovak az asztalnál. A hangja mély volt és idegen csengésű. Végigmérte a rabot:

— Milyen nemzetségből való vagy?...

De az nem felelt.

— Azt kérdelem: milyen nemzetségből való vagy?...

S nézett rá szúrósan a hidegké szemével. De a rab visszaneézett rá keményen és azt mondta:

— Hiába kérde, német, mert én néked nem felelek. Te nem tudsz a mi nyelvünkön és nem látsz a mi szemünkkel. Ha látnál, nem kérdenéd nemzetségünket, hanem köntösről ismernél ránk...

A tanácsban ülők közül némelyek megnézték a rabok viselkedését s látták, hogy hajuk kétágra van oldalt farkocsa fonva, újratlan bőrkeféjük rézszegekkel kiverve és csizmájuk orra kunkori, mint a csigaház.

— A Horkák közül valók, — mondták többen.

A hokaszakállú lovak megveresedett mérgében s rákiáltott a rabra:

— Arra feleljél, pogány, hogy kerültetek a gázlóhoz? Ki küldött és mért küldött és hány lándzsával vannak azok, akik látni küldöttek titeket? Arra feleljél, pogány: hol van szállásban a had és vételek van-e Koppány horka?...

A rab meg azt mondta csendesen:

— Mondjátok meg urak ennek a németnek, akit én nem beszélek, hogy én Zompa vagyok, Ág-Szernye fia, Ág-Csernyő onokája, atyafia Koppány horkának és atyafia a ti uratoknak, Árpád házi Vojknak: mondjátok meg neki ti, akik itt az asztal körbe ültök, de a mi népünkben valók vagytok, akár Kürt, akár Kér, akár Keszi, akár Botund nemzetségébe is tartoztok, hogy mi sem adományért,

sem barátságért, sem kínos halállal való fenyegetésért nem áruljuk el azt, akit szolgálunk...

Csend volt a házban, az urak megráncolt szemöldökkel nézték a rabot, aki még annyit szólt:

— És mondjátok meg neki: ha erősen kívánja tudni, hány lándzsával vagyunk s nem fél, hogy sátorkaróra ütik aranyszakállas fejét, menjen csak napnyugat felé hét nap, hét éjjel; egy szép kerek erdő közepében, pásintos réten álljon meg s számolja meg holdujulat világánál a fűszálakat. Ahányat megolvasott: hétszer hétannyian vagyunk mi...

Elhallgatott és gúnyosan nézett a ház sarkába.

Akkor kirugta maga alól a széket a szőkeszakállas lovak és rávert öklével az asztallapra:

— Hát bolondot járatsz mivélünk, ilyen-olyan cudarja?...

De felállt az asztalnál egy fehérfejű öreg pap. Felemelte vékony sápadt kezét, amin nehéz aranygyűrű csillogott és csend lett a házban.

— Fiam, — mondta a vén pap a rabnak — a sátn keményítette meg fejedet és kiált belőled erős szóval. Az idvezítő Úr Jézus úgy akarta, hogy csorbuljon ki a te fegyvered és veressél meg a harcban, mikor az igaz egyház ellen indultál, mint ama Saul, kit égzengés terített a földre a filepcezáriai úton. Számoljad meg igazadat, mert bizony mondom néked: jelt kaptál a folyónál, ahol porba sujtottak téged Isten fegyverei...

A rab meghajolt komoly arccal a pap felé:

— Nyelved síma, mint a besenyőké, tiszteletre méltó öreg — mondta — és bölesebb vagy a görög papoknál. Nem tudom, milyen népekhez tartozol, talán német vagy, talán olasz, vagy szlovén, de biztosan idegen vagy és idegenek a te isteneid és

riasztanánk a bennünket már igen messziről fel-fedező népséget, hogy üthetnénk hült helyüket. Pedig a legtöbbször ezt tesszük! Ne feledjük, hogy a megbolygatott vad is elbúvik, a gyanútlan azonban mozog és csapdába esik. Ezért inkább mi mozgassunk, semmint hogy mi mozogjunk.

Ez az „álló razzia“, amikor minden figyelembe jövő utat, ösvényt, jó kilátóhelyet elállunk, természetesen rejtve. Addig nem mozog egy járőr sem, míg nem szükséges s akkor is óvatosan. A rejtve levő járőrök szemügyre vesznek mindenkit, aki előttük mit sem sejtve elhalad, vagy a terepen mozog s csak azzal szemben lépnek fel, aki okot ad rá, illetve akit keresnek, a szűrő szerepét játszva ekként. Mindenkit tehát nem állítanak meg!

Hogy milyen eredményt várhatunk ettől, gyakorlatból is hozzászólhatok. Az 1937. évi 1. számú Csendőrségi Lapokban „Útvonal razzia“ cím alatt ismertettem egy hasonló eljárást, mely csupán közlekedési útvonalakra vonatkozott ugyan, de a lényeg egy. Szükség esetén ugyanúgy a terepre is kiterjeszthetjük. Nos hát a készthelyi szárny területén végrehajtott útvonal-razziák igazolták azt a nagy előnyt, amit az álló és rejtett járőrök jelentenek. Akire a csendőr várt, mind a kezébe futott. Az eredmény igen jó volt. Utólag megjelent ugyan egy cikk a Csendőrségi Lapokban, melynek illusztris írója szerint egy autós áldozat elpanaszolta, hogy a rossz sorsa éppen egy ilyen útvonal-razziába sodorta és Budapestről a Balatonig lépten-nyomon megállították, ami miatt órákat késett. Igen valószínűnek tartom, hogy más területen előfordult esetről lehet szó,

mert az útvonal-razziák alkalmával csak azokat a járműveket állíthatták meg a rejtett járőrök, melyek szabálytalanul közlekedtek, vagyis kihágást követtek el. Panasza nem is hangzott el egy sem e razzia miatt, ha csak nem említem meg azt a falusi atyafit, aki egy útvonal-razzia alkalmával háromszor egymásután aludt el ugyanazon útján a lófogatú szekeren s így egymásután három rejtett járőr írta fel. Amikor a harmadik járőr ébresztette fel, az öreg méltatlankodni kezdett: „Hinnie az áldóját, hát hunnéd kerül elő ez a sok csöndér? Az embert már nyugodni sem hagyják!“

Az említett „Útvonal-razzia“ cikkem bőven ad tájékoztatást az „álló razzia“ megszervezésére.

Az év hideg hónapjaiban álló razziát nehéz tartani, mert ilyenkor órákhosszat egy helyben állani nem lehet. De télen a razziák népsége is meghúzódik s ezért ilyenkor az álló razzia nem is járna megfelelő eredménnyel. Az őrsnek ismernie kell azokat a helyeket, melyeken a csavargó népség kitél. Ha van az őrskörletben ilyen és szükséges, időnként üssön rajta ezeken. Ez pótolhatja az álló razziát télen, viszont azonban a nyári hónapokban is megteheti az őrs ezt, ha jólműködő hírendszere útján arról értesül, hogy egyes helyeken nemkívánatos elemek rendszeresen éjjeleznek. Az ú. n. vándorszállások rendszerre igen megkönnyíti ugyan az éjjeli szállást kérők ellenőrzését, de természetesen, hogy éppen a keresett bűnözők közül sokan kerülnek ezeket.

ad 2. A mozgó razziának (át kutatásnak) oly esetekben lehet helye, melyekben a büntettes tudja, hogy keresik s elrejtőzik olyan alkalmas terepen

idegen ama Saul nevű katona, akiről beszéltél s akit mi sohasem ismertünk. Mi nem jelt kaptunk a folyónál, hanem sebeket s nyilat lőttetek ránk az újisten nevében. Ezt ne feledd, pap, mert mi sem felejtjük. És én többet veletek nem beszélek...

Hátrafordult nyolc társához és kérdezte:

— Mondjátok: a ti nyelvetekkel is szóltam-e?

S azok mondták mind a nyolcan:

— A mi nyelvünkkel szóltál.

Az asztalnál felállt a szökeszakállú lovag, előrejött s megállt szétvetett lábbal a rab előtt.

— Te senkifia — mondta neki —, így beszélsz te velünk?...

Lehúzta balkezéről a nehéz láncsztyűjét és magasra emelte, hogy arcába vágjon vele a rabnak.

De akkor megfogta valaki a kezét.

A megemelt öklöt egy férfi fogta, aki eddig az asztal közepén ült. A katonák ruhájába volt öltözve: rövid mellvertje felett hímes ujjasban, födetlen fején fűsű helyett ezüst abrones szorította le a haját. Sötét haja volt és sötét szakállá, a szava csendes volt és mégis erős.

— Markburgi Wolfgang, — mondta a loagnak — felejtéd, hogy ez embernek megkötötték a kezét...

Kivette a vaskesztyűt a lovag lehullott kezéből s az asztalra dobta, hogy nagyot koppant a csöndben. Az urak némán álltak az asztal körül, mert egy sem maradt ülve, mikor az ezüstabroncos katona felemelkedett támlás székéről.

— Felejtéd, Markburgi Wolfgang, — szólt újra a lovaghoz — felejtéd, hogy mi vagy. Hospites vagy: vendég...

Végignézett a Markburgin, aki egy jó fejű volt nála magosabb. Hangja csattant:

— Nem vagy gyula s nem vagy bírő. Megmondtuk néked régen: a kardodat kérjük s nem a tanácsodat, érted-e?...

Széthordta tekintetét az idegeneken:

— Ezt rójátok eszetekbe!...

Hátrakulcsolta kezét s végigsétált a házban, aztán megállt a rab előtt. Elnézte kis ideig arcát és homlokán a gyöleskötést, ami alól egy alvadt vércsik futott le.

— Apádurad él-e még, Zompa? — kérdezte a rabtól.

— Megholt az őszen...

— Én jól ismertem apádat, Csornyófia Szerényt: bátor ember volt és irgalmas szívé a nyomorultakhoz...

Tovább sétált a házban, aztán ismét megállt a rab előtt, vállára tette kezét és azt kérdezte:

— Engem is idegennek tartasz-e, Zompa?...

Az meg lesütötte szemét:

— Te nem vagy idegen, uram...

— Tudod ki vagyok?...

A rab ránézett nyugodtan az ezüstabroncos katonára. Egyforma magosak voltak és egyazon arcot viseltek: szájuk feszes és kegyetlen, barna szemük meleg, szöges arcsontjukon megfeszült a bőr.

— Tudom — mondta —, te Togzun onokája vagy, Solt véreből való Vojk, Térítő Géza fia, akit a passauai püspök Istvánnak keresztölt.

S újra a földnek szegte tekintetét, hogy elkerülje az ezüstabroncos katona sötét szemét, mert a Horkák szállásain úgy regölik az öregek, hogy bü-

(nádas, erdő stb.), melyen huzamosabb ideig meghúzódhatik. Az ilyen ember lelkét többnyire nagy bűn nyomja s nemcsak az elriasztó hatás miatt szükséges mielőbbi kézrekerítése, hanem a lakosság megnyugtatója miatt is. Ilyen volt a közelmúltban lejátszódott szomorú foktői eset is.

A razziának ilyenkor sem kell feltétlenül a gyanított helyek átfésülésére szorítkoznia, mert ez mindig nagy erőt emészt fel és fáradságos. Ha pedig nincs elég erő, az eredmény is kétséges. Az átkutatandó területből kivezető utak elállása s magán a területen elhelyezett figyelő, polgári ruhások útján felderítő, egymással s a parancsnokkal összeköttetést tartó kisebb erők (járőrök) gyakran jobb eredményt érhetnek el. Erről az eljárásról az ad. 4. pont alatt bővebben is írok. Ideális összeköttetésül szolgálna ilyenkor a hordozható rádió.

Menekülő bűnös kézrekerítésére alkalmasabb az álló razzia (útvonal-razzia), mint az átkutatás, mely rendszerint a menekülő hült helyét követi csak.

Mozgó razziához folyamodunk akkor is, ha házak, községek, ipartelepek átvizsgálása szükséges (pl. rejtett fegyverek, lopott kerékpárok utáni nagyobb mérvű kutatás stb.).

A mozgó razzia sikere többé-kevésbé azon múlik, hogy mekkora területen tartjuk. Ha túlságosan nagy kiterjedésű, a keresett személyeknek nyert ügyük van, nekünk pedig veszített. A parancsnok ügyessége, területének alapos ismerete, tapasztalata és az előzetes futólagos felderítés (persze jobb az alapos, de arra rendszerint nincs idő) adja meg a

lehetőségét annak, hogy rátapintsunk arra a legkisebb területre, melyen az eredmény vár.

Egy esetet el is mondok erre. 1937 őszén értesült a keszthelyi őrs, hogy egyik nagy kiterjedésű, igen nehéz terepű erdejében éjjel orvvadászok garázdálkodnak. A hatalmas erdő és a sziklás, átszegdelt terep egyáltalán nem kecsegtetett azzal, hogy itt éjjel razziát tartsanak. Mégis meg kellett lennie, mert másképp nem sikerült az orvvadászokat kézrekeríteni. Az őrs a helyi ismeretei és a vadőrök útján gondosan megállapította a leginkább figyelembe vehető területet, melyet azután egy éjjel a járőreivel körülállt. Alig 1 órai les után két orvvadászt fogtak s jó időre megszűnt az orvvadászat. Ha ilyen gondosan nem jár el az őrs a terület pontos megállapításában, ezt az eredményt esetleg 10 órs legénysége, jóval nagyobb fáradság árán sem érte volna el.

ad. 3. Az álló és mozgó razzia együttes alkalmazása nem más, mint egy vidékről mozgó razziával olyan területre zavarni a csendőr elől menekülőket, ahol a menekülés útját rejtett járőrök állják el. Eszerint, ha a mozgó járőrök nem érnek el eredményt, az álló járőrök segítenek. Ehhez az eljárás-hoz olyan esetben fordulhatunk, amelyben mozgó razzia szükséges, a terep pedig különösen alkalmas a járőrök előli menekülésre. Községek átkutatásánál mindig jó hasznát vesszük ennek. Egyébként is minden mozgó razziánál szükséges az átkutatandó területből kivezető utak elállása. Erről a Szut. 481. pont b) alpontja is rendelkezik. Csakhogy ez az állás rendszerint kisebb mérvű, mint a mozgó és álló razzia együttes alkalmazásánál, amikor a menekü-

bájos erők vannak a király szemében s révülésbe esik, akire ránéz.

A király intett a kezével és két fegyveres visszavitte a rabokat az udvarra, de kezükről levették a szíjkötést.

Zompa aznap délben nem evett semmit s nem felelt, ha kérdezték. Csak ült, maga elé nézett, vagy a várfalakat bámulta.

III.

— Hallottad-e már, te Vécs — így szólott a fél szemű énekmondóhoz Zompa, mikor megint a szilfa alatt feküdtek a többi rabokkal —, hallottad-e már, hogy mi van a gyöpükön túl, a napnyugati népek országában?

— Hallottam, ahogy a vének mesézték, akik jártak arra a kalandosokkal és Bulcs horkával...

— Mondjad...

Feje alá rakta karját s a fölőket nézte, melyek piros szegésűek voltak, mert a várfal mögött, az erdőhátnál szállt már lefelé a Nap.

— A napnyugoti népeknél — így kezdte Fél szemű Vécs és megpöndített egy mély hűrt a nótá-fán, ami mellette hevert a fűben — a napnyugoti népeknél fallal körített városok vannak, kőből épített sátrak és olyan magas a tornyok hegye, hogy száz katona se érné el, ha egymás nyakába hágná. Mondják, hogy a napnyugoti népek nem vadásznak, nem halásznak, madaraknak se vetnek töröket az erdőkben s mégis gazdagok, mert megtörik a föld hátát, magot hintenek bele s a föld százanynit ad vissza, amit elvetettek. S mondják, hogy kopasz hegyek oldalára bort ültetnek és méhéket nevelnek

szállásaikon, hogy mézt gyűjtsenek nekik s kőmolnák vannak, melyeket szél hajt s a vizek ereje... Meg más csudadolgokat miséznek a vének, olyankor is, amit maguk sem láttak, csak hírből tudnak, drága templomokról, ezüst kupákról, színes kövekről, meg aranymarhákról, amit elvenni nem tudtak sem sereben, sem harcban, mert vasból való kapuk és nehéz falak örözték a városokat, olyan erősek, hogy hiába fogták ostromgyöröbe, megvívni nem tudták... Így mondják, de talán nem is igaz, mert régen látták mindezt a vének...

Zompa füvet tépett s a foga között morzsolgatta. Nézte, hogy esik a Nap a fölők mögé s aztán azt mondta nagysokára:

— Ha régen is látták, igazat mondtak, mert én is látom mindezeket a papok várában... Láttad-e, Vécs, a papok várának falát? Kilenc torony rajta, kilenc embernyi magas s ha Koppány úr három álló holdig is fogja györöbe, akkor se vívja meg. Meg láttad-e a katonák kőházát a várnál és hogy török a szolgák és szabadosok a monostordomb hátát, hogy magot hintsenek bele? És kőmolnákat is láttam az udvarban és láttam miveseket, akik ekéket s más szereket készítettek s láttam papokat, akik betűket róttak öreg könyvekbe... Mondom néked, Fél szemű Vécs: két emberöltő sem telik el s erősebbek lesznek ők, mint a napnyugoti népek...

A fél szemű akkor ránézett Zompára összehúzott szemmel s hátat fordított feléje. Körmeivel pengetni kezdte a nótáfa hat húrját. Zöngve szállt a hurok szava a kora estében, ráfigyeltek a többi rabok és ráfigyeltek a fegyveres vigyázók s mikor minden arc már feléje fordult, akkor a fél szemű ügrücs egy

lésre alkalmas, útvonalon kívüli tereprészek megfigyeléséről, illetve lezárásáról is gondoskodunk.

ad 4. Néha úgy az álló, mint a mozgó razzia helyett vagy azzal együttesen alkalmazhatjuk ezt az eljárást. Abban áll, hogy a kiszemelt terület egyes olyan pontjain, melyekről mindenhol gyorsan eljuthatunk s melyek híradás szempontjából ugyancsak jól elérhetők, gyalog- és kerékpáros járőröket helyezünk el. Ilyen pontok pl. távbeszélő állomással ellátott épületek, közlekedési csomópontok, jó kilátóhelyek stb.

Ezek a járőrök azután a hozzájuk beérkező hírek alapján rajtaütnek a keresett személyekre, vagy fellépnek a szükséges helyeken. Így ez a járőr is bizonyos távolságú utat tesz meg ugyan fellépése előtt, csak hogy lényegesen kevesebbet, mint az átkutatásnál, illetve mozgó razziánál. Emellett biztos cél felé tart s ezért az eredményre való kilátása is nagyobb.

Kérdés, hogy miképpen és kitől értesülnek ezek a kihelyezett járőrök a fellépés szükségességéről. Két mód kínálkozik erre: vagy közvetlenül a hírszerzőktől (előre felkért, beszervezett boltos, koresmáros, borbély, Kovács, kisbíró, magánegyének stb.), vagy pedig a razziát irányító parancsnoktól, akit viszont a hírszerzők tájékoztatnak. Igen kíváncsi, hogy az egyes járőrök is érintkezést tartsanak fenn egymásközt. Gyorsan és jól működő hírszerzere van itt szükség, melynek megszervezése alapos utánjárást s a már egyszer megszervezett hírszerzőrendszer állandó fenntartását kívánja meg. Elég gondot adó munka ez, de a gyümölcsét bőségesen megtermi. Aki

utolsót pöndített a legmélyebb húron s rákezdte nyújtott torokhangon a szegigázló csata siratását:

*Setét mennyég, holdujulat,
véres a víz, véres a part:
húszan mentek az halálba,
kilencen nehéz rabságba.*

*Regő, regő, rejtem,
haj, rejtő rejtem!*

Este volt már, gyöngé szél kapott bele a szilfa ágaiba. Zompa elnyúlt a földön, hogy aludjék; az ének szállt tovább:

*Kilenc kapu, mind bezárva,
kilenc árok az aljában,
kilenc tornyú papok vára:
kilenc rab az udvarában.*

Haj, regő, rejtem!...

A félszemű most megint megtépte a húrokat, aztán mondta az új verset:

*Kilenc torony árnyékába,
kilenc legény, kilenc árva:
de csak nyócan bánkódásban,
egy meg vala árulásban.*

Haj, regő, rejtem!...

Zompa felnyitotta a szemét. Félálomban hallotta csak az éneket és félálomban úgy látta, hogy a vár

egyszer dolgozott már így, az tudja csak igazán, hogy mit jelent.

A megszervezett és működésben tartott hírszerző nemcsak a razziák célját szolgálja (ilyen, aránylag ritkán igénybevett szerv a gyakorlat hiányában nem is működne jól), hanem állandóan nagy segítségére van az őrsnek. Óriásit lendít ez a bizonyos tekintetben nehézkes őrszolgálaton. Életet, fűrgeséget, lendületet visz bele. Az őrsök gyorsan értesülnek minden azonnali közbelépést igénylő esetről, tehát cigányok, csavargók, kétes elemeknek a községben való megjelenéséről, orvvadászok, orvhalászok stb. feltűnéséről s azonnal járőrt vezényelhetnek. Erdemes elgondolkodni azon, hogy erő- és idő-kímélés, de különösen eredmény szempontjából mit jelent a külső eseményekről való illeténi gyors értesülés s ennek alapján lehetőleg gyorsan mozgó (legalább is kerékpáros) járőröknek minél gyorsabban a helyszínre való jutása. Ez a rendszer a mai portyázó szolgálatot a felére csökkenthetné.

Elmondok néhány esetet, melyekben az eredmény a jó hírszerzésen és a járőrök gyors mozgásán fordult meg. 1936 nyarán a balatonkörüli falvakban sorozatos betörések történtek. A tetteseket a leghehatabb nyomozás sem tudta kézrekeríteni. Hosszú hetek teltek már el az első betöréstől számítva, amikor egy este megjelent az egyik őrsön egy hírszerző felkért falusi ember és közölte, hogy a község háza körül három idegen, iparosnak látszó ember ácsorog. Az őrsparancsnok azonnal járőrt vezényelt ki igazoltatásukra. Amint a járőr a három embert igazoltatás

egyik sötét ablaka mögött áll valaki s néz feléjük. Egy fehér arcot látott félálomban s egy ezüst abroncs villogását. Akkor lehúnyta szemhéját s elaludt nyugodtan az ének és a tavaszi szél zsongásában.

IV.

Azután való nap déltájban megjött a várba a váltság. Két megfogott körösztyén papot, három német lovagot s még három más rabot küldtek a Horkák szállásáról a kilenc fiatal ellenében.

Az udvarispán maga elé hívatta a kilenc rabot és azt mondta nekik:

— Koppány horka megváltott mindannyiutokat a rabságból. Térjete szállításaitokra s mutassátok meg atyafiaitoknak a sebeket, amit a harcban kaptatok, hogy lássák: nem félelemből estetek rabságra s lássák, hogy éle is van a körösztyének...

Akkor megnyitották a kaput, hogy kimenjenek a várból, de Zompa, Ag-Szernye fia kiállott közülük s így szólt:

— Mondjátok meg rokonomnak, Koppány horkának, hogy én megmaradok a várban jószántomból. Mondjátok meg neki, hogy mit mondtam a tanácsházban Markburgi Volfgágnak, hogy sem adományért, sem barátságért, sem halállal való fenyegetésért nem árulom, akit szolgáltam. S ezután sem árulom, sem őt, sem népét, sem erejét, sem őrszállásait, sem szándékait...

A többiek nem szóltak, csak néztek rá rezdületlen szemekkel. És még ennyit mondott:

— S ha kérdi, hogy mért tettem, feleljétek azért, mert a mi lándzsáink mögött hittem az igaz-

végezt az örsre kísérte, útközben a sötétben valami koppant a földön. A járőrtárs a zseblámpája fényénél hamar megtalálta az eldobott tárgyat: egy tolvajkulesot. Az örsön azután már gyorsan ment minden. Kiderült, hogy a balatonkörüli falvak betörői kerültek kézre.

A balatoni fürdőhelyek mindig erősen vonzódtak a koldus, csavargó népséget, mely nemcsak zaklatta a vendégeket követelőző fellépésével, hanem a kabinokat, sőt a villákat is fosztogatta. Az érintett örsök és különítmények a hírendszert megszervezésével rövid idő alatt gyökeresen segítettek a helyzeten. Boltos, fodrász, pincér stb. azonnal közölte az örssel (különítménnyel), örsállomáson kívül a községi előjárósággal, ez pedig távbeszélőn vagy futárral az örssel, ha felbukkant koldus, csavargó vagy más gyanús alak. Az örs kerékpáros járőrt vezényelt ki igazoltatásukra. A járőr engedély nélküli koldulásért, közveszélyes munkakerülésért nagyobb részüket a főszolgabíróhoz vezette elő. Az állandó zaklatás és hiábavaló kísérletezés hírére azután messze elkerülték ezek az emberek a Balaton vidékét. Persze, ez a szolgálat alaposan igénybevette kezdetben az örsöket, de nem hiába s amikor megszabadultak ezektől az elemektől, annál nyugodtabban végezheték dolgukat.

Egy örskörletben a csavargó cigányok okoztak sok bajt. Itt is a jó hírszolgálat segített. Mihelyt feltűnt valahol idegen cigány, az éjjeli őről kezdve mindenki közölte az örssel, bíróval. Köztudomású, hogy a cigány nem szívesen találkozik lépten-

nyomon csendőrrrel. Minthogy itt így volt, hamarosan eltűntek.

Ez a néhány eset bizonyítja arra, hogy jó hírszolgálat és gyorsan mozgó járőrökkel könnyű a munka, kifogástalan állapotok teremődnek és erősen csökken a szüksége a nagyobbarányú razziának, ami már az orvos készt jelenti. Időnként azonban mindig sor kerül erre is, mert az emberi gonoszság s a csendőri kötelesség nem változik.

Ha észszerű, gondos terv alapján razziázunk és nem mindig egy kaptafát használunk, akkor hasznát vesszük és lesz létjogosultsága a razziának.

A bűnöző világgal szembeni fölény az erőknél könnyed, észszerű, a helyzethez mindig alkalmazkodó vezetését kívánja meg a parancsnoktól, ami gondnal, munkával jár. De könnyű gond és gyönyörűsége munka az, mely a magyar nemzet javát, nagy teljesítményekre való képesítését és feltámasztását szolgálja.

Egy meglepő szemlém alkalmával nagyon is tanuja lehettem a jól megszervezett csendőri hírszolgálat megbízható és eredményes működésének. Távozóban az örsről, a vasútállomás jegypénztáránál éppen jegyet váltottam, amikor megszólalt a forgalmi iroda telefonja és a szomszédos vasútállomás közölte, hogy négy gyanús csavargó pihen a vasútállomás melletti kis ákácokban. Kérte az örs értesítését. A hirtvevő hivatalnok azonnal értesítette távbeszélőn az örsöt, melynek kerékpáros járőre egy félórán belül már el is fogta a négy csavargót, akik kóborló „szarkák” voltak.

— *Et salutare tuum da nobis...*

Mire egy öreg pap hangosan kiáltott az oltárkönnél:

— *Domine, exaudi orationem meam...*

Mindenki meghajtotta a fejét s mély hangon felelt a kórus:

— *Et clamor meus ad te veniat...*

Zompa levette fejéről a gyolcskötést, hogy fedetlen érje a keresztség s akkor tekintete találkozott István úr szemével. Faragott széken ült a király, láncinges katonái, lovagjai és udvarszolgái között. Vállán aranyfonállal írott palást volt, nehéz, egyenes kardját térdén fektette s messzire nézett a sötét szemével: erő volt a szemében és szomorúság.

De füst szállt fel a tömjénezőkből s elfedte a királyt.

Zompa leszegte fejét s a víz végigesorgott a haján és arcán.

— ... in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti...

Egy fiatal pap ezüst tálat tartott a lehajtott feje alá, hogy abba fogja fel a lehulló vizet. Zompa a verteszűttálba nézett s látta, hogy piros cseppek peregnek arcáról, mert halántékán felszakadt a kardvágás s megújult az alvadt vér a seben, amit a gázlónál kapott.

Mint Krisztus oldalából: vér és víz egyszerre folyt le az arcán.

ságot s most láttam, hogy nem ott van. A király mögött van az igazság, mert láttam, hogy nem tűri az idegenek országlását s láttam, ha el is rombolja a régi hagyásokat, de megköti a földeket köházakkal, tornyokkal és várakkal, hogy ki ne verhesse őket innen bennünket, mint kivertek innen minden más népeket, akik ezeket a földeket lakták... Béke legyen veletek!

Azok meg elmentek köszöntés nélkül, csak Vécs, a félszemű, állott meg előtte.

— Egy iszákból, egy tömlőből éltem véled tíz álló évig — mondta —, ám úgy vigyázz, ha találkozásunk esne valahol: csontig szakajtom a fejedet...

S elment ő is sötéten s nehéz léptekkel, hogy döngött csizmája alatt a kapubolt. A fal végénél megállt, magosra emelte mindkét karját s úgy csapta a kapufélfához a nótafát, hogy száz darabban hullott a földre s a húrok egy nagy zöngéssel szerteszakadtak.

V.

Pál apostol napján vette föl Zompa a vízkörösztséget a várbéli templomban.

Tiszta kőből volt építve a templom, kerek oszlopok tartották a menyezetét, tömjén és fáklya-szurok szaga terjengett benne. Tizenkét fáklya égett az oltárkö felett és tizenkét pap köröszttölte a népet, mert voltak vagy ezren a megtértek: szolgák és szabadok, katonák, parasztok, ifjak, vénék és asszonyok. Zompa egy szikkadtarcú öreg s egy katona között térdelt a lépcsőn, előtte papok lengették a füstölőket s mögötte idegen nyelven zengett a kórus:

Az őrskörlet korszerű portyázásáról.

Irta: vitéz BALÁZS-PIRI GYULA alezredes.

(2. közlemény.)

A megelőző szolgálat *célját* a feladatok szabják meg, tehát oda kell küldeni a járőrt, ahol a kapott feladatát el kell s el tudja végezni. A fontosabb feladatok megoldási *színhelyei* szabják meg a járőr *menetcéljait*. A menetcélok közötti útvonalra, illetve terepszakaszokra adott mellékfeladatok pedig meghatározzák azokat a *tereppontokat és tereptárgyakat*, melyeken a járőrnek át kell haladnia, ezek viszont *megadják az ellenőrzésnek időben és térben való lehetőségét*. A szolgálat céljának és feladatok megadásával kell meghatározni a tereppontoknak azt a láncolatát, tehát a szolgálat menetvonalának általános irányát, amelyet a járőrnek követnie kell. Így az őrzárát, a pontos útvonal meghatározás helyett, érinteni rendelt tereppontok által határoztatnák meg. Ez esetről-esetre változó, tehát a megelőző szolgálat menetvonalát nem helyes, de nem is volna szabad kötött útvonalú őrzáratokkal évekre előre meghatározni. Ezért kell az őrsparancsnokokat arra nevelni s ha kell kényszeríteni, hogy a megelőző szolgálatot csakis a Szut. 250. pont 2. bekezdésében adott elv szerint esetről-esetre, az éppen fennálló viszonyoknak megfelelő feladatok sorozatával írja elő.

Az őrzárát általános irányát legegyszerűbb lenne vázlatlalt meghatározni. Az őrsparancsnok az őrskörlet összes számbavehető tereptárgyait feltüntető vázlat-úrlapon pillanatok alatt berajzolhatná a járőr által követendő általános menetirányt és egy-egy jellemző szóval az egyes tereptárgyaknál vagy terepszakaszon végzendő feladatot is feltüntethetné. A vázlat-úrlapot a szárnyparancsnok szerkeszteni és sokszorosítva kerülne kiadásra. Ezt a vázlatot ki lehetne egészíteni az egyes tereptárgyakat összekötő járható utak távolsági adataival is. A vázlatot a szolgálati lapra is rá lehetne rajzolni. Ez esetben a szolgálati lap rovatait és ezek vezetését is teljesen le lehetne egyszerűsíteni. Ez a kérdés a portyázás rendszerének elvi rendezésétől teljesen független, ezért nem is foglalkozom bővebben vele, mert a cikkemben tárgyalt elvi kérdések megoldása előtt nem időszerű a kivitelezéssel járó formai és alaki kérdések boncolgatása.

Az őrzárát általános irányát azért is helyesebb esetről-esetre adott feladatokkal meghatározni, mert a mai őrzáratok tereptárgyai nem minden alkalommal bírják egyenlő fontossággal és ennek dacára előre összeállított őrzáratokban évekre előre meg van szabva, hogy milyen tereptárgy láncolat leportyázásával kell elérnie a járőrnek azt a tereptárgyat, melynek leportyázása, illetve elérése érdekében vezényelte tulajdonképpen az őrsparancsnok a járőrt szolgálatba. Az őrskörlet egyes tereptárgyai ugyanazon időben más és más jelentőséggel bírnak, éppen ezért szabadabbá kellene tenni, illetve az őrsparancsnokra rábízni az őrzáratok esetről-esetre, az éppen fennálló szükséglethez s viszonyokhoz mért összeállítását.

Az irányított megelőző szolgálat maga után vonná azt is, hogy a járőrök menetvonalának a súlya az utakról a terepre, illetve a mellékutakra tevődne át. Itt érintkezik ez a kérdés a közlekedési

csendőrök feladatának kibővítésével. A járőrnek adott feladatokkal érinteni rendelt tereptárgyakkal és tereppontokkal megvont kereten belül a járőrvezetőre kellene bízni a menetvonal megválasztását, tehát azt, hogy a kijelölt egyes tereptárgyakat és pontokat hogyan érje el. Így a járőrök a megelőző szolgálat közben is valóban váratlanul, a terep kihasználásával jelenhetnének meg gyakran az őrskörlet legkülönbözőbb pontjain és nem fordulhatna elő az, ami ma nem ritka, hogy az őrskörlet, de különösen a tanyavilág félreesőbb részein lakók évekig nem látnak csendőrt, mert a lakóházuk az őrzáratokban meghatározott menetvonalról félreesik.

Az őrsparancsnok a céltudatosan irányított és szabadabb megelőző szolgálattal az őrskörlete közbiztonsági viszonyainak biztosabb ura lenne, mint ma.

Az irányított megelőző szolgálatkezelés fogalmához tartozik még az is, hogy a szolgálatba vezénylés ne ismétlődjék gépiesen. Legyen a megelőző szolgálat — időben és térben — rajtaütésszerű! Ez fedi a Szut. 261. p. 2. bekezdésében előírt követelményt is. A rajtaütés kitűnő eszköze lenne, ha a járőr egy-egy gyanús helyre 10—20 perc múlva meglepetésszerűen visszatérne. Ez is indokolja azt, hogy az őrzárát időtartamát ne kössük meg évekre előre. A rajtaütés eszköze lehetne, ha időnként ugyanazon feladattal több járőrt is bízánk meg, melyek egymást 1—2 órai időközben követik vagy amelyek egymással ellentétes irányból indulnak el, de ugyanazon feladatok által meghatározott általános menetvonalon haladnak vagy amelyeket különböző irányból egy közös főfeladat színhelyére irányítanánk. A rajtaütés ilyen módon való előkészítése lehetővé tenné, hogy a járőr a bűncselekményt elkövetni készült még akkor is meglepje, ha az első közeledő járőrt észrevette, elbujt és csak a járőr túlhaladása után kezdett tervre keresztülviteléhez. Ezt a rajtaütésszerű szolgálatkezelést különösen a sorozatos bűncselekmények előfordulása esetén lehetne eredményesen használni.

Több járőrnek egyidőben történő kiküldésének lehetőségét nagyban elősegítené az egy fős járőröknek rövidebb időtartamú őrzáratokba való vezénylése, melyeket úgy is lehetne beállítani, hogy ahol és amikor két fős járőr jelenléte célszerű vagy szükséges, ott az egy fős járőrök találkozzanak és egymáshoz csatlakozva folytassák a szolgálatukat. Különösen hangzik ugyan ez, de a Szut. sem mondja ennek az ellenkezőjét elvben, mert a 260. pontja felsorolja azokat az eseteket, amikor az egy főből álló járőr kivezényelhető. Ebből a pontból megállapítható, hogy — nappali időben — elég gyakran (a), b), f) és h) alpontokban írt esetekben), mehet egy fős járőr az őrsállomáshelyén kívül is, de ennek dacára egy fős járőr nem vezényelhető őrzárát leportyázására és nyomozó szolgálatba, kivéve a halasztást nem tűrő fontos szolgálatteljesítését. Ha a szolgálatban álló egy fős járőr egyáltalában elhagyhatja az őrsállomáshelyét, akkor elvben nem lehetne akadály a annak sem, hogy megelőző szolgálatba is küldhető legyen, ha előreláthatóan a feladatát képes egyedül teljesíteni, és pedig a Szut. 260. p. 2. bekezdésében meghatározott napszakon belül.

Az egy fős portyázó járőr gyakoribb kirendelése előnnyel is járna, elsősorban sok időt takarítva

A csendőrkülönítmény a Kormányzó Úr Ö Főméltósága előtt — kenderesi kastélyában.

nánk meg és így a kisebb létszámú őrökön is lehetővé válna a tereptárgyak sűrűbb, minél gyakoribb és meglepetésszerű leportyázása. Még akkor sem történe baj, ha a járőrnek néha esti órákra is kinn kellene maradnia, mert ilyenkor pl. az őrparancsnok, mint ellenőrző járőr csatlakozhatna hozzá.

Egy fős portyázó járőr kiküldése, — ha megengednék — egyelőre még a Szut. 250. p. 2. bekezdése alapján az őrparancsnok által esetenként összeállított rövid őrjárat leportyázásánál is alig jöhetne tekintetbe, mert a Szut. 245. p. utolsó bekezdése szerint akkor jó az őrjárat, ha 18 óránál nem kevesebb és 30 óránál nem több.

Kérdés, hogy szükséges-e és helyes-e az ilyen hosszú őrjárat? Rendszerint azzal érvelnek a hosszú őrjárat mellett, hogy a csendőröket gyakrabban kellene szolgálatba vezényelni, így nem jutnának összefüggő otthonmaradáshoz, ami a belső szolgálatok zavartalan ellátását is akadályozná, több időt kellene a takarításra fordítani, stb.

Ha ezeken az ellenvetéseken elgondolkozunk, akkor ismét azt kell megállapítanunk, hogy itt is az eszközzel dorongoljuk le a célt, a lényegét. Nem szabad szemelől téveszteni, hogy a megelőző szolgálat fő célja a közbiztonságra veszélyes egyéneket az őrskörlet községeiben és tereptárgyainál sűrűn ellenőrizni, hogy ezáltal őket a szándékolt bűncselekmények elkövetésétől visszatartsuk. Az ellenőrzés nem lehet sűrű, ha az őrjáratok tartama hosszú, mert az egy-egy csendőrtől megkövetelt szolgálati órák száma időben korlátozza ennek lehetőségét.

Nem minden tereptárgynál van ilyen ellenőrzendő egyén és nincs minden tereptárgynál minden időben egyformán bűnözésre alkalom sem. Ha tehát időben korlátozva vagyok, hogy az ellenőrzést gyakorivá tegyem, azt térben kell lehetővé tenni, vagyis csak oda küldöm a járőrt, ahol van vagy lehet kit- és mit ellenőriznie. Csakis az őrparancsnok képes meghatározni, hogy pl. vadászat, halászat, aratás, szüret, téli favágás, stb. idején hol lehet számolni bűncselekmény elkövetésével, hol járhatnak ilyenkor az őrskörlet bűnözésre hajlamos lakói, tehát csakis ő tudja helyesen, minden felesleges, időszerről részlet nélkül összeállítani a megelőző szolgálat őrjáratait. Az ilyen okszerű őrjáratok tartama nem lehet állandó, esetről-esetre változna. Lenne közöttük hosszabb és rövidebb is, valószínűleg nem egy esetben 8–10 órás is. Ezek a rövid, de céltudatosan összeállított őrjáratok is hozhatnának annyi szolgálati eredményt, mint a mai 18–30 órások.

A rövid őrjáratnak az okszerű szolgálatkezelésen felül több más előnye is lenne. Lehetővé tenné a szükséges helyeken a sűrűbb portyázást. A mai hosszú és egyhangú portyázás helyébe élénkebb, érdekesebb és lendületesebb, a való élethez simuló megelőző szolgálat léphetne. A hosszú és változatlanul ismétlődő szolgálat a csendőr testét-lelkét kimeríti. Nagy lelkiereje van szüksége a legtöbbször mostoha viszonyok között pihenő járőrnek, hogy a 22–28 óráig tartó szolgálata alatt mindvégig egyforma éberséggel figyeljen és végezze lelkiismeretesen a

sokirányú kötelességét és feladatát. Nem utolsósorban jelentene előnyt az, hogy a csendőrök gyakrabban jutnának hozzá meleg étkezéshez és az orslaktanyábani éjjelezéshez. Mindkettő hiánya okozza elsősorban azt a sok gyomorbetegséget és rheumát, amely annyi csendőrt tesz idő előtt szolgálatképtelenné. Attól nem kell félni, hogy a rövid őrzéssel járó sűrűbb vezénylés miatt az emberek kevés nyugalomhoz jutnának, mert az előírt havi 180 órát, de valójában országos átlagban havi 200 órát meg nem haladó szolgálati teljesítménynek legfeljebb kb. 50–60%-a, 100–120 óra a valóban külső közbiztonsági szolgálat. Ha ennek felét vesszük rövidebb és a másik felét hosszabb, de semmi esetre sem 18–30 órás őrzéstartásokban eltöltött szolgálatnak, akkor a sűrűbb vezényléssel járó állítólagos nyugalom háborgatás az őrsök legtöbbször havonta legfeljebb 4–5 több szolgálatbavezénylést jelentene. Ezt bizonyítja pl. a budapesti kerületnek ugyanazon 62 őrsére vonatkozó szolgálati óra összesítése:

Év	Hány őrön teljesített a csendőr átlag havonta						Megjegyzés
	180—200	201—220	221—240	241—260	261—280	281—300	
	közbiztonsági és belső szolgálati órát						
1933.	17	17	16	10	2	—	Minden eső. Átlag havi 220 köz- biztonsági- és belső szolgálati órát teljesített, ebből havonta átlag 100—120 volt külső köz- biztonsági szol- gálat
1934.	11	21	13	14	2	1	
1935.	16	20	16	6	4	—	

A sűrűbb szolgálattal járó gyakoribb takarítás nem jelenthet számbavehető munkatöbbletet. A vezénylési pótdíj elmaradásának pedig elejét lehetne venni azzal, hogy azt általánosozzák rendfokozat szerint különböző havi átlagos összegben, ami nagyjában megegyezne azzal az összeggel. A rövid őrzéssel — mint már említettem — az egy fős portyázó járőr kivezénylését is lehetővé tenné. Ez pedig idő- és erőmegtakarítást jelentene. Mindkét téren lényeges eredmény volna elérhető.

A járőr erejét és számát az általa megoldandó feladat szabja meg. Oly erős és annyi járőrt kell kivezényelni, hogy a megoldásra váró feladatot minden körülmények között képes legyen sikeresen megoldani. A feladat megoldásával járó nehézséget a napszak is befolyásolja. Ez a magyarázata annak, hogy a Szut. 260. pontja — a fegyverbeesület érdekében — éjjeli órákra egyáltalán nem engedi meg az egy fős járőr kimaradását vagy kivezénylését. Ha a feladat — a nappali órák alatt — egy fős járőrrel is megoldható, erővel való pazarlás ugyanakkor két embert küldeni.

A járőrt akkor és úgy kell elindítani, hogy a főfeladatát kellő időben teljesíthesse. A mellékfeladatokat is úgy kell adni, hogy — azok színhelyén való valószínű áthaladásakor — arra lehetőség legyen. Éppen ezért helytelen két fős járőrt alkalmazni azért, mert a kivezénylést indokoltá tevő főfeladatot az éjjeli órákba is átnyúló előre összeállított őrzéstartásba való vezényléssel akarnánk megoldani. Hogy

ez elő ne forduljon, a felesleges tereptárgyak kihagyásával az őrzéstartást rövidíteni, azaz az összeállítását a Szut. 250. p. 2. bekezdésében foglaltak alkalmazásával az őrsparancsnokra kellene bízni. Ha nem lehet az utat rövidíteni, illetve a tereptárgyak számát apasztani, akkor keresni kell annak lehetőségét, hogy ugyanazt az őrzéstartást rövidebb idő alatt tegye meg a járőr. Ennek eszközei a menetütem gyorsítása és a gyorsabb haladásra képesítő eszközök. Az embernél és a lónál az ütem gyorsítása korlátozott. Ha a lehetőséget és célszerűséget túllépem, akkor gyors kimerülés és rövid időn belül szolgálatképtelenség áll be. Erő takarítható meg az egy fős járőr gyakoribb alkalmazásával, ez közvetve időtöbbletet is jelent. Gyorsabb ütemmel csak szűk korlátok között nyílik lehetőség az idő megtakarítására. E téren kísérletek folynak jelenleg is. Annál jelentékenyebb idő- és közvetve erőtöbbletet is jelent, ha gyorsabb haladást és nagyobb menetteljesítményt lehetővé tevő eszközt bocsátunk a járőr rendelkezésére. Ilyen eszköz a kerékpár is. Ennek használatát szélesebb alapokra fektetni a közeljövőben megoldásra váró egyik igen fontos feladata.

A bevonulási időt s ezzel a szolgálat tartamát úgy kell megszabni, hogy a járőr a kapott feladatokat kimerülés nélkül jól elvégezhesse. Szolgálat teljesítése közben sok, előre nem látható körülmény befolyásolhatja a járőr tevékenységét és így az időszükségletet is. Ezért *legcélszerűbb lenne a megelőző szolgálatot is szükségig írni elő*. Ma már csak ennél a szolgálathoz maradt meg az időtartamnak előre való meghatározása. A szükségig való szolgálat előírástól való idegenkedés mással nem indokolható, mint attól való félelemmel, hogy a szabadjára engedett járőr kelleténél több időt venne igénybe és ezzel fokozódna a kilengés lehetősége. A határozott feladatok és célok által megadott menetirány mellett ez a lehetőség semmivel sem lenne nagyobb, mint ma, mert az őrsparancsnok könnyen meghatározhatná, hogy a járőrnek mennyi időre volt szüksége. Ma is sok minden a járőr lelkiismeretességén nyugszik. A nagyobb önállóság és bizalom növelné a járőrvezető önértékelését, a saját személye fontosságának tudatát és a megelőző szolgálat előtte is változatosabbá és érdekesebbé válna. A határozott feladatok és célok adása, az útvonal megválasztásának szabadabbá tétele, az időnek szükségig való meghatározása lendületet és életet vinne a mai merev és egyhangú megelőző szolgálatba.

Ha nem volna keresztlvívhető a megelőző szolgálat szükségig való előírása, akkor is nagy haladást jelentene, ha — úgy mint az 1912. évi utasításnak a határszéli szolgálat szabályozására vonatkozó részében, — az őrsparancsnokra bízánk, hogy bizonyos körülmények mérlegelésével, esetről-esetre ő határozza meg, hogy a feladatokkal és menetirányokkal meghatározott őrzéstartás után mennyi időt írjon elő az utasításban adott időkereten belül. Azonban ezt az időt csak tájékoztató jellegűnek kellene tekinteni, azaz a járőr jogosult lenne indokolt esetben azt megrövidíteni, vagy meghosszabbítani. Ma az a helyzet, hogy sok járőr órával a kezében lesi a percet, melyben az előjárói által pontosan kiszámolható és ellenőrizhető időpontban el szabad érnie az egyes tereptárgyakat, hogy a szolgálati lapba helyes és jó adatot írasson be.

Szent István szobra a budai Halászbástyán. (Bálint t. örm. v. l. v.)

Székely vagyok.

Irta: Farczádi Sándor.

*Az én lelkem a Gábor Áron lelke.
Nagy biztatóm a szittya őserő.
Én a lehetetlent is megkísérlem,
legyen bármily nehéz, vagy vakmerő!*

*Én még a semmiből is ágyút öntök,
s a „van“-t is eggyé teszem semmivel.
Vagy ha kell: leások a föld közepéig,
de mibe fogtam, sikerülni kell!*

*És törhetnek rám pénzzel, bottal, érvvel,
megkezdett munkám félbe nem hagyom!
Inkább én halok meg, mint Gábor Áron,
saját művén, egy izzó szent napon!*

Ma a járőr nem vonulhat be előbb, ha esemény nélkül portyázik és így a neki bőven adott idő egy része feleslegessé válik. Ezt a jogot csak az őrsparancsnok élvezheti, de csak azért, hogy az otthon maradt legénységét meglepthesse. Tehát ez a helyes elv csak eszköz az ellenőrzés hatályosabbá tétele végett. Meg kellene engedni a járőröknek is, hogy előbb vonulhassanak be, ha az engedélyezett időre szükségük nincs. Pedig nem vitatható, hogy ugyanannak az őrjáratnak, illetve hosszúságú útvonalnak a leportyázásához más és más idő szükséges aszerint, hogy a szolgálatot a járőr egy mozgalmas vagy csendes őrskörletben teljesíti. Ennek dacára egyenlő az időkiszabot mindkét esetben, illetve minden őrsön, mert az időtartamot hátrányosan befolyásoló körülmények esetleges fennforgásával is számoló utasítás bőkezűen bánt az idővel. A szükségig történő előírásnál mindezt meg lehetne takarítani. Idomítsuk a szolgálat tartamát a mindennapi terep, időjárási stb. viszonyokhoz. Ezt legegyszerűbben szabadabb időszámítási lehetőséggel a szükségig történő előírással érhetjük el.

A megelőző szolgálat szükségig történő helyes irányítással és ellenőrzéssel könnyen időmegtakarítást is eredményezne.

A Szut. 6. mellékletben adott időkiszabot %-os csökkentése, mint ezt az 1./1938. számú Csendőrségi Lapokban megjelent közlemény tárgyalja, időmegtakarítást eredményezne, de nem jelentene elvi jelentőségű rendszerváltozást és nem szüntetné meg a mai rendszernek azt a hátrányát, hogy az egyes őrjáratokon belül nem simul rugalmasan a mindenkori terep, talaj, s az éppen uralkodó időjárási- és egyéb viszonyokhoz. Tökéletes megoldást csak a szolgálatnak a szükségig történő előírása hozhatna, ami lényegesen csökkentené az őrsparancsnok írásbeli teendőit is, mert nem kellene az illetékes időt hosszadalmas és körülményes számtani művelettel kiszámítani.

A megelőző szolgálatok szükségig való előírása azonban nem jelenthetne teljes szabadságot. Nem menetelhetne mindenki saját kénye-kedve szerinti ütemben és nem tarthatna annyi pihenőt, amennyit éppen jónak lát. A szükségig történő előírásnál is kellene egy alsó- és egy felső határt tartalmazó tájékoztató időkeretet szabni az utasításban, mint ezt az 1912-es évi utasítás a határszéli szolgálat szabályozásánál előírta. A tájékoztató szolgáló időkiszabot kerete azonban szabadabb és rugalmasabb lenne a mai rendszerénél, mert a járőrvezetőnek kellene a terepnek, az időjárás- és egyéb körülmények értékelésével a menetütem betartásával és a pihenők közbeiktatásával önmagát úgy szabályozni, hogy sem túlságos kevés, sem nagyon sok időt ne vegyen igénybe. Ez az időkiszabot azonban arra is szolgálja, hogy a feltűnő nagy eltérésre felhívja az előjáró figyelmét, aki ebből kiindulva megállapíthatná az eltérés okát, ha ezt a járőrvezető a bevonuláskor már nem jelentette volna.

A feladatokkal térben meghatározott és szükségig előírt megelőző szolgálat teljesítéséhez szükséges idő ellenőrzését nagyban elősegítené, ha a szolgálat előírása, az előzőekben már említett vázlatlaltal történne. Rövid idő alatt kialakulna, hogy az egyes őrskörletekben mikor, mennyi idő szükséges átlagban a portyázáskor és nem volna nehéz a járőrök által igénybevett időszükségességének elbírálása.

Ha a kérdéses vázlat meghonosodna, akkor ez a távolsági kimutatást is pótolná.

Az időkiszabot meghatározásával függ össze a menetütemének a meghatározása is. Az időkiszabotnak szükségig történő előírása esetén is szabályozni kellene ezt. E tekintetben a Szut. 262. pontjában adott adatok megfelelőek azzal a hozzáadással, hogy ezt pihenő nélkül kell érteni. A menet ütemének szabályozásához tartozna annak a kimondása is, hogy az őrjáratnak nem minden szakasza bír mindenkor egyenlő fontossággal. Ott, ahol a járőrnek nincs külön feladata és maga sem talál külön szolgálati teendőt, a járőr rendes menetütemben haladjon, rendszerint azon az úton, míg a többi helyen portyázó menetben mozogjon. Az előbbi menetnemet áthaladásnak, míg az utóbbit leportyázásnak is nevezhetnénk. A leportyázáshoz tartozna a rövidebb ideig tartó megfigyelő állások és lesek tartása, valamint a tereptárgyaknak a terepen való óvatos és fedett megközelítése is.

A megelőző szolgálat időtartamának szükségig történő előírása esetén az illetékes pihenő meghatározásánál a mai rendszer nem lehetne alkalmazni. A szükségig előírt szolgálatnál csak a bevonuláskor tudhatja az őrsparancsnok, hogy a távollét idejének mennyi az egyharmada.

Ha a megelőző szolgálatnak szükségig történő előírásánál utólag elbírálható, hogy a járőrnek hány órára volt szüksége a végzett szolgálati teendők teljesítéséhez, akkor megállapítható az is, hogy indokolt volt-e az igénybe vett pihenő. A pihenőt mindenkor az összszolgálat egyharmadában megállapítani nem helyes. E téren a mainál több fokozatú lehetőséget kellene, mint tájékoztatóra szolgáló irányelvet, adni. A pihenő összetartamának megosztását a járőrvezetőre kellene bízni, az őrsparancsnok csak a nagypihenő helyét határozza meg, ami megkönnyítené az ellenőrzést is.

A szabadabb portyázási rendszernek — látszatra — az ellenőrzés a legnehezebb része. Kérdés, hogy beilleszthető-e a szabadabb portyázási rendszerébe kielégítő eredményt biztosító módon az ellenőrzés?

Először is feleljünk arra a kérdésre, hogy mi az ellenőrzés célja? Az utasításunk szavai szerint az, hogy az ellenőrző a járőrök állapotáról és a szolgálat szabályszerű teljesítéséről meggyőződést szerezzen. Hogy az ellenőrző járőr állapotról meggyőződhessen, találkoznia kell vele, ha csak nem akar megelégedni polgári egyének bemondásával. A szolgálat szabályszerű teljesítése rendszerint a járőr feltalálása nélkül is megállapítható, ha az ellenőrző felkeresi azokat a helyeket és személyeket, ahol a járőrnek a kapott feladatait kellett megoldania, illetve, akikkel értekeznie kellett. Az ellenőrző tevékenységnek az utóbb említett részét a szabadabb portyázási rendszer mellett is könnyen foganatosíthatja az ellenőrző. Ellenben a portyázó járőrt már nehezebb bármikor és bárhol feltalálni. Eppen ezért kell a megelőző szolgálat állandó irányát feladatokkal keret közé foglalni, hogy az érinteni rendelt pontok segítségével az ellenőrző az ellenőrzendő járőrt fellelhesse, követhesse, vagy akár elébe vág hasson. Nehézséget csak az ellenőrzési pontok közötti terepszakaszon tanúsított magatartás fel-

derítése okozhat. Ez a nehézség fennáll ma is, mert a járőr szolgálati ténykedések elvégzése végett gyakran letérhet az őrjárat menetvonaláról.

Az ellenőrzés hathatós eszköze, az ellenőrzendő feltalálásán kívül, a puhatolás is, amit a Szut. 293. pont 2. bekezdése szerint a mai rendszernél is alkalmazni kell. Az ellenőrző a puhatolást vagy az ellenőrzendő bemondása és a szolgálati lap adatai alapján másoknál való érdeklődéssel, vagy a másoktól szerzett értesüléseknek a járőr bemondásaival és a szolgálati lap adataival történő összehasonlítással eszközölheti. Az ellenőrző próbára teheti a fokozottabb ellenőrzést igénylő alárendeltjeit úgy is, hogy oly meghagyásokat és feladatokat ad, amelyeknek mibenlétét ő már előzőleg megállapította. Utánportyázást minden nehézség nélkül végezhetne az őrparancsnok, ha a járőrt — bevonulása után — magatartásáról, a követett útvonalról stb. részletesen ki-kérdezné és azután a járőr bemondása és annak

szolgálati lapja adatai alapján lejárná maga is a bemondott útvonalat és mindenütt érdeklődne a járőr magatartása után.

Nem szükséges mindig az egész őrjáratot utánportyázni, mert az sok időt igényel és így ritkán élhet ezzel az eszközzel az őrparancsnok. Elegendő lenne az is, ha az őrparancsnok az ellenőrzött, tehát a feltalált járőr által addig megtett utat egészben, vagy részben portyázná csak után a járőr bemondása és a szolgálati lap adatai alapján, természetesen ellenkező irányban. Ezzel a módosítással is sürűbb lehetne és azt hiszem, hogy eredményesebb is az ellenőrzés.

Egyebekben az ellenőrzés mai rendszere változatlan maradhatna.

Megállapíthatjuk, hogy a szabadabb portyázási rendszernél sem ütközik leküzdhetetlen akadályba a hatékony ellenőrzés.

Az ellenőrzés azonban ne annak feltételezéséből

Fényképpályázatunkról: A salgótarjáni tanalosztály gyakorlat-szünetben.

Lengyel László fhdgy. felv.

induljon ki, hogy a járőr szabálytalanságot követett el és azt kell felderíteni. Az ellenőrző azzal a szándékkal induljon el, hogy elsősorban arról akar meggyőződni, hogy a járőr a kapott feladatot miként hajtotta végre. Ha e téren észrevétele van, akkor a továbbiakra adjon irányítást; ha mulasztást észlel, akkor éljen előjárói jogaival. Az ellenőrzésnél a súly lényegbeli megállapításon és az irányító tevékenységen legyen.

A szabadabb portyázási rendszer több bizalmat és nagyobb önállóságot jelentene úgy az őrsparancsnok, mint a járőrvezető részére. A szabadság és önállóság adása bizalom kérdése, aki azzal visszaél, nem érdemel kiméletet. A visszaélés felderítése sohasem lehetetlen, csak lelkiismeretes és türelmes utánjárás kell hozzá. Ez pedig nem lehet akadály annak, hogy lemondjunk arról a sok előnyről, ami a szabadabb, de irányított megelőző szolgálat bevezetésével járna.

Ismertettem az elképzelt szabadabb portyázási rendszer főbb elveit. Nem foglalkozhatom a részletekkel és a meghonosításával járó alakosságokkal, mert az az elvek tisztázása utáni munka.

Örömmel venném, ha a fejtegetésemhez minél többen hozzászólnának, hogy a szabadabb portyázási rendszer kérdésével összefüggő elvek minél jobban tisztázódjanak.

A lengyel tengertől a Kárpátokig.

— Magyar csendőrtisztek utilevele. —

Szaporodnak a kilométerezrek mögöttünk és a benyomások, tapasztalatok bennünk, tanulmányúton járó magyar csendőrtisztekben. Varsóból Lembergbe vitt az első nagyobb útunk, ahová a lengyel katonai csendőrség ünnepnapjára voltunk hivatalosak. Minden második évben van itt ilyen nap s most Lembergben is összesereglett sok tiszt és ezernyi csendőr. A pályaudvaron csendőrtisztí küldöttség fogadott bennünket, köztük *Clemens Rudolf* százados, aki felvidéki származású magyar tiszt volt s mikor otthonmaradását a csehek megnehezítették, átjött a lengyel hadseregbe, végigküzdötte az ukránok elleni csatákat, megkapta az egyik legmagasabb lengyel kitüntetést, majd belépett a tagjait igen megválogató lengyel csendőrséghez, melynek ma is tényleges tagja. Eszünkbe jutott a régi szabadságharcok sok katonája, akik ugyanígy találtak maguknak testvéri nemzetnél új hazát s ezek a nevek azóta is közös, meleg érzéseket keltenek lengyelben és magyarban egyaránt. Ha más nemzet egyenruhájában szólt volna így hozzánk valaki magyarul, a született magyarnak kicsit már idegenszerű kiejtésével, bizony, nem lett volna számunkra öröm, de a lengyel tisztiegyenruhához rövid idő alatt is olyan közeljutottak az érzéseink, hogy amikor egy lengyel tiszt magyaros-magyarul megszólalt: már természetesnek találtuk. Távolról talán túlzottan hangzik ez, de mindenki ehhez jut el, ha néhány hónapig lengyel földön jön-megy.

Délelőtt a lebergi csendőrlaktanya udvarán tábori mise volt, amelyen Lemberg vajdája és hadtestparancsnoka, — *Langner* tábornok — is részt vett.

Ott volt két falu iskolája is, ezeket a lebergi csendőrség tartja fenn, ami itt országszerte szép és hasznos szokás. Mise után a gyermekek ajándékokat kaptak. Visszagondolva a háborús Galícia nyomorúságos falvakban tengődő lakosságára, bizony megkapó kép volt a sok gyermeket magasrangú tiszték társaságában, fehér asztalnál látni. A gyermekek arcából még kivehetők a nemrég szörnyű idők emlékei, arcok és ruhák, mozdulatok elhagyottság nyomait viselik magukon, de látni rajtuk mást is, amit egész Lengyelországban mindenütt megtaláltunk s ami benne rezeg a levegőben is: ez a nemzet gyorsan, erőteljesen talpra akar állni s ebben a falut nem tolják a város mögé, sőt! Varsóban és minden nagyobb városban lépten-nyomon belebotlik az idegen a falu gyermekesortjaiba, megtalálni őket a halott nagy marsall áhitatos tisztelettel őrzött egykori otthonában éppen úgy, mint a gyárakban, tengerparton s mindenütt, ahol az önálló lengyel nemzeti lét emlékeit és eredményeit látni lehet. Ilyenkor, nyáridőben Lengyelország egyik fele utazik, hogy megismerje a másik felét, vagy talán inkább a másik kétharmadát. Az egykor osztrák, német és orosz-lengyel uralom alatt élt országrészek lakói keresik a kiegyenlítődést, a közös nemzeti nevezőt, vagy így szebben és találóbban hangzik: a közös nemzeti lelket.

Csak itt látni jól, milyen nehéz feladat, akadályokkal-teli út ez, sok küzdelmet és keserűséget okozva minden vezetőembernek. Túlhosszú időn át élt a három országrész három különböző kultúra különböző levegőjén s bizony, a három idegen hataim közül egyik sem kérdezte a maga lengyelétől: tesszik-e, kell-e neki a ráerőszakolt kultúra. Igaz, hogy a nemzeti jellegét mindhárom néptömb megőrizte, de háromféle módon, ami ugyan leginkább egyéni apróságokban nyilvánul meg, de éppen ezek az apróságok teszik nagyrészt az embert, ezekről leszokni és ilyen vonatkozásban is visszaöltözni a közös ősi ruhába: hosszú folyamat. Annyi bizonyos, hogy ha az ember a hajdani Galiciában jár, az osztrákok, ha Pozenban jár, a németek s ha a volt orosz-lengyel területen jár, az oroszok jutnak eszébe. Megtalálja ezt az ember az uborka és a kávé elkészítési módjától kezdve számtalan szokáson át, egész a lelkületig, minden vonatkozásban. Nemzeti érzés dolgában azonban egyik sem vethet a másik szemére semmit, sőt valami sajtáságos és hasznos nemes versengés fűti a három terület lengyeleit, de azért a volt orosz-lengyel nem mond le a végnélküli teázásról, a galíciai a bécsi módra készült fehérkávéről, a pózeni lengyel pedig szenved, ha mondjuk egy bialystoki honfitársa nem ül merev derékszőgben, mozdulatlanul az autóbuszülésen, amúgy porosz-módra.

Káros oldala mellett van azonban ennek hasznos hatása, eredménye is. Az osztrákok kitűnő tisztviselőket neveltek a maguk lengyeljeiből, ezek most az ország új szervezetében mindenütt megtalálhatók, mindenütt vezetnek. A németektől itt maradtak emlékebe hatalmas adag alaposság, rend, a célszerű, okos-szerű gazdálkodás elemei. El kell ismerni, hogy a németek és osztrákok a lengyel adókból alkottak is ezeken a területeken, az oroszok azonban minden lengyel fillért elvittek innen s csak szurtos faházakat, járhatatlan, macskaköves utakat hagytak itt emléke, de még ők is valami hasznosat: halálos gyűlöletet minden lengyel szívben az elnyomóval, az

Lengyel vonatesapat-részleg a tengerparton.

elnyomatás gondolatával szemben. És éppen ez lett ebben az országban a vezetőgondolat. Ez a gyűlölet futótűzként hálózta be az egész nemzetet és olyan egységet kovácsolt, ami csakugyan acél. Bármelyik hatalommal igen kockázatos vállalkozás lenne ebbe beleharapni.

A varsói citadellában megnéztük azt a cellát, amiben Pilsudski raboskodott és a jelképes sírokat kegyeletos, de éppen jelképeségükben hátborzongató emlékeit a lengyel nemzeti vértanúknak, akiket az oroszok kurtán-röviden és embertelen következetességgel kivégeztek, majd ötletszerűen elhantoltak. A lengyelek nem változtatnak ezeken az emlékeken semmit. Újjal nem nyúlhat hozzájuk senki, mert ez a citadella szörnyű, véres, de kiapadhatatlan forrása a lengyel nemzeti érzésnek.

És van a lengyeleknek másik ilyen hatalmas forrásuk: a néhai nagy Marsall emléke. Minden olyan falrészben, ahová néha egy-egy tekintet eljuthat, ott van a képe. Nevével kelnek, nevével fekszenek a lengyelek. Mindent ezzel a gondolattal végeznek: a Marsall ezt így akarta és biztosan ma is így akarná. Neki, emlékének élnek és dolgoznak s ebben nincs különbség lengyel és lengyel között. Tisztában vannak azzal a történelmi szerencsével, amit ebben a nagy emberben annyi szenvedés után a sorstól talán engesztelésül és ajándékba kaptak s nem egyszer az

az érzése az ittjáró idegennek, hogy a Marsall él. Hatása annyira eleven és közvetlen, hogy az már a hit határait érinti s az ember nem is szövi tovább erről a gondolatokat. Meg kell elégedni ezzel: a Marsall és Lengyelország egy. Varsói otthona, a Belvedere, a nemzet búcsújáró helye. Szüntelen zárándokmenet az s a vezetőknek senkit sem kell csendreinteni. Több ez múzeumnál, több emléknél, nehéz is volna elnevezést találni úgy, hogy tükre legyen az áhitatos tiszteletnek, amivel az emberek ide belépnek.

Visszatérve útibeszámolónkra: a lebergi esendőrmise után az ukránok elleni harcokban Lembergnél elesett hősök emlékművének a megkoszorúzása következett, ott van a mi koszorúnk is. Lemberg vajdája mondott ezért köszönetet, majd arra kért bennünket: tolmácsoljuk otthon, hogy a lengyel nemzet soha nem fogja elfelejteni azt a segítséget, amit 1920-ban, az oroszok ellen vívott háború legválságosabb óráiban a számukra küldött magyar lőszer jelentett. Könnyezett a vajda, mikor ezt nekünk mondotta s ennek a hálának a jeleivel egész Lengyelországban mindenütt találkozunk, valóban kitörölhetetlen nyomait találjuk annak, hogy amikor mi magunk is a legnyomorúságosabb viszonyok közt élünk, volt rá akaratunk és erőnk, hogy megsegítsük a bajba jutott testvért. A lengyel lélekben főként en-

nek a kettőnek maradnak mély nyomai: hűség, bátorság. Közös vonásai ezek a két nemzetnek s szerény tapasztalataink szerint ez magyarázza meg, hogy a fajkülönbözőség ellenére is annyira közel tud jutni lengyel a magyarhoz.

A lengbergi emlékmű megkoszorúzása után a csendőrlaktanyában díszebéd volt, amelyen többek között a lengbergi hadtestparancsnok is üdvözölte a három magyar csendőrtisztet. Itt a lengyel katona szökött a magyar katonához s a leplezetlenül kimondott gondolatok a Kárpátokon jelölték meg a közös célt és feladatot. El nem felejtendő élmény volt számunkra ez az üdvözlés és a nyomában feleslattant lelkesedés, aminek túlságosan is kézzelfogható jeleit láttuk. Ezer markos csendőr vállrakapott bennünket, dobált a levegőben s vitti jósetányi darabon az autókig. Mondják a lengyel tiszték, hogy számukra is váratlan volt s bizony hiába próbálták menteni sarkantyúnkat, kardszjúnkat, a lengyel legényekkel akkor már nem lehetett beszélni. Mi ezt nem felejtjük el soha és ezen az úton juttatjuk el a lengyel bajtársak szeretetét azokhoz, akiket illet: a magyar csendőrökhöz.

Üdvözölte az ebéden a magyar csendőröket *Baljabán* ezredes, a lengyel csendőrség főparancsnoka is, aki egész lengyelországi tartózkodásunk ideje alatt minden módot és alkalmat megragadott, hogy a magyar csendőrség iránt érzett szeretetnek és megbecsülésnek kifejezését adja. Este a csendőrtisztiből vendégei voltunk olyan közvetlen, bizalmas bajtársiasságban, ami már azonos az otthonnal. Kifejezhetetlen és felülmúlhatatlan az a megbecsülés, szeretet, bizalom, amiben itt bennünket valósággal megfürösztöttek. Hogy ez a hűszeszendei cseh és román gyűlölködés, rágalomhadjárat lekicsinylés keserves levegőjében élő magyarnak mit jelent, csak az tudja, aki átéli. Hazajuttatni csak morzsákat lehet.

Lembergől visszamentünk Varsóba, megtekintve előbb Moste Wielkiben a lengyel rendőrszékét. A Varsóban töltött hetekben látogatások sorozata volt egyik feladatunk s ha egy-egy órát lopva, magunkban maradhattunk, kerestük ennek a városnak a lelkét, kerestük benne az orosz élet maradványait. Izig-vérig lengyel ott minden. Az oroszok értettek hozzá, hogy szellemi és anyagi hurokkal fojtogassanak mindent, ami lengyel. Sok évtizeden át csinálták ezt, de hiába csinálták. Szívós, kemény fajta a lengyel. Súlyosan és károsan tévednek a távolrajutott hírek a mulatós, könnyű lengyel jellemről. Igaz, tudnak és szeretnek mulatni is, de csak a maga idejében. Megfogják itt a dolog végét, kemény munkarendet tartanak s ha elő kell venni az öklöt, nem sokat teketóriáznak. Született katona itt mindenki s hiába mondja a törvény például azt, hogy a lengyel rendőrség polgári testület, az idegen azonnal meglátja bennük a katonát. Talán maguk sem tudják ezt, mert az ösztön dolgozik bennük, de mi az egész felépítésben, a rendőrök megjelenésében, mozgásában, gondolkodásában nem a „katonaság”, hanem a katonát látjuk, ami pedig lényeges különbség.

Ugyanezt tapasztaljuk más munkatereken is. Komolyan, fegyverkezten és rendszeresen kell itt mindenkinek dolgoznia. Tisztában vannak vele, hogy milyen feladatokkal kell megküzdenniük, az állami,

társadalmi, gazdasági életben mekkora hiányokat kell gyorsan pótolniuk, ha meg akarják tartani, amit visszaszereztek: a szabad, nagy hazát. Ha az oroszok ma bevonulnának Varsóba, nagyot néznének. Az elrontott, korszerűtlen régi város körül új város nőtt ki a földből. A lengyel nem méríkskélő, nem tervezgető természet. Ha látja, hogy valami rom, ott hagyja, ellöki és csinál helyette másikat, akár építkezésről, akár a nemzeti élet bármilyen lényeges darabjáról van szó. Olyan munkakészség és lendület viszi itt előre a dolgokat, hogy a más elképzelésekkel jövő idegen csak győzze a nézést és csodálkozást.

Gdynjében 15 évvel ezelőtt néhány halászkunyhó volt, ma komoly kikötő, versenytársa Danzignak, ami pedig hosszú német munka eredménye. A nemzet alkotóakarátának és tehetségének minden tiszteletre joggal számot tartó bizonyossága ma már Gdynje, de szerte az országban mindenütt ezt az erőt látja az idegen.

Lengyelországnak vannak ellenfelei, vannak ellenségei is s hogy ezek ismerik-e jól a lengyelt, mi nem tudhatjuk. Mi, magyarok azonban ősi barátai vagyunk a lengyelnek, ők is barátaink nekünk. Mi itt ezt látjuk, hogy a köztudat mifelőlünk eléggé világos, de kérdés, ugyanezt mondhatjuk-e mi magunkról? Elég a lengyelekről annyit tudni, hogy koccintásban és harcban testvérek vagyunk? Elég-e megmaradni régi szabadságharcok emlékeinél?

Mi itt határozottan látjuk, tudjuk, hogy mindez nem elég. A lengyel katona megmutatta már sokszor a történelemben és legutóbb 1920-ban, mire képes és meg fogja mutatni akármelyik napon, ha sor kerül rá. Egyes ellenségek valószínűleg meglepetve és csodálkozva néznek majd farkasszemet ezzel a kemény sereggel, mi azonban nem bízhatjuk a dolgainkat majdani csodálkozásokra. Nekünk tudnunk kell, hogy itt a legelsőrendű katona terem, akiben érdemes a bajtársat keresni. Tudnunk kell azt is, hogy ebben az országban céltudatosan, korszerűen felméri és gyarapítja a belső erőket minden vonatkozásban. Nagy, erős, egészséges nép és ország ez. Nem kell máshoz támaszkodni futkosnia, hogy maga vezesse a sorsát. Tudja, hogy két óriás közé békélődve, alvásra és korhelykedő naplopásra nincs ideje, tudja, hogy az önálló nemzeti létet ingyen nem adja a történelem s ez a nemzeti életöszön fűti, hajtja itt az embereket. Ez itt a lelke mindennek s ahol hibák, fennakadások vannak, ott nincs kímélet. Itt különben is más a tempó, mint sok, megállapodottabb kultúrájú országban. Itt még sok szava van az ösztönnek, gépkocsivezető szemrebbenés nélkül hajt bele a legesiklandósabb közlekedési kombinációkba, torlódásokba, ami közlekedésrendészeti szemüvegen át nézve kétségtelen hiba, sokszor hajmeresztő is, de van benne valami nagyon jó népi vonás: önkíméletnélküli, félelmet nem ismerő keménység és tettekrekésztség. Ezt látni nemcsak az országúton, hanem a nemzeti élet minden terén.

Hosszúra nyúlna most útunk részletezése és benyomásaink további fejtegetése. Jártunk a lengyel tenger partján, belenézünk a parányi, de „mégis lengyel!” haditengerészet világába, a gazdasági élet sok darabjába, megfigyeltük a társadalmi szellem egészséges alakulását, sok mindent láttunk, mert mindenütt az az itt bűvös erővel ható szó volt utatársunk: magyar. Magyar előtt itt nincs titok és

11j. Kovács János festménye.

nincsenek zárt ajtók se a házakon, sem a szívekben. Most például Stanislawowban vagyunk s ahogy az itteni tüzérök meghallották érkezésünket, már nálunk termettek és elhalmoznak bennünket a testvéri szeretet annyi szépségével, hogy mint már eddig mindenütt másutt annyiszor, itt is ezt kell éreznünk: ebben az országban magyarnak lenni nagy tisztesség és gyönyörűség. Jártunk a litván határon, jártunk az egykori német területeken, jártunk mindenütt s elmondhatjuk: ismerjük Lengyelországot.

Sokszor megbeszéltük, megrágtuk egymás között a látottakat. Szándékosan kerestük a fogyatkozásokat, kerestük az érem másik oldalát, de sokévtizedes elnyomás, háború után a fogyatkozások eltörpülnek az eredmények mellett és kialakul a végső összbenyomás: csodálatosat alkottak a lengyelek.

És ez a nagyszerű ország, ez a melegszívű, becsületes, keménylelkű nép nekünk barátunk. Mi itt most nem sokat törődünk a nagypolitikával, nekünk az a fontos, amit az emberek lelkiületéből és szavaiból kiolvasunk. Ilyen igaz barátságot mi, magyarok, sehol másutt a földkereken, nem találunk. Számítatlan megható jelét láttuk annak, amiket szavakba foglalni nem lehet, mert ezeket a szavakat megkopattatta a sok használat, a közhelyeket pedig nem tűri az a szép valóság, amit mi itt láttunk.

Két és fél hónap alatt eléggé leszűrődhettek bennünk a látottak és átéltek, legtávolabbról sem túlzás egyetlen szó sem, amit most itt leírtunk. Ezeket az érzéseket és benyomásokat mi haza fogjuk vinni magunkkal és boldogok leszünk, ha itt-ott valamieskét használhatunk velük a lengyel-magyar barátság ügyének. Nemcsak azért, hogy valamennyire viszozzuk mindazt, amiben itt részünk volt, hanem a magunk nemzeti önzéséből, érdekéből is. Mert mi most már azok sorába tartozunk, akik világosan látják, hogy a lengyel barátság dúsan terített történelmi asztal a magyarság részére s látjuk, hogy bizony a magyar közvélemény, köztudat még eléggé távolról nézi ezt a kincsesbányát.

Portyázás.

Gerendás János írta alá a leveleket, amiket túl a határon adtak postára magyar címekre s ez a jó magyar nevű valaki nem kért mást a címzetektől, csak azt, hogy írják meg az általuk ismert csendőrök, katonák, leventék, vasutasok stb. személyi adatait. Azoknak ugyanis majd Gerendás János üzleti ismeretű füzeteket, vagy férjhezmenni óhajtó hölgyek képalbumát szándékozik elküldeni. Kap ezért a szívességért a gyanutlan magyar egy pár jó pengőt... A címek elmentek, a válasz hamar megjött, hogy jó, jó... de még több adatot is írjon meg arról a tisztről vagy levanteőktatóról, mert az üzlet: a házasságközvetítés vagy hordónagyelárusító üzlet ezt így kívánja. Újabb pengőket is megkopogtatott a levél... Az álneves Gerendás.

Ugy-e, ártatlan dolog? ... Látszatra.

Pedig a kémkedés legaljasabb módszereinek egyike ez. A Gerendás János által jól kiválasztott, elesett, kenyértelen, gyanutlan emberek válaszoltak is. A pengőket át is vették s mikor újabb levél még több adatot követelt, a kenyértelen, elesett ember odavágta a szennyes papírt ösztönös utálattal s le-

kében fájó megbánással elment feljelenteni az esetet.

A kémkedésnek van egy fajtája, amelynek szereplőitől a tiszteletet sem tagadhatja meg a tárgyalagosság. Amikor a veszélyek rengetege előtt a hazafiú minden tettekre készsége megizmosodik, megnő, korlátlan képességeket érez, amikor a hazájának így tud szolgálatot tenni. Van ország, ahol iskolát tartanak fent a kémek számára, ahol a magasugrástól és a fakírhallgatástól kezdve minden szellemi képességet és testi ügyességet csak azért palléroznak a lehető legnagyobb teljesítményre, hogy a politikai, katonai és gazdasági kémkedés szolgálatába állíthassák. Ettől a felfogástól azonban olyan távol áll a gerendásfajta aljasság, mint az igazság annak az országnak a megszületésétől, ahol ezeket a legaljasabb szándékú leveleket megfogalmazták. Ennek az országnak alapját az árulás, az árulásra való felbujtás, a megbúvás és a háttérbenmaradás vetette meg s ha mindezek miatt a jóhiszeműek, a helytállók és a becsületszeretők ezrei hullottak el, a nagybereznai hegyekben, a volhyniai mocsaras erdőkben vagy a krasznójarszki poklokban, az és csak az szerzett nekik kielégülést.

Ma is harc van mindenütt. Kiméletlen. Az árulás, a megbúvás erény a harcban — vigyázat magyar faluk, községek és mezők vigyázói: magyar csendőrök!...

Nem vádolhat senki, ha hitetlen Tamások vagyunk a román „kisebbségi alaptörvény” szakaszait olvasva. Nem tudunk hinni: hiába! Amikor az agyonvert, földre tiport, elnyújtott embert a kinzója felemeli, megmosdatja és asztalához ülteti, az álomvilágban képzelet magát. Joggal. Ha nekünk húsz évvel ezelőtt ünnepélyes formák között, a hatalmak nevében s az egész világ nyilvánossága előtt megígérték az állampolgári egyenjogúságot, alkotmányos és kulturális szabadságunkat s utána rövidesen kirántották lábunk alól a földet, kidobtak kerítéseinken és vetéseinken túl, a templomaink és iskoláink falára idegen szavakat pingáltattak velünk, íróasztal, műhely, szerszám, sajtó tilos lett számunkra s mindez a keserv a mai napig tartott, akkor... tamáskodni?!... Csak és egyedül tamáskodunk lehet. Pedig szerettük volna nagy örömkialtással olvasni ezt a huszonnyolc szakaszát a törvénynek, ünnepek aranykoszorús mesterei és sugaras arcú részesei szeretnénk lenni... nem jutott még eszünkbe sem. Pedig de kevés a kívánsága az erdélyi nagy sebnek...

Nem hiszünk, hiába! Mert lehet, hogy mint annyi biztatójel, ez is elsárgul vagy elfeketedik, mire végrehajtására sor kerülne. A prefektúrák és a jegyzők, a többi kiskirályok, akik eddig is, most is majd — másként tesznek, mint ahogyan fönt gondolták. Pedig, de gyönyörű volna felemelkedni, megmosakodni és emberré lenni! Semmi más kívánsága nincs Erdély világának, csak emberré lenni az ország alkotmányos keretei között.

Halló, halló figyelem! Valami, ami még nem volt! Felfedezte X. Y., aki azt írja:

Sohasem fogom elfelejteni ezt a jelenetet:

Egy neves külföldi énekesnő, aki most nyári szabadságát Magyarországon tölti, Balatonfüredre is ellátogatott. Éjszaka a szép parkban sétált társaságával és gyönyörködött a magyar tenger szépségében. A siófoki part lámpafüzére csil-

(Boldizsár Mihály cső. felv.)

logott a vizen és a hold nézegette magát a Balaton tükrében. Vihar volt délután, ilyenkor nagyot pihen utána a víz; nyugodt, síma a víz teteje. A híres énekesnőt megihlette az ezernyi szépség, amit az esti Balaton nyújtott. Éjfél is volt már, amikor kedvet kapott, hogy egy áriát elénekeljen. Gyönyörű hangja üvegszerű tisztasággal esengett a parkban.

Két esendőr jött arra. Szépen, fegyelmezetten meneteltek, majd egy fa mögé álltak. Hallgatták a művésznő énekét. Hallgatták, sőt végighalgatták. Megvárták a végét. Udvariassan. Aztán előlépett az egyik esendőr:

— Nagyon kérjük a művésznőt, hogy ne énekeljen... mert éjszaka nem szabad. Pedig olyan szép a hangja, hogy boldogan hallgatnánk tovább. Ezért nem szoltunk előbb...

A két esendőr udvariassága meghatotta a társaságot. Olyan finoman, olyan előkelően figyelmeztették a társaságot az éjszakai „csendháborításra”, hogyan csak egy született magyar úr teszi.

Az udvariasság hatotta meg a társaságot. Nyilván nincsenek hozzászokva, mert csak az hat meg, ami szokatlan, túlmenő bizonyos mértéken. Itt a kutya elásva, mert a meghatottság helyes és szórászhasogatás nélküli ezen magyarázata szerint tehát szokatlan valamit látott a cikk írója. Pedig, ha járt volna eleget a mi világunkban, ezt nem találta volna annak. Sem ezelőtt 50 évvel, sem az Úrnak 1938. esztendejében. Mert ez is kötelességeink közé tartozik épp úgy, mint az erély, meg a bánásmódnak a kettő közötti sok-sok változata. A csendőr inkább abban mutatkozik úrnak, hogy mikor hogyan kell eljárnia. Pillanatok alatt efelől határozni sokszor nehezebb, mint udvariasságnak lenni...

Az állami rend megóvása végett szükséges büntetőjogi rendelkezésekről szóló 1938. évi XVI. t.-c.

Írta: Dr. vitéz KECSKÉS JÓZSEF őrnagy-hadbíró.

Az 1878. évi V. t.-c. (büntetőtörvénykönyvünk) az idén töltötte be megalkotásának 60-ik életévét. Nemcsak az ember, de egy büntetőtörvény életében is nagy idő ez. Nem is volt lehetséges hatályban létét másként biztosítani, mint újabb és újabb kiegészítésekkel.

Egy az 1931. évi Csendőrségi Lapokban megjelent, a katonai büntetőtörvénykönyvet ismertető közleményemben arról tettem említést, hogy büntetőjogi vonatkozású hatályos törvényeink száma mintegy 120. Azóta 8 év telt el és ezalatt újra számos törvény cikkelyeztetett be, jelölül annak, hogy az újabb törvényekben foglalt büntetőjogi rendelkezések nem várhattak addig, amíg egy átfogó egységes kódex elkészül. Ez volt az életrehívója a jelen közlemény címét viselő törvénynek is.

Az anyagi jogi rendelkezéseket a II. fejezet (4. és 5. §.) tartalmazza.

A 4. § szerint 1. a felségsértés, továbbá 2. a hűtlenség, 3. a lázadás, 4. az izgatás, valamint 5. az állami és társadalmi rend hatályosabb védelmét célzó 1921. III. t.-c. (másként Átv.)-be ütköző bűncsele-

mények, 6. a robbantószer és robbantóanyag előállításával, tartásával és használatával elkövetett bűntettek és vétségek, végül 7. az 1–6. pontokban említett bűncselekményekre vonatkozóan elkövetett bűnpártolás eseteiben mindama büntetések helyett, amelyek államfogházban voltak megállapítva, börtön, illetve fegyház alkalmazandó és pedig olyképen, hogy ha a büntetési tétel 5 éven aluli szabadságvesztésbüntetést tartalmazott, akkor börtön, más esetben fegyházbüntetési tételt kell alapul venni.

Ettől eltekintve, érvényben maradtak az egyes bűncselekményekre megállapított büntetési tételek.

A büntetőjogi fejlődés iránya — a legújabb külföldi törvényalkotásokból is megállapíthatóan — kétségtelenül az, hogy a közösség igényei erőteljesebben kidomboríttassanak, vagyis, hogy az állami és társadalmi életet, röviden az állam rendjét a leg súlyosabban veszélyeztető vagy sértő büntetendő cselekmények megfelelő szigorú rendelkezésekkel toroltassanak meg.

A kiegyezést követő évtizedből származó és annak a kornak liberális világnézeteihez alkalmazkodó büntetőtörvénykönyvünk, de az újabb keletű, fentebb említett törvény sem bizonyult hatékonynak az alkotmányjogi helyzetünkben beállott változás után a külföldi talajból ide átplántálni szándékolt, állami létünk rendjét és jövőjét fenyegető és veszélyeztető, különféle jogellenes cselekményekkel szemben.

Az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló 1921. évi III. t.-c. 1. §-a az állam és társadalom fennálló törvényes rendjének védelmét célozza az erőszakos úton történő felforgatói vagy megsemmisítői, vagy valamely társadalmi osztály kizárólagos uralmának létesítésére irányuló tevékenységgel szemben és pedig akár kezdeményező vagy egyszerű résztvevő, akár szervező, vezető vagy előmozdító minőségben ténykedik valaki.

Bárha ez alá esett úgy az, aki minden állami és társadalmi rendet meg akart szüntetni, mint az is, aki nem az erre hivatott törvényes szervek útján, tehát jogellenesen tör az állam és a társadalom rendje ellen, mégsem nyújtott a változott viszonyok követelményeihez simuló védelmet az olyan mozgalommal vagy szervezkedéssel szemben, amely csupán a felületes megtévesztő látszat szerint nem kíván erőszakkal a kívánt célba jutni. Ezek azonban épp oly veszedelmesek a fennálló törvényes jogrendre. Miként a miniszteri indoklás megjegyzi: az ily bűncselekmények csak külső megjelenésükben tűnnek fel más és más elbírálás alá esőnek, lényegében azonban nem különböznek a hatályos jogban büntetendő hasonló cselekményektől. Ezért a szóban levő törvény 5. §-a hiteles törvényhozói értelmezéssel kiterjeszti az 1921. évi III. t.-c. 1. §-ában meghatározott büntetendő cselekmény tényálladékát, kimondván, „az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló törvény 1. §-a alá esik az a mozgalom vagy szervezkedés, amely kifejezetten vagy bevallottan nem irányul ugyan az állam és a társadalom törvényes rendjének erőszakos felforgatására vagy megsemmisítésére, vagy valamely társadalmi osztály kizárólagos uralmának létesítésére, a mozgalom vagy szervezkedés célkitűzéséből, módjából, különösen titkosságából, eszközeivel, fogadalommal vagy ünnepélyes ígérettel kötelezésből, vagy

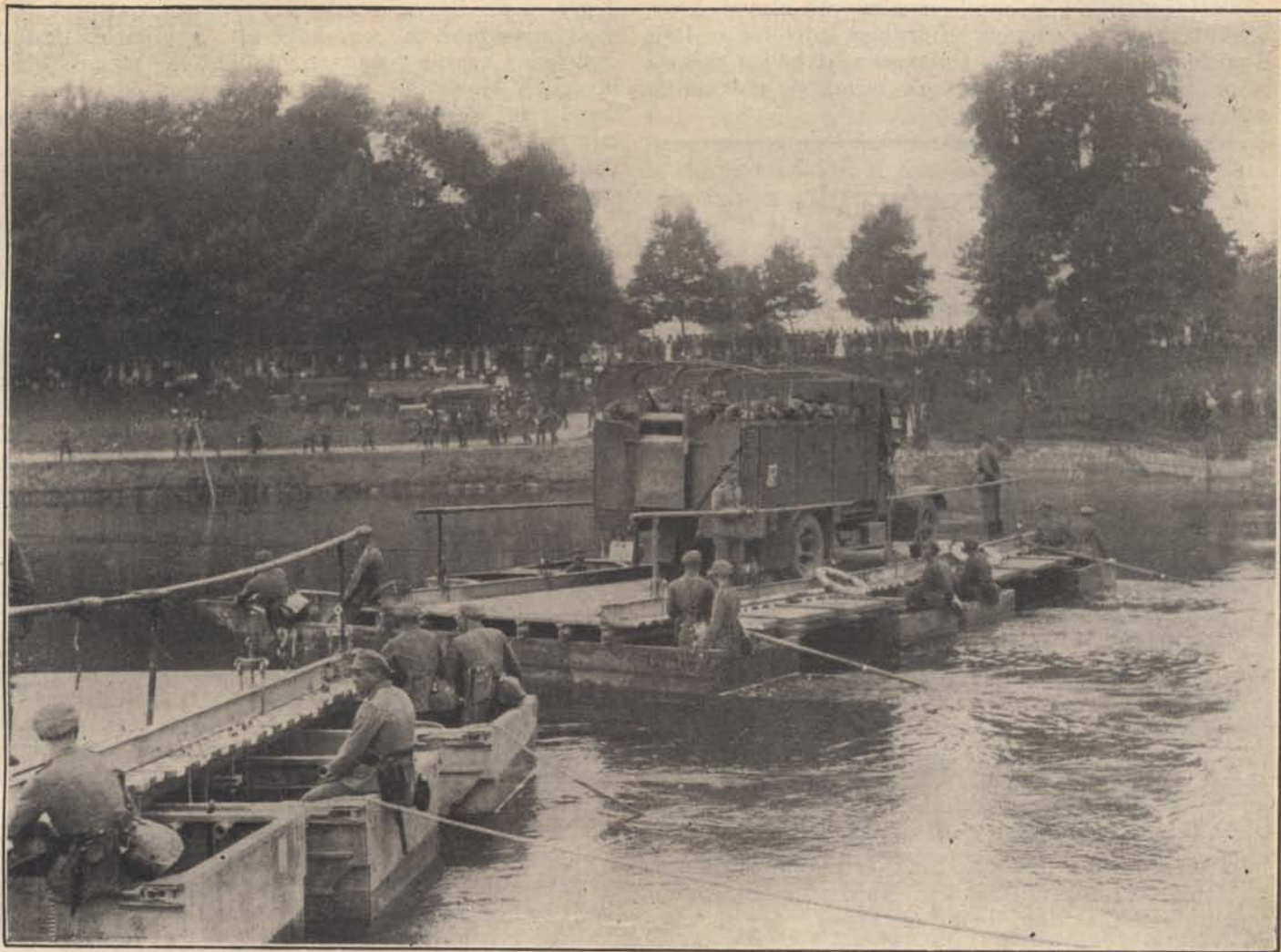
egyéb körülményből azonban kitűnik, hogy a mozgalom vagy szervezkedés a törvényes jogrend törvényellenes úton való megváltoztatásának veszélyét rejtegeti magában.”

Az 1921. évi III. t.-c. 1. §-a természetesen a most leírt, kiterjesztett fogalmában értelmezendő minden vonatkozásban, tehát pl. a rögtönbíráskodást erre a büntetendő cselekményre is el lehet rendelni.

A mai idők folyton szaporodó követelményeinek sok tekintetben nem felel meg a csak 40 éves multra visszatekintő perrendtartásunk sem. Célszerűnek mutatkozott, hogy a halaszthatatlanul sürgős szervezeti intézkedések már most törvénybe iktattassanak (I. fejezet, 1–3. §.), egyelőre azonban csupán az állam életére nézve legveszedelmesebb büntetendő cselekmények tekintetében. Már az 1897:XXXIV. és az 1921. évi III. t.-c. is tartalmaz olyan irányú rendelkezést, hogy egyes meghatározott bűntettek és vétségek esetében az eljárásra kizárólagos és kivételes illetékességük van a kir. ítélőtáblák székhelyén működő kir. törvényszékeknek, Budapesten a kir. büntetőtörvényszéknek. A címben megjelölt törvény 1. és 2. §§. ezen különválasztást *kibővíti*, amennyiben fenntartják a felségsértésre, hűtlenségre lázadásra, az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló törvényt sértő bűncselekményekre és a sajtó útján elkövetett izgatásra és *kiterjesztik* a robbantószer és robbantóanyag előállításával, tartásával és használatával elkövetett bűncselekményekre és mindezen bűncselekményekre vonatkozóan elkövetett bűnpártolásra nézve kimondván, hogy ezen, az állam rendje és a társadalom békéje ellen irányuló legfontosabb bűncselekmények első fokú elbírására a kir. ítélőtáblák székhelyén és a budapesti kir. büntetőtörvényszéken 5 tagú külön tanácsot jelölnek ki a kir. ítélőtáblák elnökei a kir. törvényszékek és ítélőtáblák bírái közül. (A feljelentéseket tehát ezekre vonatkozóan a kir. ítélőtábla székhelyén lévő törvényszék, Budapesten a kir. büntetőtörvényszék mellett működő kir. ügyészséghez kell intézni.) Ezen tanácsok hatáskörét nem érinti sem az, hogy a bűncselekmény sajtó útján, vagy hogy fiatalok által lett elkövetve, sem pedig az, hogy a bíróság a tettazonosság körén belül nem az előbb felsorolt bűncselekményeket találja megállapíthatónak. (3. §.)

Ezek az eddig működött büntetőtörvényszékektől részben eltérő szervezetű külön tanácsok az eddig érvényben volt eljárásjogi rendelkezésektől részben elütő jogszabályok szerint működnek. Amennyiben azonban a III. fejezet 6–12. §§. másként nem rendelkeznek, rájuk is irányadók az eddig érvényben volt szabályok. Alaposan módosul az 1. §. alá eső fentebb részletezett bűncselekmények esetében a perelőkészítő és a perorvoslati szak. Mindegyik lényegesen megrövidül. Mindenekelőtt *elmarad a vizsgálat*, melyet a kir. ügyész által is teljesíthető nyomozás pótol és pedig a katonai büntető perrendtartás hasonlatosságára és annak megfelelő terjedelemben. Az előkészítő eljárásban tett intézkedés vagy határozat az 5 tagú tanácshoz felfolyamodható. Ugyancsak végső fokon dönt a tanács az előzetes letartóztatás, a külön őrizet és a biztosíték melletti szabadlábrahelyezés kérdésében (8. §.).

A vádló által a tanács elnökénél benyújtott vádiratot a terhelttel közölni kell, amely ellen az kifogást emelhet.

Német hadgyakorlatokról.

A tanács hivatalból is megvizsgálja a vádiratot és a vádtanács jogait gyakorolhatja. Vádaláshelyezési határozat helyett azonban főtárgyalást tűz ki (9. §.).

A főtárgyaláson a bíróság tagjai és az ügyfelek (vádló, védő) a vádlotthoz közvetlenül intézhetnek kérdéseket (10. §.).

A tanács megszüntető, áttételt rendelő, felfüggesztő végzése ellen a Kúriához lehet felfolyamodni. Az ítéletek ellen szintén a Kúriához semmisségi panasz használható még ténykérdésben is amiatt, hogy a ténymegállapítás lényeges törvénysértéssel történt.

Az újabb idők kiváló törvényalkotásai között is kiemelkedő jelentőségű és régi kíváncsalmat valósít meg az az újítás, hogy az alaki és anyagi semmisségi okok meghatározását egészen mellőzi, továbbá, hogy a Kúria felülvizsgálati joga a ténykérdésre még olyan értelemben is kiterjed, hogy a fellebbviteli tárgyaláson a vádlott jelenlétében bármely bizonyítást maga felvehet, a vádlottat is kihallgathatja sőt bármely bizonyításfelvételt kiküldött saját bírāja által is foganatosíthat.

Azon eddigi alapvető bünvádi perorvoslati elvvel is szakít a törvény 11. §-a, hogy az ítélet a vádlott terhére nem változtatható meg abban az esetben, ha csak a vádlott érdekében használtak semmisségi panaszt. Ezt az egyenlő elbánást biztosító intézkedést az magyarázza, hogy miután a Kúria is

vehet fel bizonyítást, ennek folytán nincs kizárva, hogy a Kúria a tényállást megváltoztatja. Miként a képviselőház igazságügyi bizottságának jelentése rámutat, igen veszedelmes és az anyagi igazság kiderítése szempontjából elfogadhatatlan, hogy a Kúria meg legyen kötve abban az irányban, hogy a kiderített új tények alapján ne súlyosíthassa a büntetést megfelelő vádlói perorvoslat hiányában.

Megemlítésre méltó intézkedése a törvénynek még, hogy az öttagú tanács előtt folytatott ügyekben az újrafelvétel is ugyanoda tartozik (11. § ut. bek.), és hogy a hűtlenség egyes eseteire nézve eddig fennálló illetékességi rendelkezéseken nem változtat (12. §.).

Az utolsó (13-ik) §. a kihirdetés napját jelöli meg hatálybalépés napjaként. Ez 1938 május 29-én következett be. A szervezeti (1—3. §§.) és eljárási (6—12. §§.) rendelkezések a hatálybalépés után vád tárgyává tett cselekményekre is alkalmazandók úgy, hogy e részben visszaható erejűek.

A most ismertetett törvény megalkotásából, megalkotásának kísérő körülményeiből is látható a büntetőjogszolgáltatás egész területén közelesen megvalósítható, úgyszólván halaszthatatlan reform. Hogy csak a legfontosabbak említettessenek: eltávolítandók mind azok a felesleges akadályok, amelyek az anyagi igazság kiderítését akadályozzák és éles ellentétben állanak nemcsak a köz, hanem még a

vádolt érdekéből is azzal az alapvető elvvel, hogy a büntetendő cselekmény elbírálása mielőbb az ítélkező bíróság elé kerüljön; alaposan át kell alakítani a polgári bünvádi eljárásnak mind az előkészítő, mind a perorvoslati részét.

Csendőrerények.

Írta: CSEPI BÉLA százados.

Pártatlanság.

A csendőrerények sorozatában ahhoz a kiemelkedő erényhez érkezünk el, amely a szolgálatteljesítésnek nemcsak értékmérője, de mivoltánál fogva az egész csendőri intézmény fenntartója. A pártatlanság a csendőrségi testületre, tehát az összességre vonatkoztatva, a testület gerince, amely erősségével, rugalmasságával szilárdan tartja a testet. Az egyes csendőrök egyenkénti pártatlanságából tevődik össze az egész testület eme kiemelkedő erénye, szükséges tehát, hogy minden bajtárs megismerje a pártatlanság magját, csiráját és felnövekedését, hogy azután önmagában most már tudatosan kitermelje, kiművelje.

Megértéséhez induljunk ki abból, hogy milyen szükségyszerűségek keltették életre ezt az erényt.

A Teremtő, amikor az első ember nyomán megteremtette az élőlényeket, akkor csupán életet adott nekik. Semmi más egyebet nem adott azonban, mint ha csak azt mondotta volna neki: íme van tested, tudsz gondolkozni, érzel s ha csupán az első mozdulatodat, lépésedet megtetted, akkor már a te dolgod, mit, miért és hogyan csinálsz. Majd az eredményeid megmutatják azután, hogy életképes vagy-e, vagy elpusztulsz.

Így indult az élőlények közül az első ember is és így indul még millió évek után is az újszülött. Menetlevele a test, útiköltsége az életösztön, a gondolat és az érzelem, — célja maga az élet. A vezénylés helye nincs meghatározva és a vezénylés időtartama is bizonytalan. Senki sem tudhatja, hogy mikor és hogyan ér el a vezénylési helyére, meddig maradhat ott és hogyan él ott, — de fűti az ösztön, irányítja a gondolat és érzelem és szüntelen mozgásban törekszik célját elérni. Minden ember a maga módján teszi ezt és a sok ezer és millió ember élete nem más a felülről szemlélő előtt, mint állandó nyüzsgés, kavargás, amelyben a parányi egyesek egymás hegyén-hátán futnak, rohannak, megtorpannak, összeütköznek, birkóznak és pusztítják egymást. Ha azután leszállunk a magasról szemlélő polcáról és az aránylag csendesebben nyüzsgő magunk élete körét vizsgáljuk, akkor azt látjuk, azt tapasztaljuk, hogy de sok bajuk is van az embereknek egymással. Mindenki a saját célja felé igyekszik és mindenáron azt akarja elérni; persze óvhatatlan, hogy egymással szembe ne kerüljenek, egymással össze ne ütközzenek. Az ösztön és a tudatosan kiszámított cél utáni futás persze igyekszik azon me-

legében az ilyen szembekerüléseket, összeütközéseket megoldani. A szembekerült, egymásbaütközött érdekek azután nagyon különféle megoldásban nyernek kielégítést aszerint, hogy a két szembekerült fél vérmérséklet, szellemi és lelki kiműveltség dolgában milyen fokon áll. Kezdve az erőszakos, önhatalmú megoldástól, a megfélemlítésen, bosszún, rábeszélésen, félrevezetésen, lekenyerezésen, idegen, érdektelen emberek döntőbíróul való felkérésén át, az állami igazságszolgáltatás igénybevételéig, nagyon sok az összeütközött érdekek megoldásának a módja és eszköze.

De nemcsak az egyeseknek vannak érdekeik és céljaik és így nemcsak ezek között támadhatnak összeütközések. Az állam, — amely nem más, mint az egyének közös hatalmi területen élő összessége, — szintén élő személy, amelynek részint a többi államokkal való versenyfutásban ezekkel támadhat érdekösszeütközése, — részint önmagában bent az országban élő egyedeivel szintén összeütközhet, ha érdekeik keresztezik egymást.

Jól tudjuk azonban azt is, hogy az életnek nevezett forgatagban nem csupán az érdekek ellentétességéből keletkeznek összeütközések, birkózások. Az élet harcát élesztik, szaporítják mindezek felül az egyesek eltorzult erkölcsi világának megnyilvánulásai. Vannak beteg agyú emberek, akik nem érdekeik végett, valamely cél érdekében birkóznak és harcolnak, hanem valamely beteges hajlam kényszeríti őket erre. Vannak hivatásos gáncsvetők, akik szintén nem érdekeik végett, hanem elfajult érzéki-ségből akadályozzák, gáncsolják a körülöttük céljaik után futó embertársaikat.

Az állam, amelyben ez a kavargás, nyüzsgés és harc folyik, amennyire lehetséges és előre kiszámítható jó eredményt remél e téren elérni, — igyekszik ennek a harcnak elejét venni, illetőleg az érdekek után való futást meghatározott mederbe terelni. Evégből azután szabályokkal és törvényekkel irányt szab és a megmenedezett cselekvéseket és módokat megtorlással fenyegeti. Az ösztönélet, a cél után való vak futás, az érdekek feltétele, a tudatlanság, vagy éppen az erő tudata azonban mindig erősebb, mint a törvények és szabályok gátja és ezért keletkeznek a világi írott törvényekbe, másrészt a vallási és társadalmi íratlan törvényekbe ütköző cselekedetek: a bűnök.

Kilyukadtunk tehát a bűnnél és ezzel mi csendőrök azt mondhatjuk, hogy hazaérkeztünk. Ez a mi tágas területünk, ahol hivatásunkat végezzük, ahol a nyüzsgő, kavargó, egymást taposó, bűnöző emberek között őriséget állunk, sorompókat nyitunk és zárunk. Bűnöznek tehát az emberek céljaik, érdekeik elérésére, beteges vágyakból és alacsony vagy megrogzított lelkiiségből. Bűnöznek az egyesek az egyesek ellen, az egyesek a köz és az állam ellen és bűnöznek a világi, vallási és társadalmi törvényekbe ütközve. Mi pedig itt állunk közöttük és szakértői szemekkel figyeljük a megnyilvánulásokat, hozzáértők módjára és hivatásunk betöltéseként közbelépünk. Irányítjuk, terelgetjük ezt a forgatagot, az összeütközőket szétválasztjuk, a vétkeseket megállítjuk és ártalmatlanná tesszük. Tanultságunk, képzettségünk, szakértelmünk, hozzáértésünk és erőnkkel igyekszünk a rendet és a biztonságot fenntartani.

Eme nagyszerű hivatásunk betöltéséhez azonban nem elégséges az előbb felsorolt néhány képes-

Ki tudta?

A magyar lótenyésztés eddigi legkiválóbb képviselője „Kincsem”, angol telivér, amelyet négy évi versenyzése alatt sem itthon, sem külföldön sohasem győztek le s amely 54 győzelmet aratott.

ség. A képesség is olyan valami, amit lehet jóra vagy rosszra felhasználni, amellyel lehet jó eredményeket elérni, ha helyesen alkalmazzuk és lehet rontani vele, ha nem értünk az alkalmazásának módjaihoz. Képes lehet valaki egy métermázsra súlyt felemelni, de rosszra használja fel ezt a képességét akkor, ha azt a súlyt egy másik emberhez vágja és agyonüti azt. Jóra használja fel ezt a képességét akkor, ha a beomlott tető gerendáját emeli fel és így kiszabadítja az alája szorult embert. Képes lehet valaki arra, hogy a tömegeket magával ragadja és vakon követik őt, — de rosszra használja fel ezt a képességét, ha a tömeget rendbontásra használja fel és nem arra, hogy pl. az ellenség ellen vigye őket. Amint látjuk, nem elég a képesség, de szükséges hozzá bizonyos lelki felemelkedettség, — szükséges, hogy képességeinket megnyilvánulásaiban tiszta erkölcs irányítsa, hogy képességeinket csak jóra használjuk fel. De a jó szándék sem elég a képességek felhasználásánál akkor, ha azokat nem helyesen alkalmazzuk. Hiába képes a mi emberünk felemelni azt a gerendát: nem tett vele jót, ha felemelve ugyanakkor felszabadít egy másik súlyosabb gerendát, amelyik menthetetlenül agyonüti az alatta lévő, bentszorult embereket. A másik emberünk képessége sem ér semmit, ha a tömegeket magával ragadta ugyan az ellenség ellen, de nem képes az ellenség ellen eredményesen harcba vinni és pusztulásba rántja őket. Megértjük tehát, hogy a képességek kifejtéséhez a jó szándékon felül szükséges a képesség eredményes felhasználásának módját is ismerni.

Ha mármost visszatérünk az összeütközött érdekek eligazításának hivatásszerű, kötelességből folyó teljesítéséhez, akkor tudjuk, hogy ehhez a jószándék és a hozzáértés is szükséges.

Az összeütközött érdekek levezetője a büntető-törvényekbe ütköző cselekedeteknél: a csendőr. Ő az első személy, aki felfedezi azokat, vagy akinek panaszzolják. Ő parancsol megállást a készülő bűncselekményeknél, ő akadályozza meg közbelépéssel a folytatást és a már befejezett bűncselekmények esetében ő igyekszik a kárt vagy sérelmet csökkenteni, a bűnösöket felderíteni és a bíró elé állítani. Ebből is láthatjuk, hogy milyen nagyfontosságú a csendőr munkája; hát még ha hozzáteszük azt, hogy ezen alapszik az ország rendje és biztonsága. Ez a mi hivatásunk, ez a mi kötelességünk és ehhez szereztük meg a képességet a törvények, szabályok, rendeletek megtanulásával, begyakorlásával. Csak jó szándék és hozzáértés kell még hozzá!

Hogyan?... — kérdezhetné valaki — hát lehetséges az, hogy a csendőr két ember dolgában jó szándék nélkül végezze hivatása szerinti kötelességét?... Lehetséges az, hogy hozzáértés nélkül igazítsa el két ember összeütközését?... Akármennyire megrökönyödő kérdések is ezek, kénytelenek vagyunk azt felelni: igen! Lehetséges! A csendőr is ember, — a csendőr is tévedhet hamis utakra és tévelyeghet hamis módokon. Vegyünk csak elő egy példát és járjuk meg gondolatban annak minden részletét, tekintsük meg minden cselekményét, hatását és végül a befejezését. Cikkem keretében csupán a jó szándék mérlegeléséről legyen ezúttal szó és csak azt vizsgálassuk, hogy ki, hogyan véta a jó szándék követelménye ellen akarva és akaratlanul.

Két ember az élet útján céljaik után való futásuk közben összeütközött. Nem folyamodtak bírói segítséghez, hanem megoldották a dolgot maguk között. Mondjuk az egyik-egyik leszúrta a másikat. Az esetet nyomon követi a csendőri munka: a nyomozás. A nyomozással megbízott csendőr ezt a munkát végezheti elfogulatlanul vagy elfogultan. Azt tudja mindegyikünk, hogy nyomozni csak elfogulatlanul szabad, de azt viszont kevesen tudják, hogy ennek ellenkezője az elfogultság olyan emberi gyarló, amely alól csak az igazán alapos, erős lelki felépítésű, nagy szakképzettségű és tapasztalatokban gazdag csendőr képes kivonni magát. Az elfogultság lehet tehát szándékos és meg nem mértékből származó. A szándékos elfogultság is kétféleképpen keletkezhet: vagy önző, haszonleső pártosságból vagy pedig mindezeket nélkülöző emberi gyarlósságból.

Így leírva, ezek a gondolatok útvesztőnek tetszenek, amelyben olyan nehéz az első elolvasásra eligazodni. Valóban — ha a csendőr a nyomozáshoz hozzákezd és abban dolgozik, útvesztőbe kerül, amelyből csak igazán sok gondolkodással, magára-vigyázással, önbírálattal tud kikerülni, úgyhogy nem bántja, nem sérti egyik szereplő fél emberi érdekeit sem. Menjünk végig példánkon és vizsgáljuk sorra, hogy a nyomozó csendőr hol, mikor és hogyan kerül bele az útvesztőbe és miként sikerülhet onnan helyesen, megengedetten kijutnia. Egyik ember leszúrta a másikat. A hír fut, terjed és valami úton eljut a csendőrhöz is. Már abban a pillanatban, amikor megtudja, meghallja: akarat nélkül is gondolatok keletkeznek benne és kivált valamilyen érzést. Az egyszerű hír tehát nemcsak mozgást, cselekvést vált ki a csendőrből, — de mint gombnyomásra meginduló gépezetet, megindítja fejében a szellemi munkát is, amely e perctől kezdve folyik is szünetlenül. A képzett, tanult csendőr azonban nem engedi szabadon érzései által keletkezett gondolatait, hanem megállást parancsol az észnek és azt mondja magában: „Most még semmit sem tudok a híren kívül, nem török tehát pálcát már most még a gyilkos felett sem.“ Okos beszéd ez, de hányan vannak, akik ilyen elfogulatlanul fogadják csak a pusztá hírt is és hányan vannak, akik ezt az elfogulatlanságot meg is tudják tartani a nyomozás folyamán végig?... Kevesen. A legtöbb nyomozót elfogja valamely érzés, akár a hír hallatán, akár a későbbi nyomozó munka során és ebből nem tudván kiszabadulni, elfogultan folytatja és végzi be munkáját. Hogyan keletkezik az elfogultság érzése? Számtalan körülmény és jelenség váltja ezt ki és se vége, se hossza nem lenne, ha azokat mind fel akarnánk sorolni. Néhány példa felmutatásával igyekszem megértetni ezt az érzést. Két körülményből kiindulva gondolom, hogy legjobban megértethetem. Vagy ismerem a szereplőket, vagy nem. Az elfogultság érzésének keletkezése szempontjából az egyszerűbb — mondjuk veszélytelenebb — a nyomozóra nézve az, ha nem ismeri a szereplőket. Induljunk ki tehát ebből a körülményből. Miféle érzések keletkeznek a csendőrből a hír hallatára?...

Ki tudja?

Mi a bicsérdizmus?

Sok mindentől függ. Ha éppen legsürgősebb munkája közben éri a hír, akkor bosszankodik. Ugyanez az érzés kel fel benne, ha éppen szabadságra készül, — ha most tért vissza fárasztó szolgálatból, — ha nagyon rossz az időjárás, — ha az ágyból ugrasztották ki, — ha az esti jó szórakozást ígérő névnapi vacsoráról vagy találkáról marad le — és a többi. Érzések keletkeznek a csendőrből, de másfélék. pl. akkor, ha egy-két hasonló eset után íme rövidesen itt van a harmadik. Valami türelemvesztésféle érzés ez. Ha a sértett felesége vagy gyermeke a kétségbeesés megdöbbenő látványával közli a hírt, vagy ha állatias módon végrehajtott cselekedetet mondanak el, akkor a szánalom és a düh érzései keletkezhetnek és kavarghatnak a csendőrből. Másféle érzések keletkeznek a nyomzóban akkor, ha a saját lelkivilága is érzékeny állapotban van. Nyomasztó anyagi gondok, családi bajok, betegségek, gyász, bűnhődés, nyugtalan lelkiismeret érzései közben jött hír új, zavaros, kellemetlen érzést kelt a nyomzóban. De keletkezhetnek kellemes érzések is! Régóta nincs tevékenysége és örül, hogy most felmutathat majd nagyszerű munkát előjáróinak. Valamely más kellemetlen munkától szabadul meg ezáltal. Szigorú előjáró szemléje elől menekül meg. És még sok más.

Ezeknek és hasonló körülmények- és jelenségek hatásai alatt keletkezett érzések előntik egész lényét, gondolkodását. Felszívódnak egész valójába és ezek irányítják későbbi cselekedeteiben. Persze nem helyes irányban. Olyasféle ez, mint a mérgezés vagy mint a szesz. Nem engedi a tiszta, józan ésszt háborítatlanul működni: másként lát, hall és ítél meg mindent, ami körülötte történik, vagy történt és annyira tér el a helyes, célravezető és szabályos munkától, amilyen erősen megmérgezték vagy meg-részegetették ezek a érzések. Képzeli el csak, hogy mi lesz ennek a következménye, ha még ezen felül a nyomozás közben is keletkeznek egyre benne újabb érzések, amelyek vegyülnek, keverednek az eddigiekkel. Pedig ott érik még csak új behatások, amelyek most már nemcsak gondolkozásra, hanem azonnali cselekvésre is kényszerítik a nyomozót. Akinek nem volt elég lelkiereje és nem volt elég önuralma a hír hallatára keletkezett érzéseit visszafojtani és megsemmisíteni, annak kétszeresen keserves útvesztő lesz a nyomozás akkor, amikor éppen a kellős közepében lesz.

Mi a következménye az ilyen elfogultságok közepette végzett nyomozó munkának? Magam előtt látom a helyszínre igyekvő csendőrt. Arc kifejezése bosszús. Szinte lerí az arcáról, hogy most nem az jár az eszében, amit tennie kell vagy lehet a nyomozás során, hanem ott rágódik lelken a félbehagyott munka, az elszalasztott jó alkalom, az ott-hon hagyott keserves állapot. Másiknál pedig valami kemény, erős elhatározottság látszik és szinte félelmetesen tükröződik arcán a bekövetkező cselekedeteinek erélyessége, keménysége. A helyszínre érkezve azután a büncselekmény látványa, nyomai, a közvetlen szereplőkkel való találkozás benyomásai, azok viselkedése, mind-mind dobálják, lab-

dázzák érzéseit. Minthogy pedig ott már cselekednie kell, ezekben a cselekvésekben nyilvánul meg az elfogultság különféle összekevert érzése. Az éppen felszínre került érzés szerint egyik csendőr mérgesen, dühösen, elvakultan tesz-vesz, intézkedik, a másik pedig lagymatagul, puhán, erélytelenül és csak nagyjában tessék-lássék módon folytatja le a nyomozati cselekményeket. Hiába tanulta meg tehát és hiába tudja kiválóan a Szt. 66. §-ában foglalt és a nyomozás lefolytatásához elmaradhatatlannul szükséges követelményeket, a különféle érzésekből keletkezett elfogultság elfeledteti vele azokat és a nyugodt, megfontolt, tervszerű munka felborul. Az eredmény persze helytelen, hibás, rossz.

Sokszorosan és felfokozottan veszélyes azután a nyomozóra nézve az elfogultság érzésének keletkezése szempontjából az az előfordulható körülmény, hogy ismeri a szereplőket. Különösen a sértettet vagy gyanúsítottat. A hír tudomásulvételekor már mint a megnyitott csap, úgy önti a különféle érzéseket az elfogultság. Anélkül tehát, hogy az előbb felsorakoztatott és elfogultság érzéseket kiváltó körülmények közül egy is fennállana, sokszorosan keletkezhetnek elfogultsági érzések. Ez a személyismeret lehet közömbös, de az esetek legnagyobb részében azonban befolyásoló. Kezdve a rokoni köteléktől, a baráti viszonyon, személyes rokon- vagy ellenszenven keresztül felsorolhatatlanul nagy azoknak az érzésvilágunkba beleágyazódott mellékleteknek a száma, amely már az első hír hallatára is elfogulttá tesz bennünket. Csak az igen erős erkölcsi alapon álló csendőr képes ilyen körülmények között is az igazsághoz való rendíthetetlen ragaszkodás érzékével és akaratával a nyomozáshoz hozzáfogni. Hogy milyen nehéz ettől a gyarlóságtól megszabadítani magunkat, bizonyítják azok a ritkaságokat megörökítő feljegyzések, amelyek szerint pl. az apa bíró elítéli a fiát, a testvér csendőr elfogja a saját öccsét, a férj az igazsághoz való ragaszkodásában felesége ellen vall, stb. Ezeknek az ére-nyes cselekedeteknek ritkaságszámba menő felemlgetése azt bizonyítja, hogy a mai világ erkölcsileg bizony igen romlott. A csendőr magasról hivatásá-e téren is az ívlámpa vagy a fényszóró világosságával mutat irányt és viselkedésével bizonyosságot tesz erkölcsi emelkedettségéről. Ha az emberek összeüt-közése során folytatott nyomozómunkáját nem befo-lyásolja a kéretlenül feltolakodott sokféle érzés, ha képes ezeket az érzéseket a velük együtt jelent-kező szigorú önbírálattal leküzdeni, akkor nevez-heti magát emelkedett erkölcsi felfogású csend-őrnek.

A két ember ügyes-bajos dolgában folytatott csendőri munkát azonban nem csupán az eddig is-mertetett körülmények befolyásolják. Ezeket nevez-hetjük akaratunkon kívüli, az emberi gyarlóság öntudatlan megnyilvánulásainak, amelyekben nincs megfontoltság és nincs a rossz akarása. Olyan titok-zatos vonzóerőnek lehet ezeket tekinteni, amelytől nem képes az egyén szabadulni, még akkor sem, ha nyilvánvalóan kárát vallja is. Olyan ez, mint az esti lepke viselkedése, amely a gyertyalángba többször is belecsapódik, pedig dehogy is akar elpusz-tulni. És a vége mégis az!

Vannak azonban erők, amelyek egyenesen, tuda-tosan, kiszámítottan a rosszra csábítják az embert.

A lovassági trombitások megkülönböztető jele már a régi idők óta fogva a vörös toll, majd lószőr-forgó (huszárok és ulánusok), illetve vöröstarébjójt (vértések, dragonosok, chevauxlegers, lovas vadászok) volt.

Cikkünk keretében ezután ismertetjük azokat a csendőri munkát hátrányosan befolyásoló erőket, amelyek ilyen szándékos rossz vagy bűnös cselekedetekre ösztönzik a csendőrt.

Ne feledjük el és ismételjük meg, hogy mi csendőrök két ember vagy két emberesoport érdeke-összeütközésének legelső szereplői vagyunk az államhatalom részéről és az igazságszolgáltatás bevezető ténykedéseit: a nyomozásokat végezzük. Tehát szerepelünk, ténykedünk ezeknek az embereknek összeütközött dolgaiban s majdnem azt mondhatjuk, hogy tőlünk függ az igazságszolgáltatás teljessége. Éppen azért, mert legelőször foglalkozunk vele. Jól ismerjük azt a nagy igazságot tartalmazó mondást, hogy ha a kezdet el van rontva, akkor az egész nem ér semmit. Mi lesz akkor, ha határozottabban és nyíltabban kimondjuk, amit ki akarunk mondani most már, azt t. i., hogy mi lesz akkor az igazságszolgáltatással, ha annak a kezdetét a csendőr szándékosan elrontotta?... Rossz erre még rágondolni is, de tárgyaljuk meg ezt a kérdést mégis alaposan, ha másért nem is: a felvilágosításért és az okulásért.

(Folytatjuk.)

Az országúton.

Irta: SZABÓ DÉNES csendőr (Kápolnásnyék).

Valamikor is nehéz volt a csendőrélet. Mindig s ma is az. De mostanában azért valamimódon más. Az élet azóta nagyot fordult. Sokkal szerteágazóbb, bonyolultabb, bokrosabb. És vele bokrosodott a szolgálat is.

Azelőtt egy — viszonylag — boldog és nagy ország katonája volt a csendőr, ma egy boldogtalan, véresre mart kfs ország rendjének, nyugalmanak, mondhatjuk, lelkének őrzője. Éppen ezért ma súlyosabb, felelősségteljesebb a szó, amellyel vállaltuk a tisztelet, mikor feltűntük a kakastollat. Ma sok mindent meg kell tanulnunk, amit azelőtt nem kellett, mert nem volt rá szükség. Nem kell mondanom, hogy mi minden is az új, hiszen mindnyájan tudjuk, benne vagyunk. Csak egyről akarok, kis villanó képekkel emlékeztetőt adni, az országút forgalmának irányításából. Eleinte szokatlan volt, mint minden újszerű dolog, hogy ezt a csendőr végezze, de hamar és szépen beletanultunk, mint mindenbe eddig, amibe belefogtunk. A közlekedők, autósok, jövő-menők készséggel alkalmazkodnak jelzéseinkhez. A csendőr is tanul közben. Azt például, hogy a legmegrögzöttebb rossz szokásról is le lehet szoktatni a közönséget, okkal-móddal, türelemmel. Mert türelemmel aztán győzni kell. Talán sehol sem kell annyi ebből, mint ebben a szolgálatban. Például, ugyanazért a kihágásért (a gyalogjáró helyett, az úttesten való járás) naponta legalább száz esetben figyelmeztettünk — persze, mindig mást. — míg hetek múlva látszott az eredmény.

Egyébként, érdekes szolgálat, bár szerintem, a portyázás és nyomozás sokkal szebb. De ebben is van szépség és, mivel újszerű, sok érdekes dolgot figyelhet meg az ember.

Öröm elnézni, például, a sok szép, új gépkocsit. Fényesek, újak, simák, csendesek, gyorsak — s ha nézzük, mintha nem is gurulnának, hanem úsznának

a remek betonúton. Hála Istennek, szépecskén vannak, ez pedig már annak a jele, hogy nem vagyunk olyan igen ágrólszakadtak.

Sok a külföldi kocsi is. Ez is jó jel.

Futnak aztán immár szépen olyan kocsik, járóművek is, aminek legjobban örülünk, úgy tekintünk rájuk, mint a tulajdon kedves jószágainkra. Boldogan, büszkén intünk neki szabad utat, s szeretnők, hogy ki ne fogynának a karunk alól és odáig menének, ameddig mindnyájan szeretnénk...

De, visszatérve a külföldiekre, sok a német kocsi. A német vezetők kimértek, fegyelmezettek, rendtartók. Jőcskán fut olasz kocsi is. Ezek gyorsak, nyugtalanok, nines olyan nyugalmas kimérség bennük, mint a németekben vagy angolokban — mert az is van jőcskán —, de bajt azért nem csinálnak. Egyszer egy olasz kocsi pár centiméterre suhant el a kalapom előtt, amint álltam az út közepén, hajszálat nem tért, hogy elkerüljön, tudta, hogy elfut mellettem a kocsi

A németek majdnem mindig üdvözlík a csendőrt, mikor elrobognak előtte. Az olaszok is megtennék ezt, de azok többnyire sietnek, nem jut idejük rá. De azért megteszik, nem egyszer. A multkor egy barna kis olasz lány olyant szalutált, amint elsuhant mellettem, mintha maga Julius Cézár lett volna a káplárja. Csakúgy dobbant a zubzonyom eleje utána... Nem tudtam visszaköszönni, mert mire tettem volna, messze járt a kocsi.

Van aztán sokféle egyéb külföldi is. Még tengerentúli államokból is. Legtöbb azért talán a felvidéki kocsi. Avval a magyarul leírhatatlan két betűvel. Ez fáj legjobban, ez a két betű és ezeket szeretjük legjobban, ezeket a magyarokat, akik e két betűvel járnak Magyarországon. Néznek ránk, hogy elmenek előttünk, öröms, csodáló szemekkel és mi szeretnénk mindegyiknek nagyot tisztelegni és legalább annyit mondani: Testvér!

Egyszer egy ilyen kocsi, ahogy elment mellettem, kicsit lassított és a vezető kérdezte, hol van itt autószerelő. Sebtiben mondtam, hogy bizony, olyan nincs a közelben s láttam, hogy a kocsi jó két dobásnyira tőlem, megállt az út szélén. Két fiatal férfi és egy leány szállt ki belőle. Gondoltam, megnézem, mi bajuk van, hátha segíthetek mégis. Hétfő volt, gyér a forgalom, helyemet elhagyhattam.

Három gummijuk lyukadt ki, azt kellett megjavítani. Biz ezen nem tudtam segíteni. Nekiesett a két férfi a kerekeknek, keresték a lyukakat s ragasztották. Közben beszélgettünk néhány percig. Szépen beszéltek, kis nőgrádi zamattal. Nyugodtan, tempósan dolgoztak, nem mérgelődtek a baj miatt, még a hölgy sem türelmetlenkedett. Kedvesek és csendesek voltak. Mondták, sokat vannak itthon — így —, odaát igen rosszak az utak, a csehek nem építik — a lány mondta —, tudják, nem érdemes nekik. Felső-nőgrádiak voltak. Míg beszélgettünk és néztem őket, egyszer csak ott termett valahonnan egy ember. Valami kötőrk munkás volt. Mondta, látta a kocsiról, hogy felvidékiek és ő is odaválósi. Érzett is a besze-

A XVII. század vége felé a hadvezetőség, hogy a löbeszerzés gondjaitól szabaduljon, a pótlóvak beszerzését erre vállalkozó élelmes zsidókra bízta. A zsidók nagy lőszállományokat hoztak, amelyeket aztán az egyes ezredeknek a szükséghez mérten osztották szét.

dén a nógrádi zamat, jobban, mint az utasokén. Kiderült, hogy szomszéd községbe valók. A kötőrő 20 éve nem volt otthon. Kicsit örültek mindnyájan, hogy így találkoztak, szoltak egymással néhány szót, aztán a kötőrő elköszönt. Aznap könnyebb lett neki a kalapács és a sulyok, — tudom — a szívéen is.

Aztán nekem is mennem kellett. Összezsaptam a sarkamat és köszöntem, — viszontlátásra!

Néztek rám fényes tekintettel, s szemükben volt a lelkük... Ahogy visszaneéztem a lány meglebben-tette a kendője csücskét...

Conrad tábornagy mint ember és katona.

Irta: SUHAY IMRE ny. altábornagy.

A volt monarchia hadseregének vezérkari főnökéről, átszervezőjéről és vezéréről nálunk aránylag csak keveset tudnak. Az ő szerény egyénisége tiltakozott minden reklám, zajos ünnepeltetés ellen. Amilyen egyszerűen, spártai módon élt, úgy halt meg családja körében ezelőtt 13 évvel. Conrad élet-rajzával, — összefüggő módon — eddig még senki sem foglalkozott. Egykori tanítványának, *Urbanski altábornagynak* nemrég jelent meg egy kitűnő műve (Conrad von Hötzendorf. Soldat und Mensch. 1938 Ulrich Mosers Verlag Graz), mely Conrad tábornagyot, mint a szerző szerényen megjegyzi, mint katonát és embert akarja az utókornak bemutatni, méltóbbakra bízva azonban, hogy őt mint hadvezért jellemezzék. Pedig Conrad tábornagy tagadhatatlanul a világháború hadvezéreinek legkiválóbbjai közé tartozott, ezt most már ellenfelei is elismerik.

Magára vállalta, hogy a monarchia hadseregével az orosz gőzhenger támadását keleten felfogja, míg a németek Franciaországban végeznek az ententevel. Ő annak idején figyelmeztette a német vezérkart, mi lesz majd, ha a franciákat nem tudják oly gyorsan legyőzni, mint ahogyan számítják s az oroszok majd betörnek a birodalomba? Az események neki adtak igazat. Túl későn vontak el a nyugati frontról 2 hadtestet, amelyek ott a döntésnél hiányoztak, keleten pedig már elkésve érkeztek be. Ő tervezte a limanowai csatát. Ebben tört meg az orosz támadás ereje. Nevéhez fűződik a híres gorlicei áttörés, mely után a cár csapatait mindenütt mélyen visszadobták a végtelen birodalomba, a monarchia területét teljesen megtisztítva az ellenségtől. Az ő utasítása és számításai nyomán hajtották végre 1915 őszén a szerb offenzívát. Igaz, hogy Salonikit a németek már nem támadták meg, ahogyan Conrad kívánta. Az entente csapatai így megkapaszkodhattak még a Balkán félszigeten; innen indult aztán meg az ellenség döntő offenzívája 1918 őszén.

1916 tavaszán az olaszok ellen közös offenzívát követelt, rámutatva, hogy akkor ott volt az ellenség arcvonal leggyöngébb része. Olaszországon át kellett volna, annak seregét legyőzve, Franciaországot megtámadni. Németország akkor külön úton haladt, s Verdunnél egy hadsereg hiába vérzett el. Az osztrák-magyar offenzívát pedig Olaszországban meg kellett állítani, mert a csapatainkra Brusilow feltartóztatására volt szükség. Még sok más, hasonló esetre mutathatnánk rá, Conrad mindig kitalálta

ellenfeleinek stratégiai gyengéit. Neki a monarchia történetében kettős szerep jutott: mint vezérkari főnöknek a kiképzéssel és szervezéssel kellett foglalkoznia.

Bár Conrad tábornok alapos, nagy képzettségű vezérkari tiszt volt, szíve mindig a csapathoz vonzotta. 1878-ban saját kérésére mint főhadnagy, dandár-vezérkari tiszt végigesinálja a boszniai hadjáratot. Sokat látott, tapasztalt ebben a háborúban; katonáink kiváló teljesítményeiről saját szemével győződött meg.

Az irodákban nem jól érezte magát. Boldog volt, midőn Ő Felsége az I. gyalogezred parancsnokává nevezte ki. Ezredének legénysége a monarchia legintelligensebb elemeiből erősítődött ki és bálványozta parancsnokát. Ezredét mintaszerűen képezte ki; kiképzési módszerére már akkor felfigyeltek s utánzózták az egész monarchiában. Katonai művei már akkor Európaszerte ismeretessé váltak.

Mint altábornagyot a király a vezérkar főnökévé nevezte ki. Akkor már oly híre volt a hadseregben, hogy mindenki benne látta a jövődő vezért. Conrad tábornok húzódott ettől a méltóságtól, mert ismervén önmagát, hadseregünknek akkor meglehetősen elmaradt állapotát, a külpolitikai viszonyokat — tudta, hogy sok harca lesz a különböző közegekkel és hatóságokkal. A volt diplomáciával állandó nézeteltérései voltak. Aehrenthal külügy-miniszterrel egyáltalán nem értették meg egymást és főleg emiatt vált meg 1912-ben állásától. Az események azonban neki és nem diplomáciánknak adtak igazat, mire alig egy éven belül sietve visszahívták. Sok dolgot előre megjósolt, melyeket nem akartak neki elhinni. Ellentétei a hadügy- és külügyminiszterrel szemben többnyire onnan származtak, hogy követelményeinek nem tudtak, vagy nem akartak eleget tenni. Viszont neki, mint a vezérkar főnökének az volt a nézete, hogy a hadsereg elmaradottságáért ő felelős a lakosság és a történelem előtt. Felfogása helyes volt.

Conrad tábornagy érdeme, hogy hadseregünket a világháború kitörése előtt, legalább részben meg tudta reformálni. Tény, hogy a monarchia a történelem folyamata alatt még soha sem tudott oly hatalmas hadsereget fegyver alá szólítani, mint amivel 1914-ben vonult a háborúba.

Fontos állásának elfoglalása után teljes erejével a hadsereg kiépítéséhez kezdett. A multak büneiért a világháborúban sok derék katonának életével kellett megfizetni. Mindenekelőtt a tüzérség fejlesztését szorgalmazta. 30.5 cm. mozsarainkat neki köszönhattuk; ezeknek fellépése 1914 őszén alapos meglepetés volt ellenfeleink számára. A műszaki, híradó csapatainkat is megreformálta. Azonban programját csak részben tudta megvalósítani. Az általa tervbe vett tartalékhadosztályok felállítását, a tüzérség végleges kiépítését nem tudta már keresztülvinni. Pedig valószínűleg másképp fordult volna a sorsunk, ha 1914 őszén 48 hadosztály helyett 96-ot tudtunk volna hareba dobni. A kiképzett emberanyag meg volt hozzá, csak a fegyverzet és felszerelés hiányzott. Hiszen tudjuk, hogy némely gyalogezred pótzászlóaljához a megkívánt 5000 fő helyett 10.000 kiképzett tartalékos vonult be, kiknek majdnem felét fegyverhiány miatt haza kellett küldeni. A hadsereg tényleges állományú legénységé-

nek s a tisztikar zömének jórésze még 1914 őszén el-esett, hadifogságba került, vagy a kórházakban feküdt. Tényleges tisztikarunknak közel 50%-a hősi halált halt, vagy pusztult el a kórházakban, sebesülései következtében.

Conrad tábornagyot egyéniségeért mindenütt szerették, mindig jó példával járt elől, fáradtságot nem ismerve. Soha, senkivel szemben egy rossz, vagy türelmetlen szava nem volt. Hibájának talán csak azt róhatjuk fel, hogy idealista voltánál fogva mindeniben a kötelességérzetnek, a hazaszeretnek azt a magas fokát tételezte fel, mely benne volt meg. Ezáltal az embereket, de még hadseregünk teljesítőképességét is túlbecsülve, túlsokat követelt. Ezt a tévedését halálos ágyán ismerte be, mert már szinte a túlvilág küszöbén állva, Urbanski könyve szerint, ezek voltak utolsó szavai: „Most már tudom, hogy kellett volna csinálnom, mindig túl sokat akartam egyszerre végezni...”

Hálásak lehetünk a szerzőnek, hogy alapos művében Conradowot mint katonát és embert oly ki-tűnően jellemezte, követendő mintapélda gyanánt állítva őt a fiatalabb katonanemzedéknek.

CSENDŐR LEKSZIKON.

52. Kérdés. Az örsnek öt hold vagyonválságos földje van, amelyre a közzgazdálkodásnak és három nős csendőrnek van igénye. A föld felesbe van kiadva. Be van vetve búzával, árpával és tengerivel egy-egyharmaid részben. Az adót és a vételár törlesztését az örsre beosztottak arányosan fizetik. Az adó a jövő év egy részére is előre be van fizetve. Folyó év július 1-én az örs egyik nős tagját áthelyezték s helyette másik nős került az örsre. Az áthelyezés idején a búzát és az árpát már aratták s az új nős bevonulása alkalmával a csépléshez készülöttek. Mi illeti a terményekből az elődöt és mi az utódot? A Csendőrségi Lapok válaszába előre belenyug-szunk és közös megegyezésünk szerint az elosztást a válasz szerint fogjuk eszközölni.

Válasz. A kérdést, miután ilyen esetre a Cs.—20. Határoz-ványok nem rendelkeznek, ebben az esetben — és minden hasonló esetben — a következőképpen lehet igazságosan meg-oldani:

A földre fordított egyévi összes költségekből az egy nőt terhelő részt, valamint a föld egyévi összes hozadékából egy nőt megillető részesedést 12 egyenlő részre kell osztani. Az örsről áthelyezett és az örsre helyezett nős csendőr annyiszor $\frac{1}{12}$ -ed részt visel a fenti költségekből és annyiszor $\frac{1}{12}$ -ed részt kap a hozadékból, ahány hónapot a januártól decem-berig számított évből az örs állományában volt.

Jelen esetben tehát:

1. Fizesse vissza az odahelyezett B. csendőr az áthelye-zett A. csendőrnek azt az összeget, amennyit ő a jövő évre előre adóba és vételártörlesztésbe fizetett.

2. Minden kiadást, ami a földdel kapcsolatban ezután fel fog merülni, egy nőt terhelő rész erejéig B. csendőrnek kell viselnie.

3. Az eddig betakarított gabonából egy nőre eső rész fele A. csendőrt, a másik fele B. csendőrt illeti.

4. Az őszezel betakarítandó tengerinek egy nőt megillető részből is fele A. csendőré, fele pedig a B. csendőré.

5. Ősszel majd, minden termény betakarítása után, állapítsák meg, hogy a folyó évben egy olyan nős, akit nem he-lyeztek át az örsről, összesen mennyit fizetett a földdel kap-

(Pákozdy Gyula cső. — Kőszeg — felv.)

csolatos kiadásokba. Ezt az összeget osszák két részre: egy félrészt A.-nak, egy félrészt pedig B.-nek kellett volna vi-selnie. Amelyik ennél kevesebbet fizetett, megtéríti a másik-nak a különbözetet.

A 3., 4. és 5. pontok alatt az elosztás azért történik fele-fele arányban, mert az áthelyezés éppen félévkor, július ele-jén történt. Ha az áthelyezés pl. szeptember 1-ével történt volna, akkor az elosztásból (költségből és hozadékból) A. csendőrré $\frac{2}{12}$ -ed, B. csendőrré pedig $\frac{1}{12}$ -ed esnék.

Olyan elosztásnál, amely földdel, kerttel kapcsolatos, — ha közzgazdálkodáson kívül történik — nem lehet figyelembe venni, hogy az áthelyezés melyik évszakban történt s azt sem, hogy akkor véletlenül be van-e már valami takarítva vagy nincsen, mert a földdel nem évszakonként, hanem évi átlagban szoktak gazdálkodni. Évszakonként számítás mellett megtörténhetné, hogy valaki csak három hónapig volt ugyan az örsön de szerencsésjére cséplés után ment el s magával vitte a búzával bevetett föld egész évi hozadékát; az utódjá-nak már semmi sem marad, csak a költség, amit persze a második félévben is viselni kell, sőt télen is, amikor a föld semmit sem hoz. De megtörténhetik az ellenkezője is: vala-kit (nőst) az őszi betakarítás után helyeznek az örsre s így részesedést már nem kap, ellenben az adót és a vételártör-lestést egész télen át fizeti; ha tavasszal újra áthelyezik, megint nem kap semmit. Ilyen gyakran persze nincs áthelye-zés, de azért hasonló eset, ha nem is ilyen kirívó, megtör-ténhetik.

A végleges osztózás az áthelyezettek között — bármikor történt is az áthelyezés — mindig csak összel, az összes ter-mények betakarítása után történhetik. Addig ugyanis közbe jöhet olyan elemi csapás (jégverés, fagy, szárazság, árvíz stb.), amely a föld várt hozadékát lényegesen csökkenteni fogja; természetes, hogy ennek a kockázatát az áthelyezettnek is viselnie kell akkor is, ha már nincs az örsön, mert, mint említettük, az osztalék kulcsát csak az egész évi termés al-kothatja.

Áthelyezett nős csendőr a neki járó természetbeni szolgál-tatások vagy részesedések élvezetébe nem az áthelyezési pa-ranes keltével, hanem csak akkor léphet, amikor az új örsére a valóságban bevonul. Ez önként következik a természetbeni szolgáltatások természetéből, amelyeket az érdekelt csak sze-mélyesen kezelhet, vehet át stb. Az áthelyezési parancs végre-hajtása szolgálati okokból vagy betegség okából hosszabb ideig késhet, de megtörténhetik az is, hogy hatályon kívül kerül, vagy módosul, még mielőtt az áthelyezett bevonult volna. Azért kell tehát az ilyen természetbeni haszonélvezetet az érdekelt személyes bevonulásához kötni, mert ellenkező esetben megtörténhetné, hogy a csak papíron áthelyezett olyan haszonban részesedik, vagy olyan ráfizetésből kell részt vállalnia, amelybe sem befolyjni nem tudott, sem az érdekeit nem állott módjában képviselni.

53. Kérdés. Egy földbirtokos az országhatár közelében va-dászik. Megpillant egy egyént, akiről tudja, hogy hivatalos kém s az előző napon fontos katonai titkot tartalmazó ira-tokat lopott el és emiatt a csendőrök keresik. A kémnek mindössze néhány lépést kell futnia, hogy az ország határát átlépje. Elfogni nem tudja; hatósági közeg nincs a közel-ben. Jogában áll-e a kémre redőlni és így megakadályozni, hogy az idegen állam területére jusson, amiből Magyar-országnak súlyos katonai hátránya származnék?

Válasz. A kérdés érdekes jogi problémát vet fel: az állam érdekében gyakorolható jogos védelem kérdését. Büntetőjogi szakirodalmunk mellőzte eddig e kérdés vizsgálatát, egyedül *Dr. Rác György* budapesti ügyvédnek „Jogos védelem — az állam érdekében” című, nagy jogi tudással megírt, igen érdekes tanulmánya foglalkozik behatóan a kérdéssel. Nem választunk tehát önállóan, hanem az alábbiakban az említett tanulmányt ismertetjük kivonatban és ez a felvetett kérdésre feleletet is ad.

Tanulmánya elején a szerző így teszi fel a kérdést: „Az állam védelme vagy megmentése érdekében büncselekményt elkövető magánegyen büntethető-e?”

A Btk. 79. §-a szerint: „Jogos védelem az, amely akár a megtámadottnak, akár másnak személye vagy vagyona ellen intézett, vagy azt fenyegető jogtalan és közvetlen megtámadásnak elhárítására szükséges.” „Megtámadott” természetesen az állam is lehet, amiből következik, hogy az állam is élhet jogos védelemmel, amit rendszerint a közbiztonsági vagy karhatalmi szervei útján gyakorol. „Más” alatt is érthetjük az államot, de csak mint jogi személyt. Így pl., ha valaki az államnak, mint jogi személynek (vagyis az államkincstárnak) tulajdonát képező épületet fel akar gyújtani, bárkinke joga van ezt a jogos védelem határain belül megakadályozni. Ezzel tehát az állam érdekében jogos védelmet fejt ki. A feltett kérdés vizsgálatánál azonban az államon nem az állam magánjogi személyiségét, nem a kincstárt kell érteni, hanem az államot, mint politikai fogalmat, mint a nemzeti közösség legfőbb politikai szervezeti egységét, az állami felségjogok birtokosát. Olyan támadásról van itt tehát szó, amely nem az államkincstár ellen, hanem az állam közjogi személyisége, külső és belső biztonsága, hatalmi ereje, alapvető jogi rendje és szervezete ellen irányul. A védelem nem korlátozódik ilyen esetben csak bizonyos, a Btk.-ben meghatározott büncselekményekre (pl. felségsejtésnek vagy hűtlenségnek) a megakadályozására vagy ezek eredményének elhárítására, hanem kiterjed az államnak minden olyan cselekménytől, eseménytől, veszélytől való megoltalmazására, amely fontos állami érdekeket veszélyeztet.

A jogos védelem legjellemzőbb feltétele, amely élesen elválasztja a végszükségstől: a közvetlenül intézett vagy fenyegető támadás valaki, jelen esetben az állam ellen. A támadás az állam három lényeges eleme ellen irányulhat: az állami főhatalom, az államterület vagy a népesség ellen. Nem az ezek ellen irányuló büncselekmények önhatalmú megtorlásáról van szó, — mert erre senki, még az államnak nem bírói szervei sincsenek feljogosítva — hanem az államot fenyegető támadások erőszakos elhárításáról vagy megelőzéséről.

Ezt a jogos védelmet meg kell különböztetni az államnak végszükségből való megmentésétől. Háború, forradalom esetében az állam is kerülhet végszükségszerű helyzetbe, amikor t. i. a léte vagy nemléte forog kockán. Ilyen végszükségből az államot mindenkinek jogában áll megmenteni: az e célból elkövetett cselekményeket a szerző igen találóan állammentő cselekményeknek nevezi, szemben az állam érdekében gyakorolt államvédelmező cselekményekkel.

Az állam érdekében gyakorolható jogos védelmet az összes államok közül egyedül a szovjet büntetőjoga ismeri. A most készülő új német büntetőtörvénykönyv összeállításával megbízott hivatalos bizottság tanácskozásain szintén felmerült ugyan a kérdés, de a bizottság beható vita után úgy határozott, hogy az állam érdekében való jogos védelemre vonatkozó minden törvényi előírást mellőz, azzal az indoklással, hogy a nép és az állam ellen irányuló támadások elhárítására csak az állam hivatott, magánszemély nem. Az indoklás reámutat az ilyen joggal visszaélés lehetőségében rejlő súlyos veszélyekre. A törvénytervezet második tárgyalása során a bizottság továbbra is ragaszkodott az előző álláspontjához, de hangsúlyozta, hogy azért nem lehet teljesen kizárni olyan esetet, amikor a magánegyen nem áll módjában az állam szerveivel az érintkezésbe lépés a népközösséget fenyegető súlyos veszély elhárítására. Ilyen esetben tehát, pl. az államtitok birtokában levő kémét a határátlépéskor magánegyen is lelőheti, de csak a saját kockázatára. Ha ugyanis később kiderülne, hogy a megölt egyén nem volt kém, a tettes büntetőjogi felelősségrevonásának nincs akadálya.

Az állam érdekét szolgáló jogos védelem kérdése gyakorlati vonatkozásban először a világháború után merült fel Németországban az ú. n. Kapp-puccs idején. Kapp ugyanis Lüttwitz tábornokkal és csapataival 1920 március

13-án elfoglalta Berlint, a köztársasági kormányt hatalmától megfosztottnak jelentette ki s magát birodalmi kancellárrá nyilvánította. A monarchista irányú felkelés azonban csak rövid ideig tartott; a Berlinből elmenekült szocialista kormány tagjai ugyanis a munkásságot általános sztrájkra szólították fel, amely a birodalom egész területén ki is tört; ez a felkelők további tevékenységét megbénította s a kormánycsapatoknak sikerült a vállalkozást levernők. A birodalmi gyűlésen azonban felmerült a szocialista kormány felelősségének kérdése azért, mert az általános sztrájkot elrendelte. Az 1920 január 13-iki birodalmi elnöki rendelet ugyanis büntetés alá vonta a közszükségletet ellátó üzemekben a munkabeszüntetést és az arra való felhívást is. A szocialista miniszterek az általános sztrájk elrendelését az állam érdekében gyakorolt jogos védelemnek nyilvánították és azt állították, hogy cselekményük, mint ilyen, nem esik büntetés alá. Ugyanerre, t. i. az állam érdekében gyakorolt jogos védelemre hivatkoztak azonban a felkelők is azon az alapon, hogy a szocialista kormány nem áll az alkotmány alapján; ők — a felkelők — a felkeléssel az alkotmány visszaállítását kísérelték meg, vagyis az állam érdekében jogos védelmet gyakoroltak. A bíróság nem foglalt állást: mellőzte annak eldöntését, hogy az egyes állampolgárnak ilyen államvédelmező joga elismerhető-e.

De fordultak elő Németországban más esetek is, amelyekben a tettesek az állam érdekében való jogos védelem esetére hivatkoztak. A versaillesi „békeszerződés” a német birodalmat — éppen úgy, mint trianoni méltó társa Magyarországot — teljes lefegyverzésre és minden néven nevezendő hadianyag, fegyver és lőszer kiszolgáltatására kötelezte s csak csekély létszámú zsoldos hadsereg tartását engedélyezte. Az entente ellenőrző bizottságok a „békeszerződés” e rendelkezésének betartását nagy buzgalommal ellenőrizték. Ezekben az években különféle elnevezések alatt tilkos német katonai szervezetek alakultak, nagyrészt a világ háború tűzharcaiból. Ezek a rejtett különítmények, amelyek kivétel nélkül erősen hazafias, nemzeti alapon állottak, az akkori forrongó idők hiányos honvédelmi kíváncsi szolgálni, illetve pótolni s a belső és külső ellenség ellen való küzdelmet támogatni. Ebből a tiszteletreméltó célból törvényes alap nélkül és — legalábbis hivatalosan — a birodalmi hadseregtől függetlenül szervezkedtek, jogilag tehát törvénytelen magánegyesüléseknek voltak tekintendők. Legfőbb feladatukat az entente ellenőrző bizottságok kiméletlen kutatásai elől elvont nagymennyiségű és a birodalom honvédelme szempontjából felbecsülhetetlen értékű hadianyag elrejtésében és biztosításában látták. Ez azonban csak a legteljesebb fegyverem és titoktartás mellett volt lehetséges.

Először állítólág az O. C. (Organisation Consul) szervezet szabályzata tartalmazta a parancsot, hogy: „Az áruló a halál fia!”, de ez a szabály iratlanul is érvényesült a különböző szervezetek kebelében; az árulókat igyekeztek minden lehető módon ártalmatlanná tenni. Az egyes szervezetekbe ugyanis entente-besúgók, kommunisták, kémek lopkodtak be, akik igyekeztek az elrejtett hadianyagokat és más honvédelmi értékű adatokat kikélni és az entente ellenőrző bizottságoknak besúgni. Az ilyen aljas hazaárulóknak rendes bíróság elé állítása lehetetlen volt, mert ilyen módon a honvédelmi értékű titkok is nyilvánosságra kerültek volna, ezért ártalmatlanná tételük a legtöbb esetben „rövid uton”, agyonlövéssele történt. Az ilykép végrehajtott megtorlások számára nincsenek pontos adatok; közülük néhány az 1926/27. években bíróság elé került. Az eljárások folyama az ú. n. „törvényfeletti államvédelem” kérdése körül heves viták alakultak, de a német bíróságoknak e perekben hozott ítéleteiben sem találunk határozott és világos állásfoglalást.

Dr. Rác György alapos vizsgálat alá veszi a kérdést minden jogi vonatkozásában s végül is arra a következtetésre jut, hogy az állam érdekében való jogos védelem törvénybeiktatása — egyes, egészen ritka esetektől eltekintve — végeredményében ugyanoda vezetne, ahova a mult századbeli szabadelvű felfogás, amely az úgynevezett politikai büntetést csak látszatbüntetéssel (államfogházzal) büntette és így a többi büntetéssel szemben igen kivételes, elnéző elbánásban részesítette. Az állam éppen a maga jogrendje érdekében nem mondhat le e jogrendjének minden körülmények között, tehát akkor is szükséges érvényesítéséről, ha valaki e jogrendet magának az államnak az érdekében sérti meg. Az állam érdekeinek védelme ugyanis tág fogalom; egyszerre két politikai pártállású fél is hivatkozhatik rá, mert mind a kettő a maga politikai meggyőződésének ér-

vényesülését tartja az állam érdekében valónak; ilyenformán az államvédelem a politikai pártoknak egymás ellen „törvényfeletti”, azaz törvénytelen eszközökkel vívott erőszakos küzdelmévé fajulhat. De ettől eltekintve is: a jogos védelem feltételeinek téves felfogása, jóhiszemű tévedés is gyakran előfordulhat, mert az igazi állami érdekek helyes felismerése, áttekintése és megítélése magánügyén számára feleltet nehéz. És hova vezetne, ha bárki, bármikor büncselekményt követhetne el abban a hiszemben, hogy az állam érdekében cselekszik? Ilyen módon bárki önhatalmúan, megbízás nélkül politikai rendészeti működést fejthetne ki. A mai korszerű állam közbiztonsági szervezete, eszközei és ereje mellett az ilyen egyéni akciók nemesak feleslegesek, de célszerűtlenek is; avatatlanként erőszakos és felelőtlen beavatkozása alapján megzavarhatja éppen a politikai rendészeti tennivalókat végző szervek eredményes működését és sajátos eljárás módját, nem is szólva arról, hogy jószándékú, de avatatlan magánügyének tévedései, túlzásai, hibái magának a megvédeni kívánt állami jogérdeknek is súlyos ártalmára lehetnek.

Az államnak a saját szerveivel kell önmagát védenie. Az állam óriási közbiztonsági, karhatalmi, szóval önvédelmi szervezet felett rendelkezik, egyéni államvédelemre nem szorul. Minden külső, avatatlan beavatkozás olyan feladatkörbe, amelyre csak a leggyakorlottabb állami szerveknek van hozzáértésük, esetleg súlyos zavarokat idézhet elő és vég-eredményében odavezethet, hogy mindenki beleavatkozhat-e a mások életviszonyaiba, érdekkörébe — államvédelem címén. Mert azt, hogy valaki egyénileg és pillanatnyilag mikor szorul jogos védelemre, a magánügyén is rendszerint el tudja bírálni; de hogy mikor szorul az állam ilyen védelemre, azt magánügyén nehezen tudja megállapítani, áttekinteni, mérlegelni és megítélni.

Ezzel a kérdés voltaképpen el is van döntve — nemlegesen. Minthogy azonban ilyen eset előfordulását — bár igen ritkán és többnyire csak zavaros időkben — még sem lehet teljesen kizárni, a szerző arra a végső jogi következtetésre jut, hogy ilyen esetben az államot fenyegető veszélyt elhárító cselekmény az állampolgárnak nem joga, hanem kötelessége s ezért nem is esik büntetőjogi megítélés alá. Szükséges azonban, hogy az állam érdekében elkövetett cselekményre valóban szükség legyen és az az állami érdekeknek a javára szolgáljon. A tettes a cselekményt kizáróan az állam fontos érdekeinek megmentése céljából kövesse el; szükséges továbbá, hogy az eset körülményeit és a helyzetet a tőle telhető legnagyobb gondossággal vizsgálja meg és mérlegelje s ha a veszélyállapot másként, kevésbé súlyos beavatkozással is elhárítható, ezt vegye igénybe. A törvény határozott rendelkezése nélkül is mód van tehát arra, hogy az egyén államvédelmező cselekménye, amennyiben az itt vázolt feltételek és ismérvek tényleg fennforognak, jogszerűnek tekintessék azáltal, hogy azt nem büncselekményként, hanem az illető egyén állampolgári kötelességeként fogjuk fel. De az ilyen eset igen ritka és na-egdig azért, mert rendes időkben az államnak igen ritkán adódik olyan szükséghelyzete, amelyből csak egyéni beavatkozással lehet megmenteni.

A kifejtetteket a feltett kérdésre alkalmazva: a földbirto-
kosnak azt a cselekményét, hogy a fontos katonai iratokkal
külföldre menekülni akaró kémeket ebben fegyverhasználat
megakadályozta, a bíróság nem büncselekménynek, hanem ál-
lampolgári kötelességnek minősítheti és ezen a címen őt fel-
mentheti. Jogos védelem címén — törvényes rendelkezés
hiányában — nem mentheti fel. Az elkövető azonban a cselek-
ményéért teljes felelősséget visel abban a tekintetben, hogy
ha pl. tévedett a személyben, vagy ha a lelőtt egyén nem volt
kém, a bíróság őt szándékos emberölés miatt felelősségre
vonja, aminek azonban a cselekmény jóhiszemű indítóokát eset-
leg enyhítő körülményként veszi tekintetbe.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Biztosítási csalási eset leírása*

Írta: PAPP JÓZSEF tiszthelyettes (Lepsény).

1937 április 7-én az örs laktanyában oktatási segédletek elkészítésével foglalkoztam. Ugy ¼22 órakor megszólalt a örs telefoncsengője. A községi körorvos értesítette az örsöt, hogy két sebesült érkezett a rendelőjébe. Autóbaleset következtében az egyik kisebb karcolást szenvedett a kezén, a másik pedig a gyomrát ütötte meg. Az eset megtörténte után kb. egy félóra múlva érkeztek a rendelőjébe. A telefonon vett értesülés után Gulyás Péter csendőrt és Nagy Kálmán csendőrt a baleset nyomozására kivezényeltem. Gulyás Péter csendőr járőrvezető 23 óra tájban jelentette, hogy Lepsény községtől Siófok község irányába 2½ km-re az úgynevezett „Bozsoki” hídnál Dachner Lajos és Kelemen Balázs budapesti lakosok a kormányrúdszeg szakadása következtében nekihajtottak a híd betonoszlopának. Tekintve, hogy nevezettek a baleset színhelyén hátrahagyták az autót, utasítottam a járőrt, hogy vizsgálja meg a helyszínt és ha szükségesnek tartja az autótulajdonos, rendeljen ki egy polgári őrt, aki a megromlódott autóra reggelig felügyel. A járőr a panaszosok kikérdezése után Pál József lepsényi lakos polgári őrral együtt kimentek a helyszínre, hol az autópótkereket, melyre a panaszosok külön felhívták a polgári őrt figyelmét, már nem találták meg. Nem találták továbbá a két első lámpát, a dinamót, kézidudát, villanydudát, egy teljes szerszámos készletet, egy elektromos ablaktisztítót, egy akkumulátort és egy áramelosztót. Miután a járőr ezen hiányokat észlelte, nyomban visszaküldte Pál Józsefet, hogy közölje a panaszosokkal, hogy az autóról a fentebb említett tárgyak hiányoznak. Pál közölte is Dachner autótulajdonossal, hogy alkatrészek hiányoznak a hátrahagyott autóról, mire Dachner azt a kijelentést tette, hogy „nem baj”, ha az egész autót is ellopják, akkor sem megy vissza az autóhoz. Ekkor Pál József visszatért a helyszínre és

* Pályázaton nyertes munka. A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

A legnagyobb csendőrségi szolgálati könyv-, nyomtatvány-, írószer- és felszerelési cikkek raktára

PALLADIS RT.

BUDAPEST, V., GÉZA-UTCA 2.

A csendőrséget érdeklő új cikkek forgalombahozatalát külön körlevelekkel hirdetjük.

közölte a járőrrel, hogy mit mondott az autótulajdonos. A járőr az autó őrzését a polgári őrre hagyta és nyomozott a tettesek után. 1937. április 8-án a járőrvezető Gulyás Péter csendőr 5 órakor jelentette nekem, hogy mire kiértek a helyszínre, több autóalkatrészt ismeretlen tettesek a megrongált autóról leszerelték és ellopták. A járőr jelentésére Tar Lajos törzsőrmesterrel szintén a baleset és ezzel kapcsolatos lopás nyomozására indultunk. Aznap 7 órakor a panaszosokkal együtt a helyszínre mentünk és bizalmi egyének jelenlétében az esetet rekonstruáltam. Az esetnek, ennél az újbóli felidézésénél a panaszosok előadása eltéréseket mutatott. Dachner 40 m-re a hídtól Lepsény felé már mint sérült autót vezetett az úttest menetirány szerinti baloldaltól a jobboldal felé a híd oszlopának. Ezek szerint az autó éppen a híd mellé a „Cinca“ patakba szaladt volna. Ekkor Kelemen Balázst állítottam a műútra és vele vezettettem képzeletben az autót a híd felé. Kelemen bemondása szerint a hídtól csak 20 m-re szakadt el a kormánytartó rúdszög. Ekkor pedig az autó az ő vezetése szerint a menetirányszerinti baloldaltól áttérve a jobboldalra, elkerülte volna a hídoszlopnak való nekihajást. Eme ellentmondó előadások után nevezetteket részletesen kikérdeztem, hogy mikor indultak Budapestről, hová szándékoztak menni és mi célból. Dachner azt adta elő, hogy Nagykanizsára szándékozott menni szülei látogatására. Kelemen, Dachner előadásától eltérőleg azt adta elő, hogy Zalaegerszegrre akartak menni Dachner menyasszonyához. E két eltérő vallomásból kiindulva megállapítottam azt, hogy ha a nevezettek Budapestről 1937 április 7-én 12 órakor indultak, akkor aznap 12 órára feltétlenül Nagykanizsára érkeztek volna. Sérülés egyiken sem látszott. Dachner panaszkodott gyomorégésről, mert a kormányrúd gyomorba vágta a baleset alkalmával. A helyszín részletes felidézése után újból kikérdeztem őket személyi adataikra, foglalkozásukra és az autó tulajdonjogára nézve. Dachner előadta, hogy 1910 január 22-én született Szombathelyen, izraelita vallású, nőtlen (magánzó), budapesti, V. ker., Gr. Tisza István-utcai lakos. Kelemen Balázs atyjánál lakik alberletben. Kelemen Balázs előadta, hogy 1911. szeptember 30-án született, rk., nőtlen, Dachnerrel atyja bérelt lakásában, Budapesten a Gr. Tisza István-utcaiban lakik együtt, foglalkozása műszerész, jelenleg állás nélkül van. Az eset mikénti lefolyására Dachner előadta, hogy 21 órakor érkeztek a Lepsény községtől 2 1/4 km-re levő bozsokji hídra. A híd előtt ő vezette az autót kb. 50–60 km-es sebességgel. A kormányrúd egyszerre csak felmondotta a szolgálatot és teljes sebességgel a híd oszlopának szaladt. Mindketten ülve maradtak elől a gépkocsi ülésben. Őt a kormányrúd gyomorba vágta, Kelemen pedig az üvegszilánktól sérült meg a bal kezefején. Összes kárát 933 pengőben jelölte meg. Kelemen ugyanezt adta elő. Az autó holszerzésére vonatkozólag Dachner előadta, hogy az autót 1936-ban július 10-én vette Budapesten 5300 pengőért 2 évi részletfizetésre. Ebből 2400 pengőt fizetett ki, a többi 2900 pengő tartozása még fennáll. Előadása szerint az autó biztosítva nem volt. Dachner távollétében megkérdez-

tem Kelemen, hogy az autó volt-e biztosítva. Kelemen oda nyilatkozott, hogy az autó biztosítva van az Angol Elemi Biztosító Társaságnál, de tudomása szerint Dachner összeveszett a biztosító társasággal s ezért mondta, hogy autója nincsen biztosítva. A további kikérdezés folyamán előadták, hogy a baleset után 21 órakor az autót visszahagyták a baleset színhelyén, ők pedig mindketten Lepsény községbe mentek Kelemen rokonához Bors János cipész mestertől. Utközben Siófok felől egy nagy teherautó jött utánuk, mely borjukat szállított és valószínű, hogy annak a sofőrje szerelte le és lopta el az autóalkatrészeket. Ennek megállapítása végett Gulyás Péter és Nagy Kálmán csendőröket Budapestre útba indítottam, én pedig Tar Lajos törzsőrmesterrel tovább kutattam a helyszínen és környékén. A helyszíni kutatásnál a víz színén, a part mellett, olajfoltokat láttam. Ezek az olajfoltok amilyenre érdekeltek, hogy Lepsény községből tűzoltókat kértem a 3 m. mély Cinca patak átkutatására. A vizet a híd mindkét oldalán csákyákkal, horgokkal és hálóval átkutattuk. Kutatásunk eredményre vezetett, mert az egyik tűzoltó nagy örömmel jelentette, hogy a csákyája valami kemény tárgyat fogott meg, azonban a 3 m. mély víz erős sodra eltéríti a csákyát alól, s nem tudja kihalászni. Ekkor kötélre kötött horoggal próbálkoztunk. A horog egy fényes tárgyat hozott napfényre, ami nem volt más, mint Dachner autójának hűtődísz. A további kutatás során egy nagy olajos rongyot is kihalásztunk. A többi tárgyakat kihalászni nem tudtuk, mert nehézségük folytán a meder iszapjába elmerültek. A pótkereket a víz sodra, mint könnyű tárgyat magával vitte a híd mellett lévő nádasba.

Gulyás Péter és Nagy Kálmán csendőrök 1937 április 9-én Budapestről bevonultak és jelentették, hogy a kérdéses teherautó Ilies Mihály budapesti lakos tulajdona, ki odanyilatkozott, hogy 1937 április 7-én 21–22 óra közötti időben tényleg áthaladt Lepsény községen. Borjukat szállítottak, de sofőrje, Bencsics József, sehol sem szállt le a gépkocsiról, sem Lepsény előtt, sem Lepsény után és 21–22 óra közötti időben még gépkocsival sem találkoztak. Ártatlanságának bizonyítására kérte, hogy a járőr tartson nála házkutatást. A házkutatás nevezettről eredményre nem vezetett.

A járőr jelentése után én és Tar Lajos törzsőrmester nyomban Budapestre utaztunk, hogy Dachner által bemondottakat ellenőrizzük. 1937 április 10-én megjelentem annál az egyénél, akitől Dachner az autót vette, az illető előadta, hogy 1936 július 10-én eladott Dachnernek egy négyüléses személyautót részletfizetésre 5300 P-ért, melyből ezideig Dachner 2400 P-öt fizetett ki. A hátralékos 2900 P-ből pedig 1900 P-öt, 1937 július 10-ére kellett volna kifizetni. Dachnertől azonban a vételárból a 2400 P-ön kívül, dacára annak, hogy havonként kellett volna fizetnie, semmit sem kapott. Felszólítására azt a kijelentést tette, hogy a hátralévő összeget egy összegben akarja kifizetni, s ha akarja a kamatokat is megfizeti várakozásáért. Közölte vele, hogy rokonaitól a fizetési meghagyás lejártáig nagyobb összeget örököl.

Kerékpár1

a kitűnően bevált, legnagyobb strapát is kibíró „Turán“ gépünket gyári garanciával 12 havi részletre szállítjuk a csendőrség tagjainak. **PANNONIA, VI., HAJÓS-UTCA 15.**

Ugyanezen a napon a nyomozó járőr megjelent az Angol Elemi Biztosító Társaság magyarországi igazgatóságánál, hol Dachner biztosítási ügyére nézve egy cégvezetőt kikérdezett. Ez előadta, hogy Dachnerrel 1936 július 10-én kötöttek biztosítási szerződést. A szerződés balesetre, törésre, lopásra, tűz és robbanás ellen, egy személyre 5000 P, két személyre 5000-tól 20.000 P-ig, idegen tárgy megrongálására pedig 1000 P erejéig kötöttetett 1942 július 10-ig terjedő érvényességgel. 1937 április 9-én Dachner budapesti lakos autótulajdonostól ügyvéd útján egy bejelentést kapott, melynek alapján Dachner kérte a 20.000 P kiutalását. Bejelentette, hogy Budapest és Siófok között a műút Lepsény községnél egy kanyarban, gumidefekt következtében, a lendület egy híd pilléréhez csapta és kérte, hogy a megrongált autót szállítsák Budapestre valamelyik javító garázsba. A baleset következtében ő és társa, Kelemen Balázs eszméletüket veszítették és a továbbiakra nem emlékeznek.

Az eddigi megállapításainkat, a panaszosok előadását és a biztosító intézetből nyert felvilágosítást egybevetve, most már tisztán láttuk az esetet. Dachner a balesetet színlelte mégpedig azért, hogy jogtalanul a biztosítási összeghez jusson. A lopást pedig a bűncselekmény elpalástolására jelentette az örsön. A hidoszlopon, amelynek Dachner állítólag nekihajtott, még csak karcolás vagy sérülés sem látszott, már pedig, ha Dachner autóját 50–60 km-es sebességgel vezeti, feltétlenül kidöntötte volna az oszlopot, autója teljesen összezúzódott volna, ők maguk pedig súlyosan megsebesültek, vagy mindketten életüket veszítették volna. Sértetlen volt a patakából előkerült hűtődísz is. Nevezettek a kikérdezés folyamán cselekményüket tagadták, azonban a járőr által beszerzett adatok alapján megállapítást nyert, hogy az autóalkatrészeket maguk szerelték le és dobálták a vízbe azért, hogy nagyobbösszegű pénzhez jussanak. Cselekményükért a veszprémi kir. törvényszék Dachner Lajost biztosítási csalás büntetésének kísérlete miatt 1938 január 31-én 2 havi fegyházra ítélte, de Kelemen Balázst bizonyíték hiányában felmentették.

A biztosítási csalás modern, divatos bűnözés. Mind többen és többen vetemednek arra, hogy biz-

tosítási üzlet megkötése után, valami turpissággal, igyekeznek jogtalanul megkaparintani a biztosítási összeget. Erre a leírt eset jó példát szolgáltat. Tanulságos, mert szép leleményes nyomozás és ezenkívül ismerteti ezeknek a bűncselekményeknek az elkövetési módját. Ennek újabb esetek nyomozásánál pedig jó hasznát vehetjük.

Dícséreték. A m. kir. honvédelmi miniszter úr vitéz *Várkonyai és Nagymadi Bogyay Kamill* századost, szolgálatának ellátásán felül a sportrepülés érdekében kifejtett fáradhatatlan és eredményes munkásságáért, mellyel a sportrepülés ügyének az átlagot meghaladó értékes szolgáltatásokat tett, dícsérő elismerésben részesítette. A szegedi V. kerület parancsnoka *Lakatos Antal* próbaesendőrt, mert Makón a Maros folyóban fürdőző Sóki Mihály makói lakost a vízbefulástól megmentette, önfeláldozó, férfias magatartásáért dícsérő okirattal látta el.

Pótbetalások Balatonfüredre. A belügyminiszter úr a folyó évi IV. gyógyidőszakra a balatonfüredi csendőrségi gyógyházba pótlólag a következőket utalta még be: A tényleges csendőrtiszt állományból: *dr. Botskor Lóránt* századost, *Dr. Vértés Lajos* g. százados mostohaleányát, *Dienes Magdolnát*. A m. kir. honvédség ellátást élvező tisztjei, tisztí özvegyei és árvái közül: özv. *Csányi Wolnhoffer Emílné*, honv. tábornok özvegyét. A tényleges csendőrlégénységi állományból: *Balogh Mihály* tiszthelyettes és *Kerkai Sándor* esendőrt.

Pótbetalások Hévízre. A belügyminiszter úr a folyó évi IV. gyógyidőszakra a hévízi csendőrségi gyógyházba pótlólag a következőket utalta még be: A tényleges csendőrtiszt állományból: vitéz *Doóry Lászlóné*, tábornok leányát, *dr. Papp Jánosné* alezredes feleségét és *Nóra* leányát. Az ellá-

ÓRA, ÉKSZEREMŰ, AJÁNDEKTÁRGYAK

»KRONOSZ«

óra- és ékszerkereskedelmi r. t.

BUDAPEST, IV., ESKÜ-ÚT 3. SZ.

RÉSZLETFIZETÉSI KEDVEZMÉNY!

BÚTORT Steiner és Franknál

Kedvező fizetési feltételek! **RAPOSVÁR, FŐ-UTCA 12**

A leggyorsabb és legdiszesebb, kivitel elsőrendű minőségben. Jutányos árak.

tást élvező csendőrtisztek, tiszti özvegyek és árvák közül: *Tergenyi Gyula* ny. ezredes és feleségét, *Ambrózy Magda* és *Ambrózy Ágnes*, néhai tábornok leányát, *Kirlényi Béla*, néhai őrnagy fiát, *Konkoly Tibor* ny. százados fiát, A m. kir. honvédség ellátást élvező tisztjei, tiszti özvegyei és árvái közül: *Sonnecker Károly* ny. százados és *Sándor fiát*.

Közlekedési balesetek. A budapesti I. nyomozóosztály helyszínelő gépkocsija, melyet *Felsővári Ferenc* csendőr vezetett, július 30-án egy szürke bérautóval összeütközött. A helyszínelő gépkocsi sárhányója és az elsőtengelye megrongálódott. Sérülés nem történt.

A székesfehérvári közlekedési őrs egyik gépkocsija, melyet *Petróczi Mihály* tiszthelyettes vezetett, július 31-én, az Erd községe átvezető műúton teljesített szolgálatot. Egy magán-gépkocsi előzni akart, miközben a hirtelen fékezés következtében az út árkába futott és az ott állott csendőrségi gépkocsi is az árokba lőtte. Ennek következtében a csendőrségi gépkocsi hátsó jobb oldali kereke, tengelye és sárhányója megrongálódott. A járó tagjai nem sérültek meg. Ugyancsak sértetlenek maradtak a magán-gépkocsi utasai is.

Életmentés. *Tököllyi Sámuel* csendőr, aki a mezőkövesdi őrsről a sajszentpéteri őrsre van vezényelve, augusztus 2-án, fürdés közben arra lett figyelmes, hogy egy nő a Sajóban segítségért kiáltott, majd a 2-3 méter mély vízben elmerült. *Tököllyi* csendőr azonnal az elmerült nő után úszott és kimentette, majd a parton mesterséges légzéssel magához térítette.

SZEMÉLYI HIREK.

Új őrsparancsnokok. A budapesti I. kerületben *Szabó Lajos III.* és *Vizi József* tiszthelyettesek, a székesfehérvári II. kerületben *Solymos Dezső* tiszthelyettes és *Gulyás Mihály* törzsőrmester v., a debreceni VI. kerületben *Füredi József* törzsőrmester v.

Házasságot kötöttek. A budapesti I. kerületben *Hegedűs János* őrmester *Acs Mária*-val Apostagon, a szombathelyi III. kerületben *Simon Márton* őrmester *Spaczer Irmával* Mésztegy-nyén, a szegedi V. kerületben *Fábi Dezső* törzsőrmester v. *Györkei Mária* Jolánnal Szegeden, *Simon Lajos* törzsőrmester v. *Kovács Mária*-val Kenderesen, *Várhalmos György* törzsőrmester *Zsidi Margittal* Jászdózsán, *Révész Ferenc* törzsőrmester v. *Szabó Mária*-val Gyulán, *Gáspár Lajos II.* törzsőrmester v. *Lukács Mária*-val Kenderesen, *Tösmagi János* törzsőrmester *Harangozó Mária*-val Újkigyóson, *Farkas István I.* törzsőrmester *Hunyadi Mária*-val Sándorfalván, a miskolci VII. kerületben *Sebők János* őrmester *Fekete Eszterrel* Kesznyéten.

Halálozás. *Kovács Ferenc* ny. tiszthelyettes Baracsán, *Fehér Béla* ny. csendőr Csákváron, *Keller Nándor* ny. tiszthelyettes Berettyóújfalun, *Barta Gábor* törzsőrmester *Gábor-Sándor* nevű fia Sajszentpéteren elhunytak.

Családi hírek. Született: a budapesti I. kerületben *Bujdosó B. József* törzsőrmester v. feleségének *Klára-Ilona* leánya, *Virág Imre* törzsőrmester v. feleségének *Miklós-Imre* fia, *Harmat István* törzsőrmester feleségének *Eszter-Mária* leánya, *Dani József* törzsőrmester v. feleségének *Lujza-Emma* leánya, *Gombos Sándor* törzsőrmester feleségének *Valéria-Ida* leánya, a székesfehérvári II. kerületben *Kendi Péter* törzsőrmester feleségének *Péter* fia, a szombathelyi III. kerületben *Madácsay Béla* főhadnagy feleségének *Őrs-Imre-László* fia, *Kovács Lajos* tiszthelyettes feleségének *Pál-István* fia, *Horváth István III.* törzsőrmester v. feleségének *Imre-László* fia, *Török Ferenc* törzsőrmester feleségének *Mária-Magdolna* leánya, *Szajkó Győző* tiszthelyettes feleségének *Antal-Géza* fia, a pécsi IV. kerületben *Tóth János IX.* törzsőrmester feleségének *Iren-Anna* leánya, *Tihanyi József* törzsőrmester feleségének *József-Zoltán* fia, a szegedi V. kerületben *Bárdos János* tiszt-

helyettes feleségének *Iren* leánya, *Butor József* törzsőrmester v. feleségének *Judit-Klára* leánya, *Köszegi Antal* törzsőrmester feleségének *Magdolna-Mária* leánya, *Polgár István* törzsőrmester feleségének *Emma-Juliana* leánya, a miskolci VII. kerületben *Kiss Ferenc* törzsőrmester v. feleségének *Eva-Cecília* leánya,

Lukács Alajost, aki 1880, vagy 1882. évben született Gyergyócsomafalván, 1918. évben mint népfelkelő Budapestre, majd Szatmárnémetibe lett beosztva a csendőrséghez, keresi ifj. *Kiss Istvánné*. Címe Budapest, X., Onodi-u. 1. Vendéglő, Mayer Antalné címén. Aki valamit tud a keresetről, közölje azt a megadott címen.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási áteszísolásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat oldalára piros íróval „Szószertint közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel, kettes sortávolságra, kézírással pedig jól, olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kézirattal nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válaszbellyel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételek a szokásos tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomatni. A nyomdai korrektúrát mi végezzük, korrektúralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, V., Honvéd-utca 10.) szíveskedjenek megrendelni, mely azt velünk kötött szerződésének árszába szerinti köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetekben; magánleveleket akkor sem írunk, ha a beküldő válaszbélyeget mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az álló-

BÚTOR- ÉS TEXTILKERESKEDELMI RT. BUDAPEST, VI. KER., LISZT FERENC-TÉR 5. SZ.

EGY HELYEN — EGY SZÁMLÁN

teljes lakberendezések, egyes bútorok, kárpitozott bútorok, szőnyegek, kelengyék, 6-tól 24 hónapig terjedő részletfizetés.

ÁRJEGYZÉKET DÍJTALANUL KÜLDÜNK.

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V., Eötvös-tér 1. Telefon: 18-48-31, 18-48-32.

Mint a honvéd jóléti alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi gh. levonás mellett: egyenruhát, polgári ruhát, fehérneműt és minden felszerelést. • Vidéki megbízottak!

Magyar gyártmány!

Cipők, csizmak, szijazatok, nyergek, tölténytáskák, pisztolytáskák fényesítésére és ápolására.

máshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzánt intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldők kitéle felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jelligűl legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jeligét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrségi Lexikon“-rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, másról nem. A csendőrség pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. sz. postatakarékpénztári csekkszámjára befizetni. Címünk: „A Csendőrségi Lapok Szerkesztőségének, Budapest, I. kerület, Böszörményi-út 21. szám.“

Üreg. Ideiktatjuk levelének egy részét:

Folyó év október 10-én, ha Isten megadja érnem, 59 éves leszek. 37 év, 7 hónap és 2 napig szolgáltam szívvel-lélekkel e nemes testületet. Ebből 5 évig voltam csendőrkáplár, 3 évig II. altiszt öpk. helyettes, 2 évig segédoktató, 16 évig őrsparancsnok, 11 év és 7 hónapig szakasparancsnok. Mivel e hó 1-e óta nyugállományban vagyok és a felejtethetetlen testületünkől eltávoztam, minden volt tisztí elöljárómnak ezúton mondom hálás köszönetet és minden ismerős bajtársnak, alattosnak és alárendeltnek búcsút intek. Utódomról gondoskodtam, mert egy hasonló nevű fiam csendőr és ha a jó Isten megsegít, még egy másik fiam is csendőrnek szántam, ami azt bizonyítja, hogy a testületet igazán szerettem és örökké szeretem.

Ha még egyszer születnék, még szeretnék 38 évet szolgálni e nemes testületben.

Búcsúzunk mi is Öntől, aki egyike volt a legderekből csendőröknek. Ezt előjárói sokszor elismerték, amint a mellette levő kitüntetések és szobáját díszítő okiratai bizonyítják. Megszorítjuk a kezét: egyenes ember, talpig csendőr volt. Hisszük, hogy a fia is ilyen lesz. Adj a Isten, hogy a második fia is így búcsúzhassék a testületünkől. Magyar ember szava szerint: minden jót, erőt és egészséget kívánunk nyugodalmasabb napjaira, amelyeknek végét szabja meg ugyan az Ég, de szerintünk csak akkor, ha megkapta a sorstól is azt, amit minden magyaremler vár: hazája teljes feltámadását. Isten vele, Füleki alhadnagy!

Türevés 3333. Ismertettük a helyzetét a m. kir. légügyi hivatalal, onnan azt a felvilágosítást kaptuk, hogy fiát felvételre előjegyezték. Boldogak lennének, ha sikerülne. Írja meg.

Szárnyat a hazának. Központi intézkedés történik az adományokkal kapcsolatban. Az, hogy mindenki más, egyesek és testületek vagy egyesületek már jelentkeztek adományaikkal s nem mi voltunk az elsők, az nem baj. Mindenki tudja, hogy mi olyankor is adunk, amikor sokkal kisebb dolgokról van szó, amikor senki más nem ad s mi sohase kívánjuk a hírlapi nyugtázást vagy elismerést, sőt tiltakozunk ellene. Eljön tehát az ideje az adakozásnak, meg kell várni.

ELŐLEGNÉLKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL

EBÉDLŐSZÖNYEGEK

Fotóanyag, paplanok, vasbútorok, futárszönyegek, fehérművésznak, ruhaszövegek. „Baross” Szőnyeg- és Kárpitosulat

Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.

A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény!

P 65-161 P 28-161

Hegedű, Harmonika, Tárogató, Gramofon, Rádió

és az összes hangszerek legjobbak itt a magyar gyárban kaphatók Csendőröknek részletre is

MOGYORÓSSY HANGSZERMESTER

Budapest, VIII., Rákóczi-út 71. Árjegyzék ingyen.

Áthelyezett. Éjjeli őrködésre csak a megválasztott éjjeli-őr kötelezhető, ahol persze nem „soros” örök vannak. Ha a községi előjáróság megengedi, hogy a megválasztott éjjeli-őr magát mással helyettesíthesse, a csendőr vegye ezt tudomásul, de ha a helyettesítő egyén kihágást követ el azáltal, hogy az őrködést nem teljesíti, nem őt, hanem az éjjeli-őrt kell feljelenteni.

Páka. Kérheti a belügyminiszter úrtól (VI-c. osztály), hogy a nekünk is megírt körülményekre tekintettel a régi sorszámat adják meg. Ezt megengedi a szabályzat.

Tűzharcos, 1938. 1. Csak a kezelésnél felhasznált egyes gyógyszerek elszámolását kérheti, ha az orvosi vényeket kérényéhez csatolja. 2. Nem térítenek meg semmit. Esetleg segélyként kérheti igazolt kiadásának megtérítését, ha valóban rásszorul. 3. Van. Budapesti I. sz. honv. és közr. kórház, IX., Gyáli-út 17. sz. 4. Katonai kórházba kellett volna vinnie. Így csak azt kaphatja meg, amit a kincstár fizetett volna katonai kórházban azokra a napokra, amelyeken a gyereket klinikán ápolták. Erről szerezzen nyugtát s kérje. 5. Ha a házfalak és kerítések beürkálása és festése a vagyonrongálást kimeríti és bizonyítható, hogy a kérdéses egyének felbujtóként szerepelnek, feljelenthetők. 6. Ez a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. Ha az őrs oda jelentette — amint írja — s a hatóság nem látott törvényteleniséget, bizonyára úgy is van. Ha nem engedélyezett röpiratokról van szó, az őrsnek fel kell lépnie. 7. Nem. 8. Beszéljen a tanácsot adó jegyzővel. Ott megnézheti a vonatkozó 60.400/FM. 1924. sz. rendeletet is. Ha kell engedély, kérje. 9. Próbáljon vele egyezséget kötni. Mást nem lehet. A szomszéd jogait is tisztelni kell. Képzelse magát az ő helyzetébe!

Quo vadis. Az illetékes hely hivatalos közlése szerint az Ön által keresettek nincsenek nyilvántartásban.

S Z E N T I S T V Á N 1000 ÉVES MAGYARORSZÁGA VÁRMEGYÉINEK CÍMERES TÉRKÉPE

HARANGHY JENŐ IPARMŰVÉSZETI FŐISKOLAI TANÁR
ÖRÖKBECSÚ TÖRTÉNELMI ÉRTÉKKEL BÍRÓ MUNKÁJA
NAGY MAGYARORSZÁG VÁRMEGYÉINEK 9 SZÍNNYOMÁSÚ
HITELES CÍMEREIVEL.

A JUBILEUMI ÉVBEN MINDEN MAGYAR
OTTHON ÉS HIVATALI HELYISÉG DÍSZE

Ára keretbe 20 pengő, keret nélkül 5 pengő

Megrendelhető a Magyar Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Országos Szövetsége Könyvkiadó és Terjesztő Vállalatánál, Budapest, IX., Högyes Endre-utca 13. l. 10. Postatakarékpénztári csekk száma 1388

Rózsafa. 1. Az előírt tereptárgyakkal akkor is meg kell jelenni, ha annak lakóival a járőr útközben találkozik. Elmulasztása őrszolgálati kötelességsértés. A szolgálata ugyanis arra kötelezi, hogy a tereptárgyakkal megjelenve, meggyőződjék arról, hogy ott minden rendben van. 2. A Szut. 258. pontjának 3. bekezdése világosan megmondja, hogy a pontos indulásért mely esetben felelős a járőrvezető. A járőrvezetőnek gondoskodnia kell arról, hogy az eligazítás idejére a járőrtárs is rendben legyen. Ezt elmulasztotta. A kintlakás a szolgálatot nem akadályozhatja. 3. Őrsparancsnok nem lehet. A szabály mindenkire vonatkozik. Joga van kérni, hogy ügyét vizsgálják felül. A kérelmet a Belügyminiszter Úrhoz (VI. c. oszt.) kell beadni. Igen megbánná, ha megválna a testülettől. Igazi férfi ott állja meg a helyét, ahová sorsa állította.

Kúria. Kérvényét beadhatja.

Károly-csapattereszt. Nem illetékes.

Felderítés. A jelzett indok nem elegendő arra, hogy soron kívüli engedélyt kapjon. Ha más nyomós ok nincs, várjon sorára. A bélyeget lapunk javára bevételéztük.

Vita 308. Megállapítottuk, hogy a gazdasági hivatal nyilvántartásában a levél aláírója nem szerepel, azt tehát más írta. Nem egyenes ember, szót sem érdemel tehát.

6409. Forduljon írásban a budapesti szovjet-orosz követ-séghez (VI., Bajza-utca 22.) és csatolja annak az ajánlott levélnek borítékját is, mely kézbesítetlenül visszajött. Közölje a követséggel bátyja állampolgárságát is.

Vincez törm. 1. és 2. kérdésére lexikonban már feleltünk. 3. Ha a parancs úgy szabja meg, hogy a két zacskó közül az egyiknek állandóan a járőrtáskában kell lennie, akkor félre-értés nem lehet. A többi felszerelési cikk is állandóan a járőrtáskában van s ez így helyes, mert pl. riadónál, de egyébként is egy része mindig kimaradna. 4. A major a gazdaság köz-pontja, lakóházzal és gazdasági épületekkel. Lehet beépített helyen, tehát községben is. Ezzel szemben a pusztai lakatlan nagy síkság. Elnevezését átvitt értelemben a rajta épült gazdaságokra (majorokra) is alkalmazzák.

99.999. Csakis az első három szolgálati esztendő alatt ki-szabott fegyelmi fenyítések törölhetők. Ebbe beleszámít a honvédségnél teljesített szolgálati idő is. Így tehát a 8. szolgálati évében megfenyített csendőr fenyítése nem évül el és nem törölhető. Olvassa el a Szolg. Szab. I. R. 686. pontjának C/1. alpontját.

Bányatelepi őrsők. A járőrtáska hordszíját bizony a zub-bony (köpeny) baloldali vállszalagja alá gombolva kell vi-seelni. Célja és indoka, hogy az ne essék le. Olvassa el az 1937. évi Csendőrségi Zsebkönyvben „A m. kir. csendőrség egyenruhája és felszerelése” cím alatt közöltek. Más helyen kifejezetten nincs megírva, hogy a hordszíját a vállszalag alá kell gombolni. Ez régi eljárás. A katona is a vállszalag alá gombolja a kenyértartisznya hordhevederjét, amint azt az „Öltözeti és felszerelési szabályzat a m. kir. honvédség szá-mára” előírja.

Kassa. Ha szabályszerűen igazolja, igen.

Hajdubárház, P. A. ny. thts. Ha előzetes engedély nélkül nősült nyugállományban, vagy ideiglenes nyugállományban, akkor csak családi pótlékot kap a feleség után, de az özvegy már nem kaphat nyugdíjat. Itt nem tudjuk megállapítani, hogy utólag kivizsgálták és szabályszerűen elismerték-e, illetve engedélyezték-e a nősülését. Ezt az ill. kerületi pa-rancsnokság tudná megmondani.

Szondy-utca. Azért tiltották ki, hogy ne mehessen vissza. Ezen nem lehet segíteni. Magyar sors! Lesz másképp is, csak türelem! A nyugdíj-megváltást lehet kérni, de kérdés, meg-kapja-e. Feltétel: 1. minden további nyugdíj igényéről 2 tanu előtt írásban lemond, 2. hatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolja korához és egészségi állapotához mért valószínű élet-tartamát, 3. ha gyermeke van, vagy nős: a gyánhatóság bele-egyező nyilatkozatát megszerzi, 4. helyhatósági bizonyítványt szerez arról, hogy megélhetése biztosítva van és annyi jöve-delme lesz nyugdíj nélkül is, mint amennyi az ellátása volt, 5. nyilatkozatot csatol, hogy tudomása van arról, hogy nyug-díjat a megváltás után még abban az esetben sem kaphat újból, ha a megváltás összegét akár egy összegben is vissza-fizetné. A megváltás összege a beszámítható havi 81 pengő 60 fillér nyugdíj és havi 25 pengő 70 fillér lakáspénz együttes evi összegének kétszeresét nem haladhatja meg.

Kárpátalja. 1. Hadirokkantnak az tekinthető, aki a hábo-rúban kapott sérülés vagy betegség következtében rokkant meg, nem volt hivatásos és nyugdíjat sem kap. 2. Az 1931. évi 6. Cs. K.-ben közzétett 1931. III. t.c.-ben megtalálja. 3. Csatolandó: 1. nyugdíjokmány, 2. a nyugdíj felvételét ta-nusító legutolsó havi csekkszelvény, 3. erkölcsi bizonyítvány, 4. vagyoni bizonyítvány, 5. orvosi bizonyítvány arról a betegségről, amely miatt nyugdíjba ment. Az illetékes pénz-ügyigazgatóságához benyújtandó kérvényben meg kell jelöl-ni, hogy hová kéri az engedélyt, úgyszintén azt is megemlítheti, hogy hadiárva, de minthogy nagykorú, ettől különös előnyt nem várhat. Ha elutasítják, a pénzügyminisztériumba felleb-bezhet.

KÉZIRATOK. — FÉNYKÉPEK.

Kovács csendőr, Tiszafüred. A csónakos képen két fél-meztelen alak, ez csak nem csendőrtárgyú kép! A lófűrösztés igen apró alakokkal — nem jó. Gyakorlat teszi a mestert. próbálkozzék tovább, szívesen meghírljuk s egyszer majd közölhetőt is találni fogunk!

Csendőr feleség. Nem írt jeligét, de cikkének címéből magára ismer. Cikkét nem közöljük, irtunk már róla. Igen örülünk, hogy Ön, mint őrsparancsnok, így fogja fel a hely-zetet, bizonyos, hogy érvényesíteni is tudja felfogását. Az tetszett leginkább, ahol leírja a mindenkitől „nagyságos” megszólítást kívánó (sőt: követelő) törzsrőrmesterné asszony találkozását a laktanyaudvaron a szárnyparancsnok úrral. Ketten voltak, ügyebár? Az asszony, aki tudta, hogy csendőr-tiszt, előljáró jön az udvaron, a tiszt viszont nem tudhatta, hogy a nő — kiesoda. Kérdés: kinek volt inkább kötelessége köszönni? Ön megadta rá a helyes feleletet. Igaza van abban is teljesen: csak akkor kezdték el a „nagyságos” címet várni, amikor férjhez mentek, azt gondolván, hogy férjeik nagy-ságos urak. Pedig — jól mondja — csak becsületes katonák, szívvel-lélekkel csendőrök és egyenes, őszinte, egyszerű em-berek, akik csúfolkodásnak veszik az ilyen megszólítást. Üdvözlöjük!

33.111. Türelemet kérünk.

Zsibó 77.777. A pályázatot félretettük, a cikket még nem bíráltuk el.

55.555. Ha időnk és helyünk volna, szívesen megmagya-ráznánk, hogy mért nem írhat Ön — a esoda lehetőségét ki-ve — soha jó verset. Amit küldött, az nem vers.

Kezdő. Jónak látszik, többet nem tud?

Tettenért róka. Átdolgozva jó lesz.

Összes szükségleteiket gond nélkül szerezhetik be e lap olvasói a székesfehérvári „Gondúzó”

bevásárlási rendszerével!

**Székesfehérvár,
Rossuth-utca 8. sz.**

45 üzletben nyújt vásárlási lehe-tőséget ● 1 helyen jelent fizetési kötelezettséget ● Az állandó, havon-ta megújuló továbbvásárlási jog-gával ● Szerezze meg a „GONDÚZÓ” vásárlási igazolványát, díjtalanul borsátja rendelkezésére a központi iroda.

MEGBÍZHATÓ! KÉNYELMES! ELŐNYÖS

„TAKARÉKOSSÁG”
R.-T. DEBRECEN

BEVÁSÁRLÁSI RENDSZERE

110 üzletben nyújt vásárlási lehetőséget.
1 helyen jelent fizetési kötelezettséget, a havonta megújuló továbbvásárlási jogával!

FELVILÁGOSÍTÁST, VÁSÁR-LÁSI UTALVÁNYOKAT KÉSZ-SÉGGEL NYÚJT A KÖZPONTI IRODA DEBRECEN, DEÁK FERENC-U. 6.

Vak Miska meg a többiek.

Írta: CSURKA PÉTER.

— Regény. —

(2)

— Aggyonisten mindenjót, minden jószándokú embernek — köszönt vissza szúrósan. — Kik vattok jóuramecséim?

— Rendőrség! — nyomta a szót büszkén Gábor bátyám.

— Jajaj... A rendőrség!... Tik vattok Kocsor Gabri, meg Vári Lajka?... Hászen hallhati az ember a hangotok-ról?... Ugyan mit vétettem az törvény és jogállapotok ellen?... Jaj nékem...

— Ne jajgasson kend az ebadtát! — nyikkant fel Gábor bátyám. — Ne óbégasson előre, nem tudhati, miért jöttünk! Hajtsa ki kend először ezt a sok piszkos macskát, a fene hogy vigye el a csúf dögjeit!... Sice ki te, mer mingyár kardélre hánylak benneteket!...

Vak Miska az ajtóhoz ment, kilökte a sarkából és akkor mindhárman elkezdtek sieckizni, sipiceezni, esörgették ken-tek a kardjukat. Vak Miska tapsolt, toporzékolt, a macskák egymás hegyin-hátán tódultak ki a viskóból.

— Csudállom, hogy nem szereted Gabri esém a macskát, pedig hát nagyon szép feleséged van... Azt tartják, hogy aki a macskát szereti, annak szép felesége lesz, vagy van...

Gábor bátyám büszkén, egyben gyanakvón srófolta két-felé a bajuszát.

— Hhm... hát hunnan tуди kend, hogy az én feleségem szép asszony?!... Hhm!... Mikor látta?

— Látni nem láttam, de hallottam, hogy takaros fehér-nép! Hogy látnám én lelkem, Gábor?

— Na jó, hát akkor pakkolj el kend a pézt az asztalról, ne hogy azt mondja kend majd, hogy elvettünk belüle!... E'vas se kell nekünk abból!

Álltak kentek a kis hodáj közepén, míg Vak Miska tett-vett, éberen figyelték minden mozdulatát. A mestergerenda olyan alacsony volt, hogy súrolta Laji bátyám fejét. Vak Miska szabályosan mozgott, mozdulatai határozottak voltak. Laji bátyám lehajolt a Gábor bátyám füléhez.

— Nem vak e', a fene a tövit neki! — súgta. — Mer' ha vak vóna, akkor tapogatózna?

— Ez itt nem jelent semmit! — súgta vissza Gábor bátyám. — Mert itthon van!... Itthon már megszokott min-dent, olyan mint a gép!

Ekkor Vak Miska óvatosan a pálinkás üveg után nyúlt. Szépen elére, felemelte magasra, meglötyögtette és fekete szemüvegén át nézte, hogy van e még az üvegben?

— Nem tudom, mi célzat hozott ide benneteket, nem tudom, csak azt tudom, hogy én olyan ártatlan vagyok, mint a ma született bárány!... Nem is kértem, majd megmomyá-tok!... De ha nem sértenélek meg benneteket, mekinállak egy kis pájinkáva... Kaptam én ezt, nehogy azt gondoljá-

tok, hogy pénzt adtam ki érte... Fogjátok, oszt igyátok!...

Vári Laji bátyám erre irtózatot nagyot nyelt. Sovány nyakán úgy mozgott az ádamesutkája, hogy szinte zörgött a galléron le s fel ugrálva. Szeme kigolyósodva tapadt az üvegre és balszája szegletén vékonyka kis nyál csillant meg. Kocsor Gábor bátyám észrevette szörnyű kínlását és bíz tatólag szólt:

— Na Laji, te ihace!... En köszönöm, nem iszok!

Pedig valljuk meg őszintén, kedves Kocsor bátyám, hi-szen túl vagyunk már mindenén, időn, téren, rangon és hiva-tali felelősségen, meg a régi falun, melyen már csak ez a kúsa visszaemlékezésem kóvályog, keresve a percek, órá-kat, napokat, melyekből víg bokrétaikat köthet a mosoly vén-illatú virágaiból, valljuk meg őszintén, hogy mikor Vári Laji óriásit húzott Vak Miska pálinkájából, kendben is meg-mozdult a gilisza és ellenállhatatlan vágyat érzett, hogy megragadj a butykont és tótágast állítsa a szája fölé, akár vette, akár ingyen kapta Vak Miska a forintos pájinkát. De vágyát legyőzte kendnek roppant kevélysége, a rangbeli méltóság, mely akkortájt különösképpen lengte körül földi halandó lényét, kedves Gábor bátyám. Így aztán meredten nézte Laji bátyámat, aki mintha összenőtt volna az üveggel, nem bírta a szájától elvenni. És mégis, mikor nagy nehezen, mint a pióca, leszakadt a szájáról, nagyot cuppant a buty-kos, bizonytalan mozdulatot eszközölt Gábor bátyám a buty-kos felé. De újra lelankadt a vágya és mérges pillantásokat vetett az ablakokra.

Ugyanis a macskák már ott hemzsegték az ablakokban és nyávogva dalárdáztak.

— A dög ritkítsa meg a piszkos fajzatotokat! — ült kend le az asztal mellé. — Eridj Laji, kergesd el őket az ablakból!

— Hászen ügyis visszaugráljak! — feleselt Laji bátyám.

De Gábor bátyám szemevillanásából megértette, hogy nincs tovább mit feleselni, letette az üveget az asztalra, kikullo-gott az ajtón. És akkor az történt, hogy... Nem mondanám el kedves Gábor bátyám, de valami megakadályozhatatlan erő viszi a pennát a kezemben, betűvetésre kényszerít, hogy el-mondjam, lefesse kezének a rándulását, ahogy a pálinkás üveg után nyúlt, ahogy halkán a szájához emelte abban a pillanatban, mikor Vári Laji betette maga után az ajtót. Csendesén, csámesogás nélkül, a gyönyörnek és kéjnek min-den külső megnyilvánulása nélkül eresztette le magába a drága nedűt, míg Vári Laji a macskákkal harcolt kint az ereszt alatt. A célirányzat mibenléti jogereje — amint szokta kend mondani — hogy Vári Lajit kibiztatta kend a viskó-ból a macskák eltávolítása végett, a forintos pájinkát célozta. Mert — gondolta Gábor bátyám — Vak Miska vagy igazán vak, vagy nem vak. Ha igazán vak, akkor nem látja, hogy iszik kend. Ha nem vak, akkor se történik hiba a hivatali tekintélyen, mert hiszen az előbb kendet is meg-kínálta. Maga ez a háziszemle csak félhivatalos, nem felsőbb utasításra szálltak ki kentek Vak Miskához, csupán csak ma-gánszorgalomból, azzal az elhatározással, ha valóban van valami rendellenesség Vak Miska szemevilága körül, akkor hivatalos útra terelik a dolgot. Híják a csendőroket, Vári Laji pedig zavarja kint a macskákat, tehát Laji se láthatja a nagy ivást.

Szerencsésen át is esett kend a műveleten, mire Vári Laji visszajött.

— Hát hogy eresztett a mai nap, Miska bácsi? — kérdezte kend panyókásan, félvállról. — Biztosan hozott vagy nyole-va forintot?...

— Oh, hát hova gondoltok?... Nem mind píz ez!... Sok gomb van közte, lelkem, nadrággomb, meg gyöngyházgomb! Gonoszak az emberek!... Szegény koldus, aki nem lát...

— Na, na... Keveset csak láti kend?

— Csak azt tudom, lelkem, hogy nappal van i vagy éccaka? Más hasznát nem veszem a szememnek!

— Ki vezetőgeti mostanában kendet?

— A kis Hévízi Pinke.

ÍRÓGÉP

új és újjáépített hordozható és nagy irodai írógépek

HUNGÁRIA és RHEINMETALL

hordozható írógépek tökéletes kivitelben, messzemenő jótállással

FORBÁTH és RÉVÉSZ

Budapest, V., Bálvány-u. 26. — Tel.: 1-102-19

A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény és kedvező fizetési feltételek

**STANDARD
PHILIPS
ORION
TELEFUNKEN
és EKA**
legújabb rádiókészülékek

Gramofonok, Csillárok
részletre, eszerére legolcsóbban
Reich Miklós CÉGNE
Budapest
VI., Vilmos császár-út 45. Nagymező-u. sarok.
Képes rádióárjegyzék díjmentesen

— Hol van most?

Alig hogy kimondta Gábor bátyám a szót, kisfiúcska ugrott be az ajtón, kezében egy vignyettás üveggel, melyről messziről le lehetett olvasni, hogy:

Ritter Hermán
pálinkafőzdeje
Békésvár

Gábor bátyám és Laji bátyám egyszerre néztek sötéten az asztalon álló üvegre és a kisfiú kezében lévő Ritter Hermán-féle üvegre. Megállapították, hogy a két üveg egy és ugyanaz! A kisfiú a hatósági közegek láttára megszeppent, dadogott.

— Miska bátyám... izé... fejtebb ment a szilvórium Hermánál... Egy forint hús krajeár lett!... Még vinni kell hús krajeár, aszonta a kövér nacesága. De azért ideadták a pájinkát, azt mondták, hogy jó pénz Miska bátyám...

— Hogy a fene ett volna meg te büdös kölyök! — morgogta magában Miska bácsi. — Nem tudtál kint maradni?... Körülbelül ez volt az értelme Vak Miska dünyögésének.

Ezt lehetett kivenni a szavaiból. Abból pedig, hogy egyszerre olyan lett, mint az érett szeptemberi szervián paprika a fejbubjától a nyakáig, így azt lehetett következtetni, hogy menthetetlenül benne maradt a hazugságban. Hogy ő is megfizeti a forintos Ritter Hermán-féle szilvóriumot, mint más, arra szomjas hazafi.

Esetlen és idomtalan esőnd bugyolálta körül kenteket. Vak Miska úgy összegörnyedt ott az asztal mellett, mint valami üzött sündisznó. Vári Laji bátyám gúnyosan lefityent ajakkal verte a markába a kurtaszárú cseréppipát, szutyogtatta, rátömött a zacskóból. Gábor bátyám kigombolta a gallért a nyakán, kezével legyezte magát. Nem tudni mitől, de hirtelen melege lett kendnek.

Végre Vak Miska, az öreg sündisznó, kezdte kiengedni indulatainak felborzolt tüskéit, rászólt a kis Pinke gyerekre.

— Na, hocci aztat az üveget, oszt lódujj kefele innén! De előbb keresd meg a dugóhúzó!

— Nincs meg a dugóhúzó! A másik üvegbe is egy szeggel vertem belé a dugót, visszafelé...

— Hát hun a dugóhúzó? — dühöngött Vak Miska.

— Sepsiek kérték el a multkor, oszt nem hozták még vissza.

— Hogy merted az én tudtom nélkül kiadni azoknak a rahoda cigányoknak?... He-e?... Most aztán letagadják, hogy nem vitték el a dugóhúzó!... Leltem én azt a berényi vásáron!... Nekem meglegyik az a dugóhúzó, mert kicsavaram belőled a szuszt!... Szaladj rögtön érte!... Tik meg ígyatok, Gabri, Laji!... Mindegy mán!... Hászén én is ember vagyok, meg-megáhéntom én is olykor a jót!... De mostanában megmondom, úgy ahogy van, nem vonok el semmit magamtól... Úgy se sok van énnékem mán hátra!

Úgy került aztán a sor, hogy mikor már mindent bemázolt az este feketeséggel, kentek még mindig bent ültek Gábor bátyám, Vak Miskánál a viskóban és ahogy fogyott a pájinka, úgy fogyott kendből is Gábor bátyám a kevélység és a hivatali gög. A macskák újra visszatelepedtek az ablakba, ahogy megjósolta Vári Laji és nem lehetett szegény Lajit minduntalan kiparancsolni, hogy kergesse el őket, így aztán nekidurálta kend magát, na hocci csak Laji, mondta kend az új üvegnek, mikor Pinke visszahozta a dugóhúzó! és nagyot húzott kend a Hermán-féle szilvából. Előbb lefolytatott kend egy nagyon érdekes néma nyomozást, mely a következő tételekből állt:

A csendőr-levelezőlapok szépek, művésziek. Magunkat becsüljük meg, a magunk népszerűségét és tekintélyét emeljük, ha izléstelen cifraságok helyett a magunk levelező-lapjain üdvözljük rokonainkat és ismerőseinket.

Önök által megszabott időre terjedő előlegnélküli hitel a m. kir. csendőrség m. t. tagjai részére

Bútorok, szolnók, matracok és sodronyok, szőnyeg-árak, futó- és ebédlőszőnyegek, dísztárgyak és az összes vászonárak, abroszok, ágyneműdinasztok.

Vidékre árajánlatot mintákkal küldünk!

● Lakásberendező vállalat, VI. Andrássy út 66 ●

Kivette kend hosszúpengéjű bicskáját, kinyitotta és nagyon közelről hadonászott vele a Vak Miska orra és szeme előtt. Vak Miska meg se mozdult.

Kivette kend hatlövétű pisztolyát, a régi, öreg mordályt és Vak Miskának a homlokára szegezte. Vak Miska meg se mozdult.

Az üres Ritter Hermán-féle üveget Vak Miska elé csempezte kend. Miska meg se mozdult. Csak mikor mégis megmozdult, azonmód leverte az üveget.

Kivette kend kis kerek pléhfedelű tükrét, azzal vágta belé a fényt Vak Miska szemébe. Vak Miska meg se mozdult. Állta a fényt.

(Szegény Vak Miska! A nyavalya majd kitorpte e veszélyes műveletek alatt, de átszenvedte az egészet, hiszen tudta, hogy mire megy! Még akkor is teljes érzéketlenséget mutatott, mikor kend óvatosan elemelte mellőle a kis pénzeszsákokat, odanyújtotta Vári Lajinak, lejátsszván az eltulajdonítás tényét Vak Miska előtt. Vak Mihály fakir türelemmel élte át mindezeket és fogta fel a keresztkérdések zuhatagát. Lepergett róla minden.)

(Folytatjuk.)

Mindennap

(Pályázat.)

látjuk s annyira megszoktuk már, hogy észre se vesszük, viszont, ha túl a laktanyán, túl a községeen valahová sürgősen beszélni szeretnénk, hálásan tekintünk reá. A tudomány, a politika, a gazdasági világ és az egész élet ma már nem nélkülözheti. A mi világunkban, a közbiztonság ezer ágazatú világában meg is állana minden igyekezetünk, ha nem volna. Áthidal országokat és tengereket, mindössze egy erőforrás, drótok és a felvívó-leadó készülék — ez a telefon. Vajjon tudjuk-e, hogy lényegében tulajdonképpen mi is az? Ki tudja egyszerűen, könnyen érthetően megmagyarázni a telefonkészülék berendezését és működését? Ki tudja egyszerűen, könnyen érthetően megmagyarázni a telefonnal — rendeltetésében — rokon rádióknak a mibenlétét és életműködését? Rajzokat szívesen veszünk. Pályázatot csak a legénység köréből fogadunk el s ha valaki csak az egyik kérdésre felel jól, jutalmat az is kaphat. A pályázat határideje: szeptember 15.

Alapos ok nélkül

(Pályázat.)

a járőr tagjainak egymástól elválni nem szabad. Bizonyos, hogy ha ez mégis megtörténik, ott nagyon szükséges a csendőr s ott az egyedül levő járőrtagnak fokozott követelményeket kell teljesíteni s ha akkor segített emberek vagy a közbiztonság érdekeit eredményesen szolgálta, megelégedéssel mondhatja el: jó munkát végeztem. Az ilyen esetekre mindenki szívesen emlékezik vissza.

Ilyen esetek megírására kérjük olvasóinkat. Csak legénységi egyének pályázhatnak. Az érdekes és tanulságos leírásokat közöljük, a legjobbakat szép tárggyal jutalmazzuk.

A pályázat határideje: szeptember 15.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

MOHÁCSY LAJOS százados.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest,

V., Honvéd-utca 10. — Felelős: Győry Aladár igazgató.

MERCEDES ÍRÓGÉP

megbízhatósága vitán felül áll. A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételekkel.

Vezérképviselőt:

Bemutató terem:

V., Nádor-utca 15.

ÍRÓGÉP BEHOZATALI RT.

Budapest, V., Nádor-u. 24.